

Foto damj@n

SLOVENSKA SKUPNOST Predstavitev goriških kandidatov za deželne volitve

"Z nami gre zares"!

Pomembno je, da lahko nastopamo s samostojnimi listami in da s križem na simbolu lipove vejice ne bo izgubljen noben slovenski glas. To je v soboto, 7. aprila, v dvorani Dora Bassi v ul. Garibaldi v Gorici poudaril deželni tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec na predstavitvi petih goriških kandidatov, s katerimi bo slovenska zbirna stranka nastopila na deželnih volitvah 29. aprila letos. Nosilec liste je dosednji deželni svetnik in v zadnjem mandatu tudi podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, ostali pa so Franca Padovan, Marco Jarc, Tamara Kosic in Simon Peter Leban. "Nastopamo s prepričljivimi imeni", je poudaril Gabrovec. Vsi glasovi, od Milj do Trbiža, bodo zbrani "v isti košari". Tako zagotovimo predstavnika, ki si lahko samostojno prizadeva za slovensko stvar. Deželni volilni zakon je boljši od državnega: listi, ki je izraz slovenske narodne skupnosti, omogoča, da v povezavi z drugimi (tudi tokrat z Demokrasko stranko) lahko doseže 1-

odstoten volilni prag. Norma ne daje nobenega zagotovila: da izvolimo svojega predstavnika, se bomo morali "krepko potruditi". S svojim delom v minulih letih si je deželni tajnik SSK prizadeval za dobro vseh rojakov iz tržaške, goriške in videmske pokrajine, ki jih je redno obiskoval. Izvoljeni predstavniki so za manjšinsko skupnost posebno pomembni, saj pri političnih odločitvah prispevajo občutljivost, ki je drugi nimajo in ne poznajo. "Na vseh nivojih potrebujemo italijanske kolege, da se uresničijo naši interesi"; toda če ni zraven Slovenca, "v dobri veri preprosto pozabijo na nas". Za naša vprašanja je leva sredina trenutno še vedno bolj občutljiva od desne sredine; "a to verjetno ne bo trajalo v nedogled". Gabrovec je prepričan, da je ta uprava - kljub nekaterim napakam - delala dobro, "makroekonomski podatki so nesporni, gospodarska slika se je izboljšala".

/str. 2
DD

Slovenska delegacija na sedežu Južnotirolske ljudske stranke

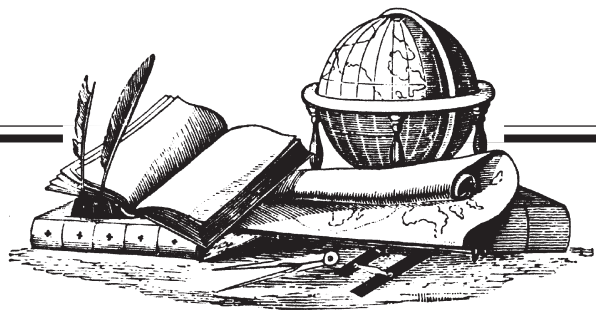
Predaja podpisov Minority SafePack

Slovenska delegacija je na sedežu Južnotirolske ljudske stranke predala sveženj slovenskih podpisov za evropsko državljansko pobudo Minority SafePack. Podpisi so bili zbrani na celotnem območju Furlanije Julijske krajine, kjer je zgodovinsko prisotna slovenska narodna skupnost. Za slovensko delegacijo so bili prisotni Igor Gabrovec in Julijan Čavdek (SSK), Walter Bandelj (SSO) in Rudi Pavšič (SKGZ). Dogodka so se udeležili tudi evropski poslanec Herbert Dorfmann iz južnotirolske stranke SVP, pokrajinska odbornica Martha Stocker, ki je bila dolga leta podpredsednica Fuen, novi senator Meinhard Durnwalder. Prevzema podpisov se je udeležil tudi predsednik pokrajine Bocen Arno Kompatscher, ki je tudi prevzel vso dokumentacijo in se zahvalil za doprinos k prodornemu uspehu evropske državljanske pobude Minority SafePack. Med pogovorom pred predajo podpisov so vsi izrazili prepričanje, da je bil dosežen odličen rezultat, kar pa je šele prvi korak. Potrebno bo namreč spremljati, kako bosta evropska komisija in parlament odgovorila na poziv več kot 1.200.000 državljanov, ki pripadajo narodnim in jezikovnim manjšinam. Minority SafePack je namreč ustvaril pomembno solidarnost in sodelovanje med narodnimi manjšinami v Evropi. Dosežen uspeh pa bo zdaj odprl razpravo o evropski zaščiti, ki bo morala vsekakor garantirati neko skupno raven. V tem smislu bosta morali Evropska komisija in

Evropski parlament v kratkem predstaviti konkretne pravne akte za ovrednotenje in zaščito ogroženih jezikov, za pravice na ravni izobrazbe, za redno in nemoteno delovanje manjšinskih medijev ter za določeno teritorialno avtonomijo. Zmaga evropske državljanske pobude je le začetek pomembnega dela, ki bo v korist skoraj 50 milijonom Evropejcem, ki pripadajo narodnim

skupnostim, in tudi skupni evropski kulturni dediščini. Predstavniki SVP in slovenska delegacija so se dotaknili še drugih tematik, ki zadevajo zaščito narodnih manjšin. S senatorjem Durnwalderjem je bil govor o potrebi po zagotovljenem predstavnštvu in o sodelovanju s slovensko senatorko Tatjano Rojc. Aktualne so bile tudi volilne teme tako v zvezi z deželo FJK kot s pokrajino Bocen, kjer bodo volitve letos jeseni. Manjšine v Italiji so zdaj zelo pozorne na politično dogajanje v parlamentu, ki bi lahko prineslo pomembne novosti.

Slovenska skupnost na deželnih volitvah

Dvajset kandidatov v igri

Stranka Slovenska skupnost je vložila kandidatne liste za deželne volitve, ki bodo v nedeljo, 29. aprila. V petih volilnih okrožjih bo samostojno slovensko stranko zastopalo skupno 20 kandidatov, od katerih je 14 moških in 6 žensk. Vsi skupaj se bodo v volilni kampanji zavzemali za doseg primarnega cilja: potrditev uspehov iz let 2008 in 2013, ko je SSk preseгла 1 % volilnih glasov. S tem je stranka, ki je izraz slovenske narodne skupnosti v FJK, na osnovi posebnega določila v volilnem zakonu izvolila samostojnega slovenskega predstavnika v najvišjo deželno institucijo. Profili kandidatov odražajo željo stranke, da s prepletanjem izkušenih javnih upraviteljev in novih sil poveže ves slovensko naseljeni prostor v prepričljivo in raznoliko politično ponudbo. Na listi SSk ponovno kandidira dosednji deželni svet-

nik SSk **Igor Gabrovec** (Trst, Gorica, Videm), ki je v končanem mandatu zasedal tudi mesto podpredsednika deželnega sveta. Na listah SSk so tudi števerjanska županja **Franca Padovan** (Trst, Gorica, Videm) in repentaborski župan **Marko Pisani** (Trst) ter tržaški občinski svetnik in podpredsednik tržaškega občinskega sveta **Igor Svab** (Trst). Razpoložljivost in podporo stranki je potrdil **prof. Boris Pahor** (Trst, Videm, Pordenon), ki je obenem častni predsednik SSk. Z njegovo kandidaturo hoče slovenska stranka izpostaviti predanost vrednotam in načelom, ki jih prof. Pahor pooseblja in od nekdanj zagovarja: odklanjanje vsake oblike totalitarizma, zavezanost v demokratično ureditev, enakopravnost in enakovrednost slovenske narodne skupnosti, pomen samostojnega političnega nastopanja, prizadevanje za sožitje med narodi pod skupno evropsko stre-

ho, družbeno solidarnost in socialno pravičnost. Na listah SSk je tudi lepo število mladih obrazov. Od podpredsednika mladinske deželne konzulte in goriškega rojaka **Simona Petra Leban** (Gorica, Videm, Pordenon) do geometra in občinskega svetnika v Dolini **Davideja Štokovaca** (Trst). Na Videmskem kandidirata zdravnica **Manuela Quaranta Špacapan** (Videm in Pordenon), vdova po pokojnem Mirku Špacapanu, ter znani slikar, oblikovalec in sodelavec štirinajst dnevnika Dom **Moreno Tomaseti** (Videm). Na Tržaškem se bodo za vstop v deželni svet potegovali še prof. **Katja Dolhar** (Trst, Tolmeč, Videm), farmacistka **Milena Rustia Ota** (Trst) in Miljčan **Danilo Savron** (Trst). V Gorici bosta listo SSk zastopala še kulturna delavka **Tamara Kosic** in odvetnik mlajše generacije **Marko Jarc**. Zelo dobro bo predstavništvo SSk v volilnem okrožju Tolmeč, kjer ponovno kandidirata rojakinja iz Kanalske doline in pokrajinska predsednica SSO **Anna Wedam** ter rojak iz Režije, sicer kulturni delavec **Sandro Quaglia**. Njegova kandidatura je za SSk še posebej pomembna, saj je stranka v dolini pod Kaninom pred petimi leti dosegla odlične rezultate in preseгла 7 % vseh oddanih glasov. Stranka SSk je tudi aktivno sodelovala pri pisanju volilnega programa predsedniškega kandidata leve središnje Sergia Bolzonella. V programu je bilo tako vneseno posebno poglavje glede zaščite slovenske narodne skupnosti v FJK. Poseben poudarek je bil dan vlogi narodne skupnosti v organih javne uprave in pri upravljanju teritorija, ki je zaobjeto v 32 občinah, v katerih se izvaja zaščitni zakon 38/2001.

S 1. STRANI Predstavitev goriških kandidatov SSk

“Z nami gre zares!”

Sedanja volilna kampanja je “težka in zapletena”: pomembno je, “da skušamo kapilarno doseči vse naše volivce in sogovornike”. Če bo koalicija zmagala, “bo prostor za marsikoga”; če bo poražena, “ima SSk, statistično gledano, edina realno možnost, da izvoli v deželni svet vsaj enega predstavnika”. Stranki ni nič podarjeno, “borili se bomo za vsako preferenco”. Če bo Gabrovec izvoljen, za kar si prizadeva, bo to njegov tretji in zadnji mandat; že zdaj pa si prizadeva, da bi ustvarili pogoje za vidljivost naših upraviteljev in tudi novih obrazov, ki bi bili čez pet let še bolj konkurenčni na prihodnjih volitvah. Kot moto si je izposodil Kosovelov verz “bodočnost je tistega, ki veruje v njo”. Ni dovolj, da obstajamo, je podčrtal: “Hočemo biti protagonisti v javnih upravah, na teritoriju, v družbi, v kateri živimo. Da bi bili konkreten prispevek k rasti celotne družbe”, je sklenil Gabrovec, ki je še dejal, da je ponosen na stranko, izvoljene upravitelje in kandidate.

foto dd

Tajnik pokrajinske sekcije Julijan Čavdek je povedal, da pet kandidatov lepo predstavlja ozemlje, na katerem je zgodovinsko prisotna naša slovenska narodna skupnost, hkrati pa tudi različne družbene sloje. Na kratko je nekaj povedal o vsakem izmed njih in dodal, da vsi čutimo potrebo, da se v novi zakonodajni dobi več naredi za Goriško, ki je bila v zadnjih letih zapostavljena, ima

pa svoje bogastvo, ki je prav, da se primerno ovrednoti. “Gorici moramo povrniti središčno mesto, ki naj bo osnovano na čezmejnem sodelovanju”. V nadaljevanju je orisal glavne smernice strankarskega programa, med drugim skrb za mlade (“politika mora zagotoviti mladim, da bodo tu ustvarili svojo prihodnost”), nadaljevanje uveljavljanja naših pravic na osnovi zaščitne zakonodaje, vprašanje zdravstva, oživitve mestnega središča itd. Slovenska skupnost ima namen še naprej razvijati svoje poslanstvo zbirne

stranke slovenske narodne skupnosti v Italiji, kar postaja posebno pomembno danes, ko se je politična scena v državi in deželi korenito spremenila. Stranka je aktiven in pomemben del levosredinske koalicije, ki podpira predsedniškega kandidata Sergia Bolzonella. “Pot bo strma”, in vendar te volitve bodo “ključnega pomena, da se Slovenci odločimo, kaj hočemo biti na politični ravni. Rešitev je zbirna politična stranka. Samo na tak način bomo imeli težo, ki si jo zaslužimo na deželni ravni”. Razprševanje glasov v strankah, kjer slovenski kandidati menda nimajo možnosti izvolitve, se Čavdku ne zdi primerno, čeprav te izbire spoštuje. “Premisljimo, kaj je na politični ravni zares koristno za našo narodno skupnost”. Za to bo pomemben vsak glas: naš cilj je na deželni ravni doseči 1 % glasov. Za to se trudijo, v to verjamejo, saj nastopajo z motom: “Z nami gre zares!”

Pismo predsednikov SSO in SKGZ tržaški prefektinji

Predsednika krovnih organizacij, Walter Bandelj za SSO in Rudi Pavšič za SKGZ, sta tudi v imenu slovenskih tržaških občinskih svetnikov Valentine Repini in Igorja Svaba pisala tržaški prefektinji Annapaoli Porzio, potem ko sta svetnika prejela odgovor od glavnega tajnika Občine Trst Santija Terranove. “Želiva Vas seznaniti z dejstvom, da Občina Trst ne namerava izobesiti volilnih plakatov in drugih institucionalnih obvestil, vezanih na bližnje deželne volitve, ki bodo 29. aprila, v slovenskem jeziku, kot predvideva zaščitni zakon št. 38/2001 v 3. odstavku 8. člena. Zaradi povedanega se obračava na Vas s prošnjo, da bi nas čim prej sprejela in posegla pri občinski upravi, da poskrbi za objavo institucionalnih volilnih obvestil tudi v slovenskem jeziku”.

Povejmo na glas

Vilko Fajt in spomin nanj

Zelo težko je pisati o Vilkotu Fajtu in njegovi družini, a o njem ne pisati bi bilo nečastno. Pomenilo bi, da se želimo izmakniti njegovi zgodbi, ki jo je on živel in moral živeti v prvi osebi, namreč zgodbo, ki jo v teh krajih vsi poznajo, že malo dlje pa verjetno ne več. In to, kar je Vilko kot zadnji član svoje družine doživljal, presega vse, kar si je mogoče hudega predstavljati. Pred mnogimi leti se je še mlada za vedno poslovila hči Nadja, pred niti ne tako mnogimi leti se je v gorah smrtno ponesrečil sin David, da bi pred nedavnim svoj življenjsko pot sklenila žena Dana. Zdaj pa je od nas odšel še Vilko kot družinski oče družine, ki je ni bilo več oziroma je od nje ostal le on sam. Zgodba, ki ni samo preko vsake mere pretresljiva, ampak se je ob njej mogoče vprašati, kako da se sploh lahko zgodi, in to v mirnih časih, saj je sicer le vojna tista, ki seje takšno uničenje in toliko smrti. Vse skupaj spominja na grško usodo, ki se je znesla zdaj nad tem, zdaj nad onim, da bi ljudi opomnila, kako je ona vladarica, ki udari s svojo trdo roko, kadar se človek njene moči več ne zaveda in je ne upošteva. Ali je Vilko s svojo družino res toliko hudega zaslužil, je res zaslužil toliko nepopisnega trpljenja? Ne, zagotovo ne, tega ne zasluži noben človek in vendar se prav to zgodi. - Njega in njegovo ženo Dano sem pobilže spoznal po nesreči njunega sina Davida v gorah. Bila sta ta starša enkratna v pretežki vlogi, ki ju je doletela. Tu ni bilo prostora za kakšno sočustvovanje, kaj šele za pomilovanje, pogo-

vori so bili svetli in usmerjeni navzgor, kjer so prostori odprti in so širjave in ni bolečine in kjer je mogoče videti težke stvari v svetli luči, ki vsaj za nekaj časa odvzame vsakršno bolečino. Vilko je bil vselej ljubezniv in gostoljuben, rekel bi, da v nekem smislu ponosen na svojo držo, ter živo vpet v dnevno skrb za svoj dom. In skupaj z ženo mi je podaril nekaj sinovih fotografij, ki so bile in so osupljivo pomembne in čudovite po svojem namenu in izvedbi. To so žareče podobe sonca v gorah, resnično žareče kot sonce, ki te oslepi, ko za hip pogledaš vanj, podobe želje in hrepenenja po tisti blagodejni svetlobi, ki nam bo nekega dne podarila srečo in mir, mir in srečo že v tem življenju. Na podoben način nam Vilkotova zgodba osvetljuje našo pot, zgodba, ki para srce, da je namreč preprosto treba vzdržati in prenesti vse težave, ki nas doletijo, pa če so še tako hude. In v tem je vsekakor zelo jasno vsebovano enkratno spodbudno pričevanje, ki nam je lahko v nadvse dragoceno in rešilno pomoč: da namreč v mislih na Vilkotove skrajne in krute preizkušnje lažje prenašamo svoje stiske in križe, kar sploh ni malo, nasprotno, je ogromno. Zato smo mu hvaležni, predvsem pa nas tolaži dejstvo, da je zdaj rešen tega sveta in da se bo končno spet srečal s svojimi dragimi v radosti in svetlobi, kjer ni in ne bo več trpljenja, kjer vlada pomirjujoči smisel in kjer se bodo vse prestane muke spremenile v srečno olajšanje in srečo samo.

Janez Povše

Kandidati stranke Slovenska skupnost Volitve za Deželni svet FJK 2018

TRST:

1. Igor Gabrovec
2. Katja Dolhar
3. Boris Pahor
4. Franca Padovan
5. Marko Pisani
6. Milena detta Milenka Rustia vdov. Ota
7. Danilo Savron
8. Igor Svab
9. Davide Štokovac imen. Stoll

GORICA:

1. Igor Gabrovec
2. Franca Padovan
3. Marco Jarc
4. Tamara Kosic
5. Simon Peter Leban

VIDEM:

1. Boris Pahor
2. Manuela Quaranta ved. Špacapan
3. Igor Gabrovec

4. Katja Dolhar
5. Davide Grinovero
6. Franca Padovan
7. Simon Peter Leban
8. Anna Wedam
9. Matjaž Pintar
10. Silvestro Primosig
11. Sandro Quaglia
12. Moreno Patrizio Tomaseti

TOLMEČ:

1. Anna Wedam
2. Sandro Quaglia
3. Katja Dolhar

PORDENON:

1. Boris Pahor
2. Manuela Quaranta ved. Špacapan
3. Davide Grinovero
4. Anna Wedam
5. Simon Peter Leban
6. Sandro Quaglia
7. Bernardo Spazzapan

Deželne volitve 2018 / Obvestilo o volilnem oglaševanju

V skladu z določili zakona št. 28 z dne 22. 2. 2000 in odloka št. 2/18/CONS Oblasti za jamstva v komunikacijah (AGCOM) z dne 10. 1. 2018, ki je bil objavljen v Uradnem listu št. 8 z dne 11. 1. 2018, na podlagi predpisov na področju političnega komuniciranja med volilno kampanjo in enakih možnosti dostopa do medijev, Zadruga Goriška Mohorjeva kot založnik tednika Novi glas sporoča, da namerava Novi glas objavljati volilna politična sporočila in oglase za volitve Predsednika deželne vlade in deželnih svetnikov Avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, ki bodo v nedeljo, 29. aprila 2018. Volilno oglaševanje bo možno v tiskani in spletni izdaji Novega glasa. Volilna sporočila bo možno naročiti na našem uredništvu v Gorici (Travnik 25, tel. 0481 550330, mail gorica@noviglas.eu). Prostor za volilna politična sporočila morajo naročniki rezervirati najkasneje do petka zjutraj (za objavo naslednji četrtek). Pri določitvi prostora bomo upoštevali kronološki vrstni red sprejema naročil. Objavljamo izključno v slovenskem jeziku. Sporočila naj bodo v barvah, po možnosti v digitalnem formatu.

Objava je možna na vseh straneh. Volilna politična sporočila morajo imeti pripis “Volilno politično sporočilo”, ki mora biti vključen v oglas. Oglaševanje mora biti opremljeno z imenom naročnika s pripisom “Odgovorni naročnik”. Volilni oglasi morajo biti plačani na upravi Zadruga Goriška Mohorjeva (Travnik 25, Gorica) pred vsako objavo. Cene za volilno oglaševanje so enake za vse naročnike in niso dovoljeni popusti, niti brezplačna objava. Cene in mere oglasov na tiskani izdaji Novega glasa so: 1 modul (44 x 44 mm) – 37,00 evrov 2 modula (92 x 44 mm) – 72,00 evrov 3 moduli (92 x 66 mm) – 103,00 evre 4 moduli (92 x 88 mm) – 132,00 evrov 8 modulov (92 x 176 mm) – 203,00 evre četrt strani (140 x 215 mm) – 258,00 evrov pol strani (284 x 213 mm) – 515,00 evrov cela stran (284 x 430 mm) – 858,00 evrov Na spletni izdaji Novega glasa sta možna dva oglasna prostora, in sicer: 782 x 90 px in 372 x 310 px. Cena obojnih oglasov je 20,00 evrov na dan. Cenam je treba dodati DDV.

TRST Predstavitev zbornika

Druga deželna konferenca o zaščiti Slovencev

V ponedeljek, 9. aprila 2018, je na sedežu deželnega sveta v Trstu potekala uradna predstavitev zbornika Druge deželne konference o zaščiti slovenske jezikovne manjšine, ki je bila novembra lani.

Na predstavitvi so sodelovali predsednik deželnega sveta Furlanije Julijske krajine Franco Iacop, podpredsednik Igor Gabrovec, ki je tudi predsedoval konferenci, in predstavniki Slori-ja, kateremu je bila zaupana vsebinska priprava same konference in zbornika.

Srečanje je uvedel predsednik Iacop, ki je izrazil zadovoljstvo z delom, ki so ga opravili sodelujoči člani konference. Iacop je prepričan, da bodo ti dokumenti zelo koristni tudi za novo deželno vlado

pri sprejemanju smernic za prihodnje vladne ukrepe.

Sledil je poseg podpredsednika Igorja Gabrovca, ki se je najprej zahvalil za zaupanje, ki ga je bil deležen pri pripravah konference in zbornika. Gabrovec se je iskreno zahvalil Slori-ju, ki je bil strokovni in znanstveni partner, delovni skupini, ki so jo sestavljali funkcionarji deželnega sveta, Kseniji Dobrila, predsednici paritetnega odbora, predsednikoma krovnih organizacij, Bandlju in Pavšiču, Stefanu Ukmarju ter še drugim, ki so sodelovali pri tem. Podpredsednik deželnega sveta Gabrovec je povedal, da "je konferenca potekala v zelo pozitivnem in naklonjenem vzdušju, na njej je bilo soudeleženih veliko več ljudi, kot jih je

Foto damj@n

sodelovalo na dvodnevni novembrski konferenci, in mislim, da je pomembno, da je vse gradivo o konferenci že zdaj dosegljivo na spletu in v tiskani obliki". Igor Gabrovec je dodal, da je razmnoževanje te zajetne publikacije, ki je izšla v samozaložbi deželne tiskarne, neomejeno in za vse na razpolago v slovenskem in italijanskem jeziku. V duhu prijateljstva, zgodovine in sožitja med tu bivačimi narodi je uvod publikacije tiskan v vseh štirih deželnih jezikih - italijanščini, slovenščini, furlanščini in nemščini.

Spregovoril je tudi deželni svetnik Ste-

fano Ukmar, ki je voščil celotni manjšini vso srečo pred bližajočimi volitvami.

V imenu Slovenskega raziskovalnega inštituta sta spregovorila Dejan Jagodic in Adrijana Janežič, ki sta orisala nastanjanje zbornika. Slori je pripravil štiri znanstvene uvodne raziskave, ki so bile dejansko osnova konference in nastale publikacije. Tema referatov je predlagal kabinet predsednika deželnega sveta Furlanije Julijske krajine, obravnaval pa koordinacijski odbor, ki mu je po nalogu kabineta predsedoval Igor Gabrovec. Obširni zbornik vključuje poročila, izvajanja in sklepe vseh, ki so sodelovali

pri dvodnevnem zasedanju konference, ki je po zakonu določena, da vsaj enkrat v petletnem zakonodajnem mandatu preverja uresničevanje zaščitnih norm deželnega zakona št. 26 iz leta 2007. Izmed poglavij publikacije velja omeniti pomemben del, ki je namenjen Slovincem v videmski pokrajini.

Publikacija obsega tudi šest pozdravnih nagovorov, ki so jih napisali Rodolfo Ziberna, Igor Gabrovec, Vojko Volk, Aleksandra Pivec, Debora Serracchiani in Tamara Blažina.

Med prisotnimi gosti je bila tudi nova senatorka Tatjana Rojc, ki je čestitala vsem, ki so soustvarili to publikacijo, in izjavila: "Ta zbornik mora postati instrument, s katerim bomo gradili prihodnost naše skupnosti".

Prihodnja konferenca bo po zakonu potekala čez dobri dve leti in Gabrovec je že izrazil željo, da ne bi naklonjenost Slovincem v naslednjem mandatu šepala. Konferenca predstavlja odskočno desko v prihodnost, predstavlja slovensko narodno skupnost pred številnimi cilji z realnimi številkami in podatki.

Marko Manin

Intervju Emil in Peter Povšič ob 50-letnice trgovine jestvin Povšič

Naš cilj so kakovost in sveži izdelki

Družina Povšič je decembra praznovala 50 let delovanja trgovine jestvin "Alimentari Povšič". Trgovino, ki je zdaj v lasti sina Petra, je odprl leta 1967 Emilio, za prijatele Milče. Pogovorili smo se z obema.

Pojdimo na začetek. Kako se je začela družinska dejavnost pred 50 leti?

Takrat sem delal kot vajenec v trgovini v Raštelu v Gorici in nekoga dne sem se enostavno odločil, da odprem sam svojo trgovino jestvin.

Koliko uslužbencev ste imeli in koliko jih imate zdaj?

Začel sem sam s svojo mamo, ki mi je začelno zelo pomagala. Nato so v trgovini delali razni naši slovenski ljudje, kasneje pa moja hčerka Veronika in sin Peter, ki je zdaj tudi lastnik trgovine.

Kako se je razvila dejavnost v teh pet desetletjih?

Časi so se precej spremenili. Pred leti ni bilo toliko trgovin in konkurence. Bila je še meja. Slovenci so prihajali v Italijo kupovat pridelke in pripomočke, ki jih v takratni Jugoslaviji ni bilo: riž, testenine, kavo, pižmo, razne praške. Šoferji tovornjakov so se kar naprej ustavljali in kupovali kaj za pot ali za domov. Zdaj pa je okoli naše trgovine, kot lahko vidite, kar pet drugih marketov.

Konkurenca je neverjetna. Druga sprememba je nakup pridelkov in izdelkov. Nekoč so prihajali potniki oz. prodajalci in so ti ponujali razne izdelke, ali trgovci na debelo, ki jih zdaj ni več. Treba se je povezati s kakšno večjo družbo, ki ima veliko ponudbo in kompetitivne cene.

Pri koliko različnih družbah se je trgovina oskrbovala?

V resnici smo bili vedno zvesti družbi Vega, ki deluje v Venetu ter Furlaniji in ima zdaj več kot 300 trgovin na tem območju. Pred leti je družba dala ime trgovini na podlagi velikosti, zato se

je naša imenovala Tuttiddi, potem pa so se odločili, da se bodo imenovala vse Maxd'.

Obrnemo se zdaj na novega lastnika, trintridesetletnega Petra. Kdaj si pravzaprav začel delati in kdaj si postal lastnik?

Lastnik sem postal leta 2009, a že pred tem sem rad pomagal očetu v trgovini. Zdaj se je situacija obrnila in sem jaz lastnik, oče pa mi na srečo še vedno priskoči na pomoč predvsem pri narezkih. Drugače trgovino upravljam sam.

Verjetno je precej naporno...

Ja, včasih je res težavno biti sami, predvsem ko se bližajo prazniki

mislijo, da si bodo lahko vzeli proste dni kadarkoli. Treba se je res dosti žrtvovati, drugače tvegamo zaprtje.

Gremo na delovanje. Kaj največ prodajate?

Moram povedati, da suhomesnih izdelkov prodamo res dosti, ker imamo zelo visoko kvaliteto. Tudi zabojev piva prodajamo precej, verjetno, ker smo na cesti in je manj nerodno prevažanje zaboja iz trgovine v avto, poleg tega imamo tudi veliko in raznoliko izbiro.

Torej ciljate na kakovost?

Absolutno. Na kakovost in na sveže izdelke. Glede suhomesnih izdelkov smo opazili, da ljudje kupujejo pri nas, ne da bi preverili cene, ker vejo, da jim je izdelek vseh in si želijo kakovostno hrano, ne pa poceni. Pred časom smo poskusili prodajati tudi pršute v akciji, a smo opazili, da so ljudje še vedno raje kupili tiste dražje in višje kakovosti.

Je kakšen poseben izdelek vreden omembe?

Vsak četrtek pripravimo pršut pečen v kruhu. Salame nam prideluje kmet iz Fagagne, ker v bližnji okolici nismo dobili nobenega, ki bi ustrežal našim pričakovanjem. Največ povpraševanja pa je v velikonočnem času, ko delamo velikonočni pršut po tradicionalnem receptu slovenskih prednikov v naših krajih. To je tako uspešno, da zadnja leta delam samo po naročilu in naročil je vsako leto več.

Imate tudi lokalne izdelke? Ja, a tudi tu ostajamo vedno pri suhomesnih izdelkih in nekaterih pijačah. Nekaj časa smo imeli tudi pridelke v vazicah, a smo opazili, da so jih ljudje malo kupovali.

Pripravljate tudi zakuske? Večinoma pripravljamo narezke. Ljudje pridejo in vzamejo narezke za zakusko ali pa peljemo mi na kraj in občasno tudi nesemo cel

pršut in ga režemo. Moram reči, da je tega precej in je tudi koristno za trgovino, ker ljudje poskusijo hrano pri zakuski in potem večkrat pridejo ter vprašajo tisto, kar so že poskusili.

Imam občutek, da se vrača želja ljudi po osebnem in prijateljskem odnosu s trgovcem, ki se je v velikih marketih izgubila. Kaj se ti zdi?

Drži, a ne v taki veliki meri, kot bi se lahko zdelo. V resnici se to dogaja bolj v določenih časih, kot na primer med prazniki, ko ljudje iščejo kako posebnost, ki jo velik market ne nudi, kot že omenjeni velikonočni pršut. Sicer, ni več

ene stalne baze odjemalcev kot nekoč, to se ne dogaja več.

2. decembra ste praznovali prvo polovico stoletja. S kakšnimi obeti gledate v drugo polovico?

Glavni izziv je preživetje! (se smeje). Pred kratkim smo deloma prenovili prostore. Večja dela smo naredili v zunanosti, kjer smo obnovili pročelje. Ideje imam tudi za notranje prostore, a bomo videli, če se bo poslovanje pozitivno nadaljevalo. Drugače bi rad v prihodnosti razširil delovanje, a ne v Gorici, ker za zdaj to območje ne nudi več prostora trgovcu. Gorica umira zaradi napak, ki

jih dela stara politika, ki misli samo na lastne interese in ne na korist mesta. Ni prostora za sveže ideje, ki bi lahko spremenile mesto. Če gremo na primer v center Tržiča, vidimo ljudi, ki se sprehajajo, vidimo, da se nekaj dogaja, da je živahno. Zato, če bo prihodnost razširila naše trgovanje, bom gotovo pomislil na drugo mesto. To mi tudi večkrat ponujajo, ker imajo te družbe, kot je Vega, velike težave, ker ni generacijskega pretoka. Je malo mladih lastnikov. Ko gre kdo v penzijo, trgovina tvega zaprtje, čeprav je uspešno delala.

Matvez Čotar

Zadruga

Zadruga Primorski dnevnik

Upravni svet Zadruga Primorski dnevnik sklicuje

redni občni zbor članov

v prvem sklicanju v četrtek, 19. aprila 2018, ob 10.00 na sedežu Zadruga v ulici Montecchi 6, v Trstu

in

v drugem sklicanju v petek, 20. aprila 2018, ob 18.00, v Prosnetnem domu na Opčinah, ulica Ricreatorio 1, v Trstu

s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev, namestitev predsedstva in zapisnikarja, imenovanje verifikacijske in volilne komisije;
2. poročilo upravnega sveta o poslovanju v letu 2017;
3. predstavitev obračuna za poslovno leto, ki se je zaključilo 31. 12. 2017;
4. poročilo nadzornega Odbora;
5. razprava o obračunu in odobritev;
6. izvolitev Nadzornega odbora, predsednika Nadzornega odbora in določitev honorarjev
7. stanje na Primorskem dnevniku.

Gorica / Dr. Nataša Govekar na Srečanju pod lipami

“Kristus je izvir in Cerkev je reka”

V velikem tednu je obiskala občinstvo, ki se je zbralo v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, direktorica teološko-pastoralnega oddelka v vatikanskem tajništvu za komunikacijo dr. Nataša Govekar. Na Srečanju pod lipami, ki sta ga priredila KC Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič, se je direktorica pogovarjala s časnikarjem Julijanom Čavdkom o posredovanju vizije papeža Frančiška po medijih.

foto dd

Nataša Govekar je diplomirala leta 2001 iz slovenske književnosti na filozofski fakulteti v Ljubljani, nato končala še magistriraj iz teologije in opravila doktorat na Papeški univerzi v Rimu. Živi v skupnosti sester centra Aletti v Rimu, ki ga vodi pater Marko Ivan Rupnik. V tem centru veliko predava predvsem o temi teologije in ikonografije oz. vsega, kar je povezano z duhovnostjo in umetnostjo. Februarja 2016 jo je Papež Frančišek imenoval za ravnateljico teološko-pastoralnega oddelka za komunikacijo, ki ga je sam papež leto prej ustanovil. Gostja je opisala delovanje, ki poteka v centru Aletti, in tudi funkcijo, ki ga imata atelier duhovne umetnosti, kjer se posvečajo mozaikom, in teološki atelier, poimenovan po patru Tomašu Špidliku. Ta atelier so ustanovili, da bi vsi teologi ustvarili neki most med znanjem in duhovnostjo. V tem je bil mojster pater Špidlik, zato je tudi atelier po njem imenovan.

V nadaljevanju je bil govor o delu, ki ga dr. Govekarjeva danes opravlja na oddelku za komunikacijo. Bila je zelo presenečena, ko jo je papež izbral za to nalogo in od takrat veruje in je priča tega, da ima Bog veliko fantazije, je žaljivo povedala. V rimski

kuriji je prišlo do različnih reform, komunikacija je bilo tisto področje, ki je še posebej potrebovalo spremembe. Papež Frančišek je ustanovil to tajništvo, da bi Cerkev v današnjem času bolje komunicirala in odgovarjala na to, kar je njeno poslanstvo. Bistvena naloga teološko-pastoralnega oddelka je tudi, da tke vezi s krajevnimi Cerkvami in drugimi katoliškimi institucijami. Vse oblike komunikacije gredo skozi to tajništvo: od tiska in radia do televizije in modernih socialnih omrežij. Ta zadnja so še posebno pomembna v današnji moderni družbi, kjer so ljudje povezani s svetom po računalnikih in pametnih telefonih. Sporočilo Cerkev po teh omrežjih je postalo bolj bistveno in veliko bolj strnjeno. Tudi papež Frančišek zagovarja to tezo in pravi, da se je treba osredotočiti na tisto, kar je globlje, dragocenejše in najlepše, ne da bi zaradi tega izgubili resnico in pomen.

Dr. Nataša Govekar je potem opisala tudi novo vizijo Cerkev, ki jo ima papež Frančišek. Glavna misel te vizije je, da Cerkev ne sme biti namenjena sama sebi, ker je njen prvi smisel, da je združena s Kristusom in da ga posreduje svetu. Papež uporablja to močno podobo, ko pravi, da rajši vidi Cerkev poškodovano in umazano, ker je šla naproti človeku, kot pa, da je bolna od zatohlosti in zaprtosti. Smisel Cerkev je, da svetu razodeva božje kraljestvo, ne da bi mislila samo nase. V to papež verjame in je zato pri ljubljenosti tudi med tistimi, ki niso verniki. Na koncu je dr. Govekarjeva posredovala prisotnim velikonočno misel. Cerkev je skupnost tistih, ki so prerajeni iz Kristusove prebodene strani, Kristus je izvir in Cerkev je reka, je skupnost tistih, ki so prišli iz smrti v življenje in so pridruženi h Kristusu, in skupnost tistih sinov, ki razodevajo, da imajo Očeta.

MČ

Stopnišče poimenovano po furlanskem kapucinu

Bl. Marko iz Aviana ima svoje mesto v Gorici

Na nedeljo Božjega usmiljenja pred 15 leti je bil razglašen za blaženega furlanski kapucin p. Marko iz Aviana (1631-1699). Bil je ponižen Frančiškov brat, čudodelnik, ki je pridigal kesanje množicam po trgih in cerkvah vse Evrope, zaupni svetovalec tedanjih vladarjev (zlasti habsburškega cesarja Leopolda I.). Papež ga je poslal, da bi odpravil neenotnost med vojskovodji: privedel jih je do tega, da so 12. septembra 1683 složni rešili Dunaj, ki so ga oblegali Turki, in torej Evropo.

Na nedeljo Božjega usmiljenja letos, 8. aprila, se je bl. Marka s hvaležnostjo spomnila Gorica. Nanjo je bil navezan: v letih 1643-1647 je namreč študiral v slovitem jezuitskem kolegiju na Travniku, tu je imel prijatelje, h katerim se je rad vračal vse življenje. Spomnila se ga je velika množica, zbrana pri jutranji maši v cerkvi Srca Jezusovega: župnik Sergio Ambrosi je v homiliji poudaril, da je bil p. Marko velik pričevalec Božjega usmiljenja in je zaznamoval zgodovino. Sam papež Janez Pavel II. ga je ob njegovi beatifikaciji imenoval “razoroženi prerok Božjega usmiljenja”, ki je “branil svobodo in enotnost krščanske Evrope”. Zato je tudi prav, da so mestne oblasti z goriškim županom Rodolfom Ziberno na čelu po maši uradno odkrile tablo na uličici med omenjeno cerkvijo in središčem Stella Matutina, kjer so dolga leta delovali patri Družbe Jezusove: tamkajšnje stopnišče je zdaj poimenovano po bl. Marku. Znamenje je blagoslovil gvardijan goriških kapucinov p. Giorgio Basso; “molitev za Evropo”, ki so jo na dan beatifikacije, 27. marca 2003, prebrali na Trgu sv. Petra v Rimu, so prejšnjo nedeljo v Gorici prebrale tri goriške redovnice v

scalinata
Marco d'Aviano
religioso (1631-1699)

italijanščini, nemščini in slovenščini, jezikih, ki jih je Marko v družbi 400 mladih iz premožnejših in plemiških družin avstrijskega cesarstva govoril v kolegiju, kjer se je navzel evropskega duha. To je podčrtal koordinator *Odbora blaženi Marko* Walter Arzaretti, ki je povedal, da Gorica ni več obrobno mesto ob zaprti meji, temveč kraj sožitja različnih jezikov in kultur, ki pomenijo pristno bogastvo tega ozemlja. Ziberna je poudaril evropsko razsežnost Gorice, ki danes gleda v prihodnost, ki bo skupaj z Novo Gorico kandidirala za evropsko prestolnico kulture leta 2025. “Na tej poti je igral pomembno vlogo tudi Marko iz Aviana”. Še isti dan je ob 17.30 okrog 50 članov amaterske gledališke skupine združenja iz zaselka Corva v občini Azzano Decimo uprizorilo v Kulturnem domu skrbno pripravljeno dveurno predstavo o življenju in delu Marka iz Aviana, ki jo je v zadnjem letu že odigrala v 13 različnih krajih naše dežele in Veneta. Uvodoma je predstavnik društva prebral odlične besede, ki jih je pred 20 leti kapucinu namenil Celso Macor: med drugim je dejal, da Gorica in p. Marko imata isto “evropsko poslanstvo”: združevati različna ljudstva.

DD

Trst / Gledališče Silvio Pellico

Drugi Biblični festival

Četrtek, 22. marca, je potekala druga izvedba škofijskega Bibličnega festivala. Dogodek, ki ga je organiziral škofijski šolski urad, je dijakom vseh šol iz Trsta in okolice ponudil enkratno vzgojno izkušnjo.

Sklepnemu dogodku v gledališču Silvio Pellico v Trstu so prisostvovali tržaški nadškof msgr. Giam-paolo Crepaldi, tržaški rabin Ariel Haddad in imam Nader Akkad. Tema letošnjega festivala je bila osredotočena na biblijskega očka Abrahama z naslovom “Glej nebo in preštevej zvezde”. Lanski biblični festival je ponujal razmišljanje na tematiko Babilonskega stolpa, kot je opisan v Svetem pismu.

Letošnji festival predstavlja zadnje dejanje didaktične poti, katere cilj je bil predlagati, poglobiti, razmišljati in odkriti besedilo Svetega pisma na nov in kreativen način, ki je bolj blizu mladim. Na tak način so organizatorji želeli poudariti kulturno globino in sporočilnost Svetega pisma.

Dogodek v gledališču Pellico so v celoti oblikovali mladi dijaki v obliki gledališkega spektakla. Na začetku je izrekel pozdrav nadškof msgr. Crepaldi, ki se je v nagovoru povezal na letošnjo tematiko festivala. Nadškof je dejal: “Ko pogledam na Zemljo in vidim, da je vse preveč temno, obrnem svoj pogled v nebo, kjer

vidim Gospoda. Z Gospodom se pojavijo zvezde, ki razjasnijo vse nebo. Kot Abraham poslušam in razmišljam in skušam prinesiti nekaj neba na Zemljo”. Msgr. Crepaldi je dijakom povedal, da tudi na Zemlji obstajajo zvezde, ki razsvetljujejo temo. Te zvezde so otroci in dekleta, ki imajo dobro srce. Tisti moški in ženske, ki imajo čist um. Vsi tisti ljudje, ki si prizadevajo za uresničevanje dialogov, ljubezni do sočloveka in gostoljubnosti.

Nadškofovemu nagovoru je sle-

dil pozdrav imama Naderja Akkada, ki je prisotne dijake pozval, naj se spomnijo velikega Abrahama v luči velikega preroka, ki združuje vse monoteistične veroizpovedi in ki nas uči bratstva, ljubezni in miru med osebami. “Abraham je naš milostljivi prijatelj”, je sklenil Imam.

Rabin tržaške judovske skupnosti Ariel Haddad je mlade v dvorani nagovoril s prijateljskimi besedami. Predstavnik judovske skupnosti v Trstu je govoril o Abrahamovem šotoru in pojasnil, da Abrahamov šotor predstavlja od-

prtost in gostoljubnost.

Areil Haddad se je povezal na Crepaldijeve besede in dejal: “Ko vidiš temo, ko nimaš prijateljev okoli sebe, ko ni ničesar vrednega okoli tebe in si žalosten, odpri svojo hišo, odpri svojo sobo in deli to, kar imaš, z drugimi. Kar boste dali, boste tudi prejeli nazaj. Samo razdajanje vas bo osrečilo. To nas uči Abraham!” Rabin je ponovil, da je Bog izbral Abrahama, ker je v njem videl tistega, ki je vedel, kako deliti vse, kar je imel z drugimi, tudi v najslabših trenutkih.

Umetniški prizori dijakov so bili polni avdiovizualnih efektov, glasbe (ki so jo v živo izvajali mladi glasbeniki in pevci), recitacij in plesnih koreografij. Skupna predstava je trajala do dve uri.

Direktor škofijskega šolskega urada g. Fabio Visintin je izrazil veliko zadovoljstvo z uspehom prireditve. Povedal je, da je na letošnjem festivalu sodelovalo več kot štiristo dijakov.

iz dvajsetih različnih zavodov. Naj omenimo, da so na bibličnem festivalu sodelovali tudi slovenski dijaki Državne večstopenjske šole Josipa Pangerca iz Doline pri Trstu. Festival si želi vzpostaviti dialog med mladimi pripadniki iz različnih skupnosti in je namenjen vsem, ne samo katoličanom. Organizator g. Fabio Visintin je pojasnil, da bodo za prihodnje leto poiskali večji prirediteljski prostor, ki bo omogočil prisotnost še večjega števila nastopajočih.

Marko Manin

ZAKAJ PRAV JEZUS? (22)

PRIMOŽ KREČIČ

Jezusove skušnjave

Jezus je bil pri krstu maziljen za poslanstvo trpečega Mesija. Trije evangelisti pripovedujejo, da je Božji Duh odvedel Jezusa v puščavo na nekatere duhovne vaje. Ob postu in molitvi, ob težkih razmerah puščine, je vstopil v vse globine človeškega bivanja in doživil nasprotovanja hudo bnega duha, ki ga je hotel odvrgiti od te poti. Višek tega je doživel v Getsemanskem vrtu in na križu, kjer se je povsem izročil v Očetove roke. Skušnjave v puščavi pa so nekakšen začetek tega boja, ki je trajal ves čas njegovega javnega delovanja.

Evangelist Marko v kratkem poročilu o skušnjavah (Mr 1, 13) predstavi Jezusa v puščavi, ki se bori z zvermi, in angeli mu strežejo. Puščava je kraj smrti in samote, popolno nasprotje edenskega vrta, v katerem je bil postavljen prvi človek. Ta je bil naiven in neizkušen, zato je padel na preizkušnji. Drugi Adam pa se je na začetku svojega poslanstva podal v puščave in se boril s hudičevimi skušnjavami. Zato jih je tudi premagal.

Matej in Luka poročata o treh Jezusovih skušnjavah, v katerih mu je hudič napovedal boj za njegovo poslanstvo. Papež Benedikt XVI. vidi v vseh skušnjavah problem zavračanja Boga in poveljevanje vloge človeka. Tudi ruski religiozni misleci poudarjajo, da želi hudobni duh s svojimi skušnjavami razbiti Jezusovo bogočloveškost in njegovo odrešitjsko poslanstvo. Hudičeve skušnjave so potvarjanje stvarnosti, hočejo predstaviti življenje na enostranski, lažni način in ga odvrgniti od poti, ki vodi skozi križ v vstajenje. Če si Božji Sin, reci, naj bodo ti kamni kruh. (Mt 4,3) Posmeh in skušnjava za človeka, ki se je postil in bil lačen. Hudič skuša Jezusa, da, če je resnični Božji Sin, naj poskrbi zase, da ne bo lačen. Ta skušnjava se nanaša na hrano, do katere je imel Jezus spoštljiv odnos, saj je čudežno nasitil veliko množico v puščavi, prav tako je pri zadnji večerji

kruh spremenil v svoje telo in večni spomin na svojo ljubezen. Skušnjava je še vedno prisotna in se kaže v pogledu na Cerkev, ki bi morala biti bolj socialno usmerjena, kar je poudarjal tudi marksizem. Sodobna tehnika postavlja v središče materialne stvari in človekovo blagostanje, odrija pa verske norme in duhovne vrednote. Človek mora priznati svojo odvisnost od Boga, v tej luči bi moral gledati na hrano, spolnost, skrb za stanovanje. Drugo skušnjava je mogoče razumeti kot napad na Jezusovo poslanstvo. Hudič se pokaže kot razlagalec Svetega pisma in ob Ps 90, 11-13 skuša Jezusa, da bi se vrgel s tempeljskega griča in bi ga angeli obvarovali. To je skušnjava senzacije in zabave, ki je nekakšna nadgradnja skušnjave

preživetja in prvinskih potreb. Jezus je zavrnil skušnjava, ker je vedel, da je v Božjih rokah. Tretja skušnjava predstavlja vrhunec dogodka. Hudič je v videnju peljal Jezusa na visoko goro Gospoda, svojega Boga, moli in samo njemu služi. (5 Mz 6,13) To je tudi osnova izraelskih zapovedi: sa-

mo Boga je treba častiti. Krščanstvo je v zgodovini padlo pred to skušnjava in skušalo napraviti vero za politično dejavnost. Toda Jezus je zavrnil vsak tak poskus. Ko so ga hoteli narediti za kralja po pomnožitvi kruha, se je umaknil na samotni kraj v molitev. Bil pa je obsojen prav v tej smeri, ko so duhovniki in pismouki raje izbrali kriminalca in prevratnika Barabao kakor njega. Bilo jih je strah Jezusa, kot jih je tudi danes strah pred njim, ker ni tak, kot so ga oni pričakovali. Peter je vzel Jezusa v stran in mu začel govoriti, naj ne gre v Jeruzalem, kjer bo trpel. Toda Jezus mu je ostro odgovoril, naj gre proč od njega, če misli kot hudič, da bi ga odvrgnil od poti, ki mu jo je začrtal Oče. Krščansko cesarstvo in svetna oblast nista danes več skušnjava, kljub temu Jezus zmaga nad zlom in prinaša kraljestvo, ki ni le napredek in splošna blaginja, ampak živi odnos z Bogom v Jezusu Kristusu.

Četrto pismo iz Etiopije, tokrat iz mesta Kobo (1)

Vožnja po slikoviti pokrajini

Let iz Adis Abebe do Mekelle traja dobro uro. Skozi okno letala sem zrla na rumeno rjave hribe, ki se kot dolge gube na kakem krilu nadaljujejo v vse smeri. Cesta se vije mimo večjih ali zelo majhnih vasi, rumeno pokrajino poživlja zelena barva redkih dreves. Na letališču v Mekelle sem počakala sestro Abebo in uživala v soncu in vetru, ki me je spominjal na svežino burje. Ko so odšli že skoraj vsi potniki, ki jih tudi na tem letališču pričakajo taksisti v prastarih avtomobilih, sem naenkrat zaslišala svoje ime. Poklical me je šofer Samson, ki je nekoč delal pri sestrah v Kobo in je še danes vedno pripravljen priskočiti na pomoč, kadar koli ga po-

trebujejo. Prevzel je obe potovalki in ju naložil v prtljažnik toyote, sestra Abeba pa me je s toliko topline in domačnosti pozdravila in povabila, naj sedem poleg nje, da se je moje srce skoraj stopilo. Najprej smo se odpeljali v mesto, v neko restavracijo na pozen zajtrk, to je frtaljo z jajci in veliko pikantnimi začimbami, in odlični "kapučino". Obiskali smo še družino sestre Abebe. Njena sestra ji je dala bergle, s katerimi si zdaj pomaga pri hoji, saj

se je pred meseci poškodovala in jo še danes boli gleženj. Na poti v Kobo pa se nam je pridružila še malo večja deklica, ki je zrasla v sirotišnici pri sestrah. Naše potovanje

je trajalo kake tri ure in lahko sem ugotovila, da imajo Samsona po pravici za odličnega šoferja. Cesta je ozka, velikokrat ovinkasta, včasih razrita, tu in tam srečaš kak star kombi ali kamion, najpogosteje pa kamele, krave, koze, konje, osle in govedo z mogočnimi rogovi in majhno maščobno grbo, ki tem živalim omogoča preživeti tudi sušna obdobja. Torej si lahko predstavljate, kako je videti prometni za-

mašek na taki cesti. Skoraj pred vsakim ovinkom je Samson, da bi se izognili kakemu neprijetnemu srečanju, glasno potrobil. Peljali smo se mimo vasic s tradicionalnimi hiškami, narejenimi iz lesenih palic, slame in gline, in kakega malo večjega naselja, ki bi mu pri nas kar težko rekli mesto. In vsepovsod ob cesti otroke v šolskih uniformah, s kakim zvezkom pod pazduho, kako gredo veseli v šolo, do katere je včasih kar uro hoda. Pa tudi pastirje, starejše ali še otroke, in ženske in dekleta z velikimi rumenimi plastičnimi kantami, v katerih domov prinašajo vodo. Prostrana pokrajina in čisto, modro nebo že tako dajeta

občutek svobode, ko pa vidiš ob cesti dirjati konja z jezdecem, se ti zazdi, da še sam dobivaš krila, kot velike ptice, ki jadrajo visoko nad sušno zemljo z rumenimi travami, posejano z gostimi opuncijami in drugimi drevesom podobnimi kaktusi, ki jih pri nas vidimo le v cvetličnih lončkih. Do Koba bi sicer lahko prišla tudi z avtobusom, po cesti, ki pelje iz Adis Abebe, a pot bi trajala skoraj ves dan, vse-

kakor pa več kot dvanajst ur. Taka vožnja je, po pripovedovanju slovenskih prostovoljk, svojevrstna dogodivščina, saj si prostora ne deliš le z domačini, ki se jih v avtobus natlači dvakrat več, kot je sedežev, pač pa tudi z njihovo prtljago, pa še kozami, kokošmi in ovčami za povrh. Tudi to je nekaj, kar ostaja za drugič.

/ dalje
Špela Pahor

Na Sveti Gori in Kostanjevici: maše in obiski

SVETA GORA: urnik svetih maš: ob nedeljah ob 8., 10., 11.30 in 16. uri. Ob praznikih: ob 8., 10. in 17. uri. Ob delavnikih: jutranja sveta maša ob 7. uri v kapeli prikazanja. Večerna sv. maša od 1. maja do 2. novembra je ob 17. uri v baziliki. Ostalih 6 mesecev pa v kapeli prikazanja. Vsak dan - razen ob nedeljah - je rožni venec v baziliki ob 17.45. Sledijo večernice. Skupine, ki nimajo svojega duhovnika in želijo imeti sveto mašo, naj pokličejo na telefon: +386 (0)5 330 40 20 in sporočijo, kdaj bi želeli imeti službo božjo. Spovedovanje: vedno pred sveto mašo in med njo od 7.45 do 12. in od 14.30 do 17. Izven tega časa pozvonite na samostanski zvonec. Marijanski muzej je odprt ob nedeljah med 9. in 18. uro, pozimi (od 1. novembra do 1. aprila) je zaprt. Več informacij na: www.svetagora.si.

KOSTANJEVICA: urnik svetih maš: ob nedeljah ob 7., 8., 10. in 18. uri. Ob praznikih med tednom: ob 7., 10. in 19. uri. Ob delavnikih: ob 7. in 19. uri. Spovedovanje je pred začetkom maše. Obisk grobnice Burbonov in Škrabčeve knjižnice: ob delavnikih (pon-sob): 9. - 12. in 15. - 17. Nedelja in prazniki (samo grobnica): 15. - 17. Za organizirane skupine je potrebna predhodna najava in rezervacija. Knjižnica je na ogled samo organiziranim skupinam. Med obredi v cerkvi ogled ni možen. Ob posebnih priložnostih (čas pred Božičem, novim letom in Veliko nočjo) in večjih praznikih (Božič, novo leto, Velika noč, velikonočni ponedeljek, praznik Vseh svetih...) je grobnica zaprta. Za informacije, najavo skupine in voden ogled: info@samostan-kostanjevica.si, tel: +386 5 330 7763, mirjambrez@gmail.com. Več informacij na: www.samostan-kostanjevica.si.

*PRVA NAGRADA
15.000 EVROVNATEČAJ
ZA ŽUPNIJE
2018

TO BO USPEH ZA VSE

Zaradi velikega povpraševanja se TuttiXtutti, natečaj, na katerem bodo nagrajene najboljše ideje tistih, ki pomagajo ljudem v potrebi. Vpiši svojo župnijo in predstavi **svoj solidarnostni projekt**: lahko boš zmagal in osvojil sredstva* za njegovo uresničitev. Če se ga hočeš udeležiti, je dovolj, da organiziraš **un formativno srečanje** o ekonomski podpori katoliški Cerkvi in predstaviš družbeno koristen projekt v prid svoji skupnosti. Pogovori se z župnikom in pozanimaj se na portalu tuttixtutti.it Tudi letos pomagaj in pusti si pomagati.

Natečaj organizira Služba
C.E.I. za promocijo
ekonomske podpore
katoliški Cerkvi

KATOLIŠKA KNJIGARNA Izvestje št. 14 "na kavi s knjigo"

Doprinos k obujanju lika velikega Goričana

Srečanje "na kavi s knjigo" 5. aprila v Katoliški knjigarni je bilo posvečeno štirinajsti številki Izvestja, ki nosi letnico 2017 in je posvečena dvestoti obletnici rojstva velikega goriškega učenjaka, poliglota, jezikoslovca, polihistorja, zvestega opazovalca goriškega prostora Štefana Kocijančiča (1818-1883). Publikacija, ki jo izdaja Raziskovalna postaja ZRC SAZU Nova Gorica, je nekaj enkratnega, je v pozdravu dejala prof. Marija Češut, ki je jutranje srečanje ob kavi PrimoAroma v imenu prirediteljev uvedla in povezovala. Kot piše tudi uvodničar Gregor Pobežin, se je Izvestje razvilo v resno (znanstveno) revijo; njena neprekinjena in bogata tradicija je živ dokaz zavezanosti pomembnemu cilju, namreč vzdrževati živo znanstveno dejavnost tudi zunaj središča države. Raziskovalna postaja je s svojim dragocenim poslanstvom izjemna pridobitev za ves goriški prostor, saj so njene sodelavke tudi v prejšnjem letu ogromno naredile, o čemer priča res bogato poročilo v zadnjem poglavju revije. Za vse to jim je prof. Češutova iskreno čestitala. Višja strokovna sodelavka in glavna urednica Izvestja Petra Kolenc je najprej orisala razvejeno delovanje. V prejšnjem letu so sodelavke, avtorice znanstvenih in strokovnih člankov, urednice in sourednice revij, ki sodelujejo tudi z drugimi institucijami, organizirale dva simpozija, opravile več kot 30 predavanj z različnih področij, v COBISS prispevale 73 enot. Vpete so v 12 raziskovalnih

P. Kolenc, D. Zuljan Kumar, A. Di Battista in M. Češut (foto dd)

projektov in v štiri evropske projekte. Lik Štefana Kocijančiča je goriški javnosti že lepo osvetlil simpozij leta 1983 v organizaciji Inštituta za versko in družbeno zgodovino; v zadnjem Izvestju so objavili še nekaj drobcev, je dejala Kolenc, ki se mu je posvetila kot bibliotekarju: mnogo, preden so bibliotekarska navodila prišla v Ljubljano, je Kocijančič v Gorici pripravil knjižico z navodili, kako urejati knjižnice. Tudi sam je bil knjižničar v bogoslovnem središču, kjer je zgledno uredil knjige in se posvečal pridobivanju gradiva. Učeni mož je poznal kar 31 jezikov. Na neki način je bil začetnik vzajemne katalogizacije, COBISSA, "vendar je postal suha veja", osrednja Slovenija ga ni ne opazila ne prepoznala. Alenka Di Battista je o Kocijančiču spregovorila kot umetnostna zgodovinarica. Posvetila se mu je kot enemu izmed prvih piscev o umetnikih in umetnostnih spomenikih na Goriškem, hkrati pa ga je tudi postavila v

širši kontekst. V svojem članku je predstavila odgovore, ki jih je Kocijančič objavil v glasilu Arkiv za povjestnico jugoslavensku in kjer je izpostavil nekaj za Goriško pomembnih umetnikov. Med drugim omenja zgodovinske vi-re, ki so pomembni za nastanek nekaterih cerkva (npr. za Sveto Goro in Barbano), pa tudi gradove, dvorce in vile (med drugim Vilo Vipolže in Grad Dobrovo), knjižnice, tiske in rokopise, likovna dela in umetnike. Najbolj se je razpisal o Jožefu Tomincu in sinu Augustu. Avtorica članka je na koncu skušala ugotoviti, kako to, da je stroka tudi pomembne Kocijančičeve spise zapostavljala, zaradi česar je tudi šel v pozabo. Kocijančič sam je raziskoval, obenem pa je k temu spodbujal prijatelje. Znanstvena sodelavka Špela Ledinek Lozej je za Izvestje prispevala zapis o zapisih duhovnika Tomaža Rutarja, ki je raziskoval arheologijo, o tolminskih planinah sredi 19. stol. Znanstveni svetnik v pokoju Branko Marušič je opozoril na stike med Ko-

ciančičem in ruskim jezikoslovcem poljskega rodu Baudouinom de Courtenayjem (1845-1929), ki je raziskoval rezijanščino in je še mlad, leta 1872, prišel v Gorico; Kocijančič je le s časom razumel, da gre za resno osebo, in mu je nato zapel slavo. V času življenja je bil zelo proslavljen, danes pa ga je treba obujati iz spomina, je poudaril Marušič. Vsekakor "ponuja veliko iztočnic, ki bi jih bilo vredno še obdelati". V Izvestju so še drugi članki: zgodovinarica Neva Makuc je razmišljala o pojmu časti v historični perspektivi, Petra Testen in Andrej Koren pa o besedi Caporetto, sinonimu za popoln poraz. Koordinatorica znanstvenih sodelavk, Danila Zuljan Kumar, je pisala o treh sodobnih festivalih v Beneški Sloveniji. V zadnjih časih se je namreč precej posvetila temi odnosa med jezikom in identiteto, in to še zlasti na slovenskem obrobju. O tem je tudi objavila dva članka v tujih revijah. Senjam beneške pesmi, Postaja Topolove in LiwKStock niso folklor, je zatrdila; teme iz preteklosti naslavlja organizatorji na nov, sodoben način, ki je blizu estetiki in čutenju mladega človeka. "Soudeleženi so mlajši beneški ustvarjalci, ki pomenijo prihodnost" in čutijo s prostorom; podirajo se pregrade, postavlja se brezmejen in brezčasen prostor. Beneška skupnost se bo ohranila, samo če bodo njeno realnost ustvarjali mladi. "Teh ni veliko, njihovo jedro pa je zelo močno". Danila Zuljan Kumar je med drugim izrazila veselje, da je novogoriška postaja v lanskem letu pridobila novo mlado moč, Alenko Di Battista; ta predstavlja slovensko skupnost v Italiji, "kar je zelo pomembna zadeva", je dodal Marušič.

DD

Lep večer za goriške upokojence Laponska, s pasjo vprego v divjino ...

Gospa Ingrid, članica Društva slovenskih upokojencev za Goriško, me je povabila, da bi imela predavanja o tujih deželah, ki sem jih obiskala. Februarja letos sem predstavila Antarktiko, 21. marca pa sem pripovedovala o dogodivščinah s pasjo vprego na severu Finske. Najprej me je gospod Emil Devetak, predsednik društva upokojencev za Goriško, predstavil zbranim poslušalcem, nekaj pa sem še sama dodala. Pred nekaj leti sem potovala na Finsko. Preko Helsinkov smo leteli proti severu na Laponsko, kjer smo pristali na letališču mesteca Ivalo. Odpeljali smo se v Sariselko, ki je oddaljena le nekaj trideset kilometrov od finsko - ruske meje. Naslednji dan smo se z motornimi sanmi odpeljali na farmo severnih jelenov. Sani smo vozili sami, skupino pa sta spremljala dva vodiča. Zvečer smo se vozili na saneh z jelenjo vprego in čakali, kdaj se bo na nebu pojavil severni sij. Ni bilo treba čakati dolgo in imeli smo srečo, da smo lahko opazovali enega najlepših naravnih pojavov. Tretji dan smo s pasjo vprego odpotovali proti vzhodu, čez prelepo zimsko pokrajino. Vsaka vprega je imela vpreženih pet

psov pasme husky, ki so bili zelo prijazni. Vodniki so nas najprej naučili, kako se vozi sani in kako moramo ravnati s psi. Pozno popoldne smo prispeli do koč sredi divjine, brez elektrike, vode, kopalnice in stranišča. Stranišče in tudi savno smo imeli v neposredni bližini. Vsak naslednji dan smo s sanmi prevozili približno dvajset kilometrov. Kosila smo imeli v naravi, vodič je zakuril ogenj in nam pogrel pripravljeno hrano. Zadnji dan v divjini je bil izredno lep, vendar naporen, ker je ponoči zapadlo precej novega snega, tako da so psi pot komaj zmogli. Srečno smo prispeli v hotel. Sledil je še polet proti domu, kamor smo prišli zadovoljni in polni lepih in za nas nekoliko nenavadnih doživetij. V mali dvorani društva sem imela veliko poslušalcev. Predavanje so pozorno spremljali in me precej spraševali. Gospod Emil Devetak se je na koncu predavanja v imenu vseh lepo zahvalil in me povabil, naj še pridem. Naslednjič bom pripovedovala o Gruziji in Armeniji. To sta gorata in pozabljena krščanska dragulja, potopljena v muslimanski svet. Tako ju imenuje profesor dr. Bogomir Ferfila.

Katjuša Rabzelj

Primorska poje 2018 v Kulturnem centru Lojze Bratuž Kraljica večera je bila ljudska pesem

Kot vsako leto v marcu in aprilu kraljuje na Primorskem zborovska pesem. Od petka, 2. marca, do 22. aprila 2018, se namreč po raznih odrih vrstijo koncerti 49. priljubljene zborovske revije Primorska poje, ki je eden izmed največjih in najbolj zlahtno ljudskih pevskih dogodkov v letu. Na njem sodelujejo slovenski ljubiteljski zbori iz širše Primorske, ki seveda obsega tudi naše kraje na tej strani nekdanje meje. Nanjo se je prijavilo 208 zborov, ki so jih organizatorji porazdelili na 32 revij po Sloveniji in zamejstvu. Primorska poje 2018 je posvečena 50. obletnici smrti skladateljice Brede Šček, 140. obletnici rojstva skladatelja Vinke Vodopivca in 200. obletnici rojstva skladatelja Miroslava Vilharja. V nedeljo, 18. marca 2018, so bili tako na programu kar štirje koncerti: v Senožečah, Sovodnji v Benečiji, na Trbižu v Kanalski dolini in v Gorici, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Tu je zbrane ljubitelje zborovskega petja nagovorila Martina Valentinčič, še sama že od mladih nog vpeta v zborovsko dejavnost. Na retorično vprašanje, ali sta glasba in petje še sodobna in potrebna, je odločno odgo-

vorila pritrdilno. Saj si Slovenci ne moremo predstavljati proslave, poroke, vaškega praznika brez petja in glasbe. Res bi bilo žalostno, ko ne bi mogli več zapeti ali poslušati tistih lepih pesmi, ki so nam jih ponudili tudi Breda Šček, Vinko Vodopivec in Miroslav Vilhar, katerim je letos posvečena Primorska poje. "Glasba dviga duhovno raven osebe, pripomore k osebni rasti, odpira nova miselna obzorja, vzbuja občutke ... Zato je prav, da podpiramo glasbeno šolstvo, zborovsko delovanje, da dajemo mladim, možnost, da se izobražujejo, nadgrajujejo znanje in tako tudi dvignejo kakovostno raven zborov. Prav je, da pevce spodbujamo, da se na vsaki vaji potrudijo, skušajo izboljšati, ne zato, da bi tekmovali z drugimi, ampak najprej sami s seboj. Če bomo namreč vzgojili dobrega glasbenika, dobrega pevca, bomo vzgojili dobrega človeka", je zatrdila Valentinčičeva in prepustila oder pesmi. Ob napovedovanju mlade Eme Terpin, ki tudi sama sodeluje pri dveh pevskih

sestavah, je nastopilo šest zborov (Nonet Primorsko iz Mačkolj je odpovedal nastop). Vsak je zapel štiri pesmi. Najprej se je predstavil Učiteljski pevski zbor OŠ Pivka. Pod vodstvom Damjane Morel in ob klavirski

Ženska vokalna skupina Barkovlje in Glasbena kambrca (foto DP)

spremljavi Katje Smrdel Zafred so pevke zapele pesmi iz projekta *Ljubezen je v zraku*. Popeljale so nas v zlata leta slovenske popevke z znanimi pesmimi Jureta Robežnika (G. Strniša, *Na vrhu nebotičnika*), Mojmirja Sepeta (zaslišala se je tudi čarobna *Poletna noč* Elze Budal), Boruta

2005 in s seboj, kljub "gorske mu imenu" prinesel vonj po morju in tisto značilno istrsko melodioznost, ki spominja na valovanje morja. Njihov nastop pod vodstvom Paole Stermotič je bil pravi koncert v malem. Pevce so namreč spremljali glasbeniki Alen Belullo (kitara,

mandolina), Tomo Divić (bas kitara), Srečo Savretić (violina), Sandra Vešligaj (klavir) in vokalna solistka Milica Markežič. Poslušalci so se zazibali na *Belih ladjah* Mojmirja Sepeta in Gregorja Strniše, v priredbi zborovodkinje Stermotič, poslušali popularne *Naša fešta*, Avsenikovo *Slovenija, od kod lepote tvoje* in ljudsko v ritmični priredbi Stermotičeve *Zeleni Jure*. Po

nje sta na oder stopila zamejska zborovska sestava, Ženska vokalna skupina Barkovlje, ki je nastala l. 2013, in Glasbena kambrca, ki jo je ustanovila l. 2006 zborovodkinja obeh sestavov, Aleksandra Pertot. Otroški glasovi so lepo zazveneli ob zreljših ženskih in ob koreografskih podobah razgibali predvsem šaljivo pesem *Cupranje* (besedilo Aleksander Furlan), med katero je ena izmed pevok kot prava coprnica izvedla kar nekaj čarodejskih trikov. Iskrivo so se oglasile tudi *Uganke*, *Letaj, zavest* in *Lepu je spomlade* (Aleksander Furlan), ki je prinesla s seboj pomladni piš. Škoda, da nismo na koncertu slišali niti ene skladbe avtorjev, katerim poklon namenja letošnja Primorska poje, ki jo prirejajo JSKD Nova Gorica, ZPZ Primorske, ZSKD Trst, Gorica, Videm, ZSKP Gorica in ZCPZ Trst. Soprireditelj goriškega nedeljskega koncerta je bil MePZ Lojze Bratuž. Priložnostni dar sta zborovodjem izročali ljubki dekletci Marta Pasi in Arianna Figar. V predverju so udeleženci koncerta imeli možnost podpisati za evropsko državljansko pobudo Minority SafePack.

Iva Koršič

Zlata grla 2018

Zapelo bo 20 zborov, skupaj 335 otrok

V nedeljo, 15. aprila 2018, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v organizaciji Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela in Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica potekala že 18. revija otroških in mladinskih pevskih zborov *Zlata grla*. Na odru bo zapelo 20 zborov, skupaj 335 otrok. Na tekmovalni del, ki se bo pričel ob 14.30, se je letos prijavilo osem zborov: Mali otroški zbor KD Sovodnje (Valentina Nanut), Otroški pevski zbor GŠ in OŠ A. Žnideršiča - Ilirska Bistrica (Elena Sedmak), Mladinski pevski zbor Emil Komel - Gorica (Damijana Čevdek Jug), Otroški pevski zbor KD Sovodnje (Valentina Nanut), Zdrženi mladinski zbor GŠ in OŠ A. Žnideršiča - Ilirska Bistrica (Elena Sedmak), Mladinski pevski zbor Emil Komel - Gorica (Damijana Čevdek Jug) in Dekliški pevski zbor Igo Gruden - Nabrežina (Mirko Ferlan). Strokovno žirijo bodo sestavljali Maja Cilenšek, Lucija Lavrenčič Terpin in Denis Monte. Ob 17. uri se bo na revijem delu predstavilo kar 12 zborov: od Tržaške do Benečije:

Dve predavanji v šolskem središču Vzgoja za zdravje

V sklopu dejavnosti *Vzgoja za zdravje*, ki jih je vodila prof. Nadia Gruzovin, smo dijaki slovenskega višješolskega centra v Gorici prisluhnili dvema predavanjema, ki so ju priredili v šolskem avditoriju. Prvo je potekalo 9. marca, drugo pa 13. marca. Osrednja tema prvega srečanja je bila darovanje kostnega mozga. Predavatelj sta bila odv. Giulia Martellos, predsednica goriške sekcije združenja ADMO, ki nas je uvedla v svet darovanja kostnega mozga s kratkim govorom, ter dr. Luca Mascaretti, direktor oddelka transfuzijske medicine (Medicina Trasfusionale del distretto Giuliano-Isontino), ki nam je opisal darovanje kostnega mozga z zdravniškega vidika ter podčrtal izjemen pomen tvorstne geste. Pojasnil nam je, katero funkcijo ima možek kot notranje tkivo kosti, ki prispeva k splošni dobrobiti našega telesa. V njem nastajajo rdeče krvničke, prinašalke kisika celicam in odnašalke ogljikovega dioksida, ter bele krvničke, ki uničujejo povzročitelje okužb. Besedo je nato prevzel Giorgio Grattoni, ki je pomen darovanja orisal z vidika prvega darovalca v deželi. Svojo izkušnjo je primerjal s sodobnim načinom darovanja. Nazadnje pa smo prisluhnili pretresljivi pripovedi Daniela Fiorellina, prejemnika kostnega mozga, ki nam je razkril zgodbo človeka, ki je prebolel kar tri rakave obolenja. Vztrajen, boleč boj zoper

bolezen in končno zmago je podrobno opisal v knjigi *In fine la luce*. Na drugem predavanju pa je nastopil Štefan Tomsčič, predsednik sovolednega društva krvodajalcev. Temu predavanju smo prisluhnili le dijaki četrtih razredov licejskega in tehničnega pola. Predavatelj nam je podal veliko informacij ter navedel množico dobrih razlogov za darovanje krvi in plazme. Navedel je pogoje, ki jim moraš zadostiti, da postaneš krvodajalec. Tem pogojem pa zadošča veliko zdravih ljudi med 18. in 65. letom

starosti. Izpostavil je izjemen pomen te humane geste, ki je popolnoma anonimna in rešuje človeška življenja. Znanstveniki namreč še niso odkrili umetne krvi, zato je lahko le zdrav človek edini vir te nepogrešljive življenjske tekočine. Darovalec krvi ne ve, kdo bo prejemnik. Potreba po krvi pa je izredno velika, saj že vsakih nekaj minut kdo potrebuje kri. Ob koncu predavanja nam je gospod Tomsčič razdelil tudi krajši priročnik o darovanju krvi in krvnih sestavin, v katerem je proces temeljito opisan.

Miha Kovic

Kratke

Mladinska skupina M+ Dramske družine SKPD F. B. Sedej Dvodnevni tečaj za gledališke tehnike

Mladinska skupina M+ Dramske družine SKPD F. B. Sedej, ki se je v lanskem sezoni izkazala s predstavo *Dracula* in katere nova predstava *Baron sedi na veji* je že pred skorajšnjo premiero, prireja, v sklopu izobraževalnih gledaliških tečajev za mladino, tečaj usposabljanja gledaliških tehnikov. Zato vabi mlade, ki bi radi poglobljeno spoznali skrivnosti gledališke tehnike, na tečaj, ki bo potekal 14. in 15. aprila 2018 v prostorih društva Sedej v Števerjanu na Trgu svobode 6. V soboto, 14. aprila 2018, bodo tečajniki od 16.30 do 18.30 spremljali lekcije, ki jih bodo uvedle v oblikovanje gledališke luči in gledališkega zvoka, in sicer v teoriji in praksi. V nedeljo, 15. aprila 2018, bo tečaj potekal v večernih urah. Od 19.00 do 21.00 bodo zainteresirani izvedeli, kaj je to gledališki zvok, v teoriji in praksi. Brezplačni tečaj bosta vodila Janez Terpin, tehnični vodja Dramske skupine SKPD F. B. Sedej, in Vasja Križmančič, tonski tehnik na deželni sedeži Rai v Trstu. Za dodatne informacije in prijavo ms.dramske.druzine@sedej.org ali pa lahko pokličete na +39 3336966793 (Miha Kovic, organizacijski vodja M+) ali +39 3454566365 (Ilaria Bergnach, organizacijski vodja Dramske družine SKPD F. B. Sedej). / IK

Priznanja za igro Čaj za dve

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandraž je v letošnjem januarju premierno uprizoril Partljičevo komedijo Čaj za dve v režiji Jožeta Hrovata. Predstavo so že večkrat ponovili v raznih krajih. Povsod jo je številna publika lepo in navdušeno sprejela. Tudi strokovna komisija je predstavo zelo pozitivno ocenila in na tekmovalnem delu v Pekrah je Polonca Cijan prejela prvo nagrado za žensko vlogo. Ista igralka je bila nagrajena tudi na regijskem Linhartovem srečanju primorskih gledaliških skupin. Nostalgčna komedija je bila na teh srečanjih izbrana kot najboljša predstava in se tako uvrstila v državno Linhartovo tekmovalje. Lep uspeh skupine štandražskega dramskega odseka! / DP

Obvestila

Mladinska skupina M+ Dramske družine SKPD F. B. Sedej

iz Števerjana vabi mlade, ki bi radi kaj več izvedeli o gledališki tehniki, na brezplačni tečaj usposabljanja gledaliških tehnikov, in sicer 14. aprila (od 16.30 do 18.30) in 15. aprila 2018 (od 19.00 do 21.00). Tečaj, ki bo v prostorih društva Sedej v Števerjanu na Trgu svobode 6, bosta vodila Janez Terpin in Vasja Križmančič. Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sklicuje redni letni občni zbor v petek, 13. aprila, ob 20.30 v prvem sklicu in v soboto, 14. aprila, ob 16.30 v drugem sklicu v sejni dvorani KB centra nad društvenim sedežem v Gorici na korzu Verdi 51.

NSK, Društvo "Maestro Rodolfo Lipizer" in založba Nuove edizioni della Laguna

vabijo na predstavitev knjige *Acma - l'anima del mondo* 1958 v torek, 17. aprila, ob 18. uri v Trgovski dom. Knjigo, ki jo je napisal Max Fabiani, sta uredila Diego Kuzmin in Patrizia Ugrin. Predstavitev bo potekala v italijanskem jeziku. Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 19. maja, izlet v Pivko za ogled Parka vojaške zgodovine. Odhod iz Gorice ob 7. uri. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Romanje v Medjugorje bo od 11. do 14. maja 2018. Vpis in spored lahko dobite: za Goriško pri g. Darku (tel. 0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pri g. Jožetu Markuži v Zgoniku (tel. 040 229166) in za Slovenijo pri gospe Ani v Novi Gorici (tel. 00386 5 3022503).

SPDG načrtuje od 16. do 22. junija izlet v Piemont. Obiskali bodo Turin in si ogledali najbolj znane spomenike in zanimivosti, med temi tudi Muzej egipčanske kulture. Nadalje bodo obiskali dve alpski dolini na meji s Francijo (dolina Chissone in trdnjava Fenestrelle) ter se povzpeli do izvira Pada. Drugi del izleta bo namenjen spoznavanju in odkrivanju zanimivosti v pokrajini Langhe in ogledu mesta Pavia. Prevoz z avtobusom iz Gorice. Informacije in prijave Vlado (3317059216).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v soboto, 30. junija, celodnevni izlet v pokrajino Evganejskih gričev, v zibelko venetske in rimske

kulture, za ogled parkov in krajev Este, Monselice itd. Vpisujejo po tel. 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 ali 3461206031 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). **"Male oglase"** najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Darovi

Za Novi glas: Marija Porovne, Kanada 100 evrov; Kati Burjes, ZDA 22 evrov; Anton Ravnik, ZDA 58 evrov.

Za GMD: Anton Ravnik, ZDA 29 evrov.

Cestitke

Na 26. slovenskem državnem tekmovanju otroških in mladinskih zborov v Zagorju ob Savi je **Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel** iz Gorice prejel zlato priznanje z odliko, posebno nagrado za najboljši pevski zbor debitant, posebno nagrado za najboljši srednješolski zbor in posebno nagrado za najboljšo izvedbo zborovske novitete. Za izjemen rezultat zboru in dirigentu Davidu Bandlju čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13. 4. 2018 do 19. 4. 2018)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored: **Petek, 13. aprila** (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2. **Sobota, 14. aprila** (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 15. aprila: ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 16. aprila (v studiu Sanja Vogrič).

Torek, 17. aprila (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. aprila (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Koze nekoč in danes 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 19. aprila (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v sredo, 18. aprila 2018, ob 21. uri v prvem sklicu
in v četrtek, 19. aprila 2018, ob 16. uri
v drugem sklicu

Občni zbor bo na sedežu Zadruga,
Travniki 25 v Gorici.

V četrtek, 5. aprila 2018, je naštel 90 pomladi
naš ljubljani mož oče in nono

ANTON PODVERŠIČ

Da bi bil še naprej zdrav, zadovoljen in poln
delovnega zagona, mu iz srca želimo žena
Marica, sin Jadran, snaha Cinzia in vnuk Aaron.

SREČANJA POD LIPAMI

Senatorka Tatjana ROJC

Politično stanje v italijanskem parlamentu
in vloga slovenskega predstavnika v njem.

Večer bo vodil časnikar Ivo Jevnikar

Večer bo potekal v sodelovanju s stranko
Slovenska skupnost, ki bo predstavila goriške
kandidate za deželne volitve.

V ČETRTEK, 19. APRILA 2018, OB 20.30.
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

PROSVETNO DRUŠTVO VRH SV. MIHAELA
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

VLJUDNO VABITA NA
18. REVIJO OTROŠKIH IN MLADINSKIH PEVSKIH ZBOROV

ZLATA GRILA

TEKMOVALNI DEL OB 14.30
REVIJSKI DEL OB 17.00

NEDELJA, 15. APRILA 2018
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Odprtje razstave v Jakopičevi galeriji

Mario Magajna osvaja Ljubljano

Mario Magajna, ime, ki je pri nas sinonim za fotografijo, bo v naslednjih tednih v gosteh v Ljubljani. Razstava, ki je bila premierno postavljena v Trstu v palači Gopčević, je svoje novo, začasno domovanje našla v enem od uglednejših razstavnih prostorov v Ljubljani, v Jakopičevi galeriji. Izbor iz izjemnega opusa tržaškega fotografa bo v Ljubljani na ogled do 13. maja. Razstavo so v slovenski prestolnici odprli v torek, 20. marca, v večernih urah. Že zjutraj pa so organizatorji za sedmo silo priredili poseben vodeni ogled. Skozi razstavo je novinarje vodil eden od kuratorjev, Tržčan Robi Jakomin, ki je skupaj z Andrejem Furlanom tudi najbolj zaslužen, da je do razstave sploh prišlo. Jakomin je poudaril, da gre zelo obsežno in dolgotrajno delo. Cilj je bil, da se razstava po tržaški premieri seli tudi v Ljubljano. Naslednji cilj kuratorjev je ponesti slike Maria Magajne v Rim.

Jakomin je priznal, da je Magajnov svet začel spoznavati šele potem, ko se je tudi sam navdušil za fotografijo. V posnetkih tržaškega fotografa je po njegovih besedah mogoče odkriti ne samo izjemen talent, temveč tudi predanost in smisel za umetnost fotografije. Magajna je bil samouk, je pri tem še poudaril Jakomin. Prvi fotografski aparat je kot darilo prejel v najstniških letih, kasneje je za krajši čas delal v fotooptiki. S fotografijo se je v polnosti začel ukvarjati po drugi svetovni vojni, ko je bil kot fotoreporter v službi Primorskega dnevnika vse do začetka osemdesetih let prejšnjega stoletja. Magajnova zapuščina "znaša" 260 tisoč negativov, skozi katere sta se prebila kuratorja s pomočjo sodelavcev. Razstavo so tako razdelili v več sklopov. Najobsežnejši je seveda tisti, ki se nanaša na fotoreportersko delo Maria Magajne. Gre za portrete spreminjajočega se obličja Trsta skozi ves povojni čas. Posebno

pozornost je Magajna seveda vselej namenjal slovenskemu človeku. Fotografije portretirajo shode Slovencev, od

političnih manifestacij do etnoloških prireditvev, kakršne so na primer podobe s prve Kraške ohceti. Magajna je bil tudi avtor prvih fotografij takoj po osvoboditvi Trsta 1. maja 1945, slikal pa je tudi trenutke, ko je po Londonskem memorandumu leta 1954 Trst ponovno prešel pod italijansko upravo. Dalje je tržaški fotograf veliko slikal v Sloveniji, kjer je večkrat v svoj objektiv ujel tudi najbolj znane obraze političnega in družbenega življenja. Prav tako je fotografiral vsakodnevno življenje na vasi. V Ljubljani je razstavljenih tudi nekaj fotografij, ki jih je Magajna posnel v vaseh v Beneški Sloveniji in ki v Trstu niso bile razstavljene.

Kuratorji so se odločili, da bodo razstavo obogatili tudi s posnetki, ki primarno niso spadali na fotoreporterski del Magajnovega opusa in so zaradi tega nekoliko različni. Poseben oddelek razstave je namenjen posnetkom, na katerih so otroci. Gre za fotografije s celotnega sveta. Posebej si gledalci nato lahko ogledajo sklop posnetkov, ki je posvečen portretom. Tudi v tem primeru je v ospredju Magajnova vsestranskost: posneti so namreč znani obrazi iz sveta politike in kulture, pa tudi čisto navadni ljudje ob vsakdanjih opravilih. Magajna je bil dalje večkrat prisoten tudi na športnih dogodkih, kar sta kuratorja uvrstila prav tako v poseben oddelek. Nazadnje je tukaj še sklop umetniških fotografij, ki so nastajale "mimogrede" med opravljanjem službe.

"Mario Magajna je izjemen fotograf, ki ga še premalo poznamo", je še sklenil Jakomin. "Zato je pomembno, da ga najprej spoznamo Slovenci, nato pa bi bilo še vredno, da ga spoznajo drugod", je pojasnil svoje načrte kurator razstave in namignil, da bi po gostovanju razstave v Rimu lahko začeli razmišljati tudi o drugih evropskih glavnih mestih.

Predstavitev v Ljubljani Skozi taborišča do sreče

Pri tržaški založbi Mladika je izšla tretja knjiga iz zbirke Zapisi iz zdomstva, ki je posvečena spominom, pričevanjem in razmišljanjem naših ljudi po svetu. Prvo knjigo je napisal rajni prof. Alojzij Geržinič iz Argentine (Od Save do Srebrne reke, 2015), drugo danes 92-letni časnikiar Pavle Borštnik iz ZDA (Moj čas, 2016), tretja pa je iz pretežno kanadskega ustvarjalnega okolja.

Gre za knjigo Skozi taborišča do sreče, katere glavni avtor je 95-letni Jože Mihevc iz Toronta.

Pred leti je svoje spomine objavil v angleščini. Na pobudo knjižničarke dr. Rozine Švent iz Ljubljane jih je za to izdajo bistveno obogatil, ona pa je pridobila še pričevanja njegove sestre, danes 92-letne Milke Mihevc Koščak iz Toronta, in že pokojnega brata Toneta Mihevca.

Besedila je opremila z uvodom in opombami.

V knjigi Skozi taborišča do sreče, ki šteje 255 strani in prinaša številne dokumentarne fotografije, se pred nami razgrinja zgodba o hudih preizkušnjah in nato družbenem dvigu članov preproste kmečke družine iz Notranjske, ki je okusila težko življenje rojakov, ki so po prvi svetovni vojni prišli pod Italijo, nato se je izselila iz Hruševja pri Postojni preko meje v Cerknico, okusila revščino v predvojni Jugoslaviji, nato pa usodno zarezo vojne in revolucije.

Maja 1945 so se vsi trije avtorji podali proti Avstriji. Jože je šel skozi avstrijska, Milka skozi italijanska begunska taborišča, Tone pa je bil kot domobranec vrnjen v Jugoslavijo in je preživel teharško tragedijo. Jože in Milka sta se nato izselila v Kanado, Tone je ostal doma.

Novo knjigo so krstno predstavili 5. aprila v dvorani Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani, 17. aprila pa bo predstavitev še v Knjižnici Jožeta Udoviča v Cerknici.

Kot je v uvodnem pozdravu povedal predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Boris Pleskovič, je bila to verjetno zadnja javna prireditev v zelo lepih in središčnih prostorih SSK, saj je ljubljanska občina prodala stavbo Banki Slovenije in si morajo dosedanja uporabniki v najkrajšem času najti nove sedeže.

Sledil je pozdrav ravnatelja založbe Mladika Marija Maverja. Ob okrogli mizi, ki jo je povezoval urednik zbirke Zapisi iz zdomstva Ivo Jevnikar, so nato sledili posegi urednice knjige dr. Rozine Švent, poznavalke opisanih krajev in ljudi mag.

Jože Mihevc

SKOZI TABORIŠČA DO SREČE

Kratke

Predstavitev knjige Skozi taborišča do sreče v Ljubljani. Sedijo z leve: Andrej Mihevc, Andreja Mele, Rozina Švent in Ivo Jevnikar, stoji predsednik Svetovnega slovenskega kongresa Boris Pleskovič (foto: Arhiv SSK).

Andreje Mele iz Cerknice in daljnega sorodnika treh avtorjev, strokovnjaka za krasoslovje in jamarstvo dr. Andreja Mihevca. Sledil je še krajši, zelo zanimiv razgovor.

Odprtje razstave Ženski čari

V sredo, 21. marca, so ob polni udeležbi občinstva v prostorih sprejemnega centra in foyerja gledališča Franceta Prešerna v Boljuncu odprli umetniško razstavo ročnih del z naslovom Ženski čari. Organizatorja ogleda vredne razstave sta slovensko društvo Hopla in Občina Dolina. Članice društva Hopla, ki ga sestavljajo slovenske in italijanske žene iz Brega, Istre in s Krasa, so v to razstavo vložile ogromno truda, požrtvovalnosti, potrpežljivosti in predvsem veselja. Zraven izdelkov iz ročnih del, ki so bili ustvarjeni ad hoc za to razstavo, pa dobimo tudi druge predmete. Razstava zaobjema štiri osrednje teme: pozdrav pomladi, dan žena, oljčno nedeljo in odprto mejo. Razstavljalke predstavljajo izključno ženska umetniška ročna dela. Ustvarjalnost se ni omejevala samo na tradicionalne tehnike ustvarjanja. Obiskovalci te razstave si bodo lahko ogledali posebne izdelke, ki so izdelani iz najrazličnejših predmetov in v najrazličnejših tehnikah.

Vse se prepleta z žensko motiviko in z motiviko tipičnih naravnih elementov. Izstopa pa tudi slovenska narodna motivika, ki prihaja še posebej do izraza v papirnatih čipkah. Razstava je razdeljena na dva dela, in sicer: v enem delu so posebej izpostavljeni oljnathe slike in akvareli; v drugem prostoru pa so na ogled ročna dela, čipke, razni predmeti iz blaga, keramični izdelki, usnjena ročna dela, predmeti iz gline, stilna oblačila in drugo.

Predsednica društva gospa Tatiana Turco, nekdanja odbornica za kulturo na občini Dolina, je povedala, da si članice prizadevajo za ohranjanje nestvarne kulturne dediščine in so pri tem vzbudile precejšnje zanimanje. Želijo si predvsem, da bi obudile zavzetost za to dejavnost tudi pri mladih. / Marko Manin

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (11)

Dimitri Tabaj

Andrej Komel pl. Sočebbran

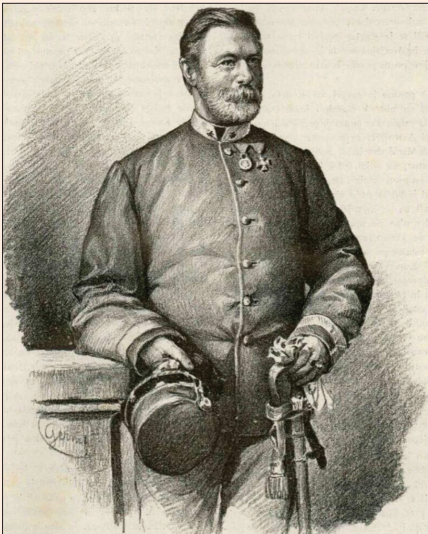
Na Goriščku v Solkanu najdemo na betonskem nosilcu cestnega nadvoza napis, ki se glasi: "Na tem mestu je stala rojstna hiša Andreja Komela pl. Sočebbrana - 3. 10. 1829 - 12. 11. 1892 - utemeljitelja slovenskega vojaškega izrazoslovja - Ob stoletnici smrti - KS Solkan". Gorišček je predel Solkana v bližini vaškega pokopališča; tukaj je stala tudi pokopališka cerkva sv. Roka, podružnica cerkve sv. Štefana v Solkanu, ki je nekoč veljala tudi kot kužno znamenje po zadnji epidemiji v naših krajih leta 1682. Posvečena je bila leta 1689. Pri tej cerkvi so marca 1713 molili tolminski, kanalski in drugi puntarji pred pohodom nad Gorico in prav tukaj so se srečali z grofom Corinijem, ki jih je skušal prepričati, naj bi se vrnili domov: leta 2017 so prav ta prizor uprizorili na drugem betonskem nosilcu istega nadvoza. Cerkev, ki je bila močno poškodovana v dveh svetovnih vojnah, so porušili leta 1955, kljub nasprotujočemu mnenju župnika in upravnika Okrajnega muzeja in arhiva v Novi Gorici, pesnika Ludvika Zorzuta. V utemeljitvi je Zorzut tudi napisal, da gre za "spomenik, ki izpričuje tedanji boj za staro pravdo"

Grb Andreja Komela plemenitega Sočebbrana. S cesarskim sklepom z dne 30. oktobra 1879 mu je bilo podeljeno plemstvo z naslovom, ki si ga je sam izbral - Sočebbran - v spomin na leta, ko je branil bregove reke Soče proti laški vojski.

in predstavlja "zgodovinsko pomembnost, čeprav je delna razvalina". Žal zelo pametne besede znane pesnika niso zalegle in oblasti so porušile cerkev, čeprav ni bila v tako slabem stanju. Ruševine so uporabili za gradnjo mrtvašnice in obrobnega zidu pokopališča. V tem kraju se je 3. oktobra 1829 rodil častnik, vojaški pisatelj in rodoljub Andrej Komel. Oče Anton je bil kovač in manjši posestnik. Po ljudski šoli je leta 1848 končal dveletno učiteljsko v Gorici. Istega leta je postal "orglavec" v Solkanu in občinski tajnik; naslednje leto je odšel k vojakom. Postal je učitelj v vojaški šoli v Čedadu. Po dolgi karieri, ki ga je peljala v Bergamo, Belluno, Olomuc, na Dunaj, v Budejovice in Terezín, je leta 1868 kot pripadnik 7. koroškega pešpolka prišel v Celovec. Ker je bi-

lo v tem polku približno 30 % Slovencev, se je odločil izdati priročnik za vojake v slovenskem jeziku in je svojo enoto poučeval v slovenščini, kar je naletelo na odobravanje poveljstva, ki je tudi tujim častnikom ukazalo, naj ravnajo enako. Andrej Komel je prevel glavne vojaške priročnike in pravilnike. Leta 1879 mu je cesar Franc Jožef I. podelil plemiški naslov Sočebbran. Po premestitvi v Kro-

Andrej Komel plemeniti Sočebbran (1829-1892). Avtor slike Josip Germ.

Leta 1894 je revija Dom in svet objavila lep življenjepis Andreja Komela pl. Sočebbrana, izpod peresa Komelovega prijatelja Franca Hrašovca iz Gradca, c. kr. okrajnega

meriž in Olomuc se je leta 1886 upokojil s činom majorja. Umrl je v Gradcu 12. novembra 1892.

Leta 1894 je revija Dom in svet objavila lep življenjepis Andreja Komela pl. Sočebbrana, izpod peresa Komelovega prijatelja Franca Hrašovca iz Gradca, c. kr. okrajnega pokojnika. Uvodoma Hrašovec opisuje Komela kot "moža plemenitega ne le po imenu, ampak tudi po značaju" in nadaljuje: "Odevala ga je vojaška suknja, a pod njo je bilo junaško srce, bilo je za dom in cesarja. Komel je bil zvest Bogu, udan svojemu vladarju, gorel je za svoj narod: s tem smo kratko označili vse njegovo življenje in delovanje". Sledi Ko-

Velika naslikava in napis na betonskem nosilcu nadvoza z naslovom "Srečanje tolminskih puntarjev s predstavniki oblasti pri nekdanji pokopališki cerkvi sv. Roka v Solkanu (marec 1713)". Naslikala sta Vasja Klavčič in Gorazd Prinčič, 2017.

melov življenjepis: "Tistega leta [1848, op. p.] vnela se je na Laškem vojska; Avstrija je potrebovala mnogo vojakov, ker so jo nadlegovali mnogi sovražniki. Leta 1849 sta bila brata Miha in Andrej pozvana k naboru. Andrej videč, da bi utegnili Miho potrditi k vojakom, stopi pred komisijo ter poprosi, naj bi brata, izučenega in spretnega kovača, oprostili, njega pa, četudi šibkejšega, vzeli v vojake. Res so odpustili brata domov, Andrej pa je postal vojak. Z drugimi novinci je odrinil v Oglej, kjer so se vežbali za vojsko. Uvrstili so ga v 20. kompagnijo. [...] Ker so napravljali Ogrinaški vojak, v Avstriji hudo preglavico, porabili so Sardinci to ugodno priliko in pritiskali k bregu v Istriji. Avstrijska 30. kompagnija pa, v katero je bil Komel uvrščen, zasedla je Primorje pri Bujah, in sardinska mornarica se je umaknila proti Benetkam, ko je spoznala, da ne more h kraju. Uporniki na Ogerskem in Laškem so bili srečno premagani".

/ dalje

Napis na betonskem nosilcu nadvoza pri solkanskem pokopališču.

Založba Mladika / Nova publikacija Kratkoprozno delo za različne bralce

Pri založbi Mladika v Trstu je izšlo novo kratkoprozno delo, ki je namenjeno širokemu krogu bralcev. Avtobiografsko delo *Iz dnevnika mlade družine pokojne Matejke Peterlin* je pripoved o življenju mlade petčlanske družine v sedemdesetih letih (v letih

razumski in hudomušen, mati pa čustvena in ljubeča in se drugače loteva vsakodnevnih družinskih izzivov – na koncu vsake zgodbe pa razumemo, da se oče in mati v družini dopolnjujeta, saj sta skupaj eno in se v ljubezni razdajata svojim otrokom, da bi se ti razvili v odgovorne odrasle osebe. Zaradi svežega sloga in simpatične vsebine je knjiga namenjena tako mlajšim kot odraslim bralcem. Spremno besedo v knjigo je napisala avtoričina hčerka Manica Maver. Matejka Peterlin Maver se je rodila v Ljubljani 30. marca 1943 kot prvorojenka Jožeta Peterlina in Lojzke Lombar, ki sta po radijskih valovih tržaškega radia v prvih povojnih letih ponesla izbrano slovensko besedo v slovenske domove na Primorskem. Tudi sama je v okviru igralske družine Radijskega odra nastopila pred radijskim mikrofonom že v otroških letih. Po starših je podedovala igralski talent, izreden glas in posluš, s katerimi je v kasnejših letih odigrala nič koliko ženskih vlog na radiu in na odru. Zaljubljena je bila v slovenski jezik, v katerem je pri igranju dosegala vrhunske uspehe. Rada je tudi imela klasične jezike (latinščino in grščino). Več let je poučevala slovenščino in latinščino na slovenskih višjih šolah v Trstu. Svoj prosti čas je posvečala Marijinemu domu v Rojanu in organizacijam, ki delujejo v okviru Slovenske prosvete v Trstu. Učila je dikcijo in umetniški govor na gledališki šoli Slovenskega stalnega gledališča Studio Art. Bila je med ustanovitelji Tečaja lepe govorice in Male gledališke šole, ki je po njej prevzela ime. Umrla je po hudi bolezni v 65. letu, 26. aprila 2008.

1975–1979 so te kratke zgodbe izhajale v reviji Mladika), vendar ko zgodbe začnemo prebirati, odkrijemo, da se ta družina ne razlikuje od današnjih in od naše. Saj se mamica, ki zgodbe prvoosebno pripoveduje, sooča z vsakdanjimi problemi, ki se pojavljajo v vsaki družini z majhnimi otroki na katerikoli zemeljski širini: rojstvo novega bratca, izbira pustne obleke, želja po dragem darilu, kako otroku dati primerno versko vzgojo, obisk pri frizerju itn. Težave, ki nastanejo, se seveda sproti rešujejo, lahko to uredi mama sama, največkrat priskoči na pomoč oče, ki je v knjigi poimenovan "On". Pri reševanju se dobro vidi, da sta moški in ženska različna, da imata različni vloge: "On" je strog, bolj

kasnejših letih odigrala nič koliko ženskih vlog na radiu in na odru. Zaljubljena je bila v slovenski jezik, v katerem je pri igranju dosegala vrhunske uspehe. Rada je tudi imela klasične jezike (latinščino in grščino). Več let je poučevala slovenščino in latinščino na slovenskih višjih šolah v Trstu. Svoj prosti čas je posvečala Marijinemu domu v Rojanu in organizacijam, ki delujejo v okviru Slovenske prosvete v Trstu. Učila je dikcijo in umetniški govor na gledališki šoli Slovenskega stalnega gledališča Studio Art. Bila je med ustanovitelji Tečaja lepe govorice in Male gledališke šole, ki je po njej prevzela ime. Umrla je po hudi bolezni v 65. letu, 26. aprila 2008.

Mozartova opereta Bastien in Bastiena

Veliki oder Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je bil v sredo, 21. marca, prizorišče drugega dogodka Glasbenega festivala za otroke, ki ga prireja Hiša glasbe v Trstu. Tokrat so si organizatorji izbrali Mozartovo čarobno opero za otroke Bastien in Bastiena, ki jo je čudežni Wolfgang Amadeus Mozart napisal pri dvanajstih letih. Instrumentalni del opere je izvajal Komorni orkester FJK pod taktirko maestra Romola Gessija.

Mozartova opera pripoveduje o dveh zaljubljenih, Bastienu in Bastieni, ki sta se zaradi ljubezenskih problemov sprla. Čarovnik Kolas pa se je odločil, da bo zaljubljenca pomagala s čarovnijami. Na odru so brezhibno nastopili operni pevci Daniel Osman Spangher, Ilaria Zanetti in Andrea Binetti. Med uprizoritvijo so poleg

orkestra in pevcev nastopili še mladi baletni plesalci, ki so na odru uprizorili zelo razgibane koreografije. Uprizoritev so iz odrskega ozadja spremljale animirane video projekcije.

Režijo predstave je podpisala izkušena anglo-beneška režiserka Rosalba Trevisan, ki deluje v Trstu. Premierna izvedba je produkcija združenja Aurora Ensemble in Mednarodnega združenja operete FJK.

Polna dvorana občinstva je glasbenike in ustvarjalce nagradila z bučnim aplavzom. / Marko Manin

Dunaj Razstava poezije tišine Zorana Mušiča

V Leopoldovem muzeju na Dunaju odpirajo ta teden veliko pregledno razstavo slikarja in grafika Zorana Mušiča (1909-2005). Kot piše na spletni strani muzeja, bo s podnaslovom *Poezija tišine* med 13. aprilom in 6. avgustom ponujala vpogled v vsa pomembna obdobja opusa tega "tihega samotarja". Na ogled bo več kot 160 del iz različnih zbirk.

Razstavljeni dela izvirajo iz javnih in zasebnih zbirk iz Avstrije, Italije, Slovenije in Švice. K razstavi je s svojo evidenco Mušičevih del, najobsežnejšim arhivom Zorana Mušiča v Sloveniji, in organizacijsko pripomogla Moderna galerija, ki je iz svoje zbirke posodila delo *Preprosta ograda* (1960) in arhivsko gradivo. Moderna galerija sicer hrani 60 Mušičevih del in evidenco 348 del. Pri Moderni galeriji so pojasnili, da zgodovina rednega sodelovanja z Mušičem oz. obravnava njegovega

dela, ki traja še danes, na uradni ravni sega v leto 1955, v čas 1. grafičnega bienala. Mušičeva dela so odtlej vključili v 38 razstav, ki so jih priredili, od tega sedem samostojnih. Pokojni direktor Moderne galerije

Zoran Mušič:
Konjčki, 1951.
Foto: Nada Žgank
© Bildrecht, Wien, 2017

Zoran Kržišnik je leta 1966 Mušiču pripravil prvo retrospektivo v avstrijskem Gradcu, ki se je leto pozneje preselila še v Moderno galerijo, izbor del pa je nato potoval v Nemčijo. Kržišnik je bil tudi prvi, ki je v tujini opozoril in pisal o Mušičevem ciklu *Nismo poslednji*.

Zoran Mušič: **Atelje, 1990.**
Zasebna zbirka, posojeno
Palazzo Fortuny. Foto:
Archivio Cadorin Barbarigo
Musica © Bildrecht, Wien, 2017

Ne le da so Mušičeva dela redno vključena v postavitev stalnih razstav Moderne galerije, leta 2009 so prenovljene galerijske prostore odprli z veliko pregledno razstavo Zo-

ran Mušič v javnih in zasebnih zbirkah v Sloveniji, ki jo je pripravila tedanja kustosinja Moderne galerije Breda Ilich Klančnik, so še pojasnili pri Moderni galeriji.

Kustosa pregledne razstave v Leopoldovem muzeju, ki jo bodo odprli 12. aprila, sta direktor muzeja Hans-Peter Wipplinger in Ivan Ristić. Ta je v pogovoru za časnik De-

lo sredi marca povedal, da razstava skuša predstaviti vsa pomembna obdobja Mušičevega opusa: najprej dela iz 30. let minulega stoletja, njegove obiske v Dalmaciji, njegovo delovanje, ki je bil član umetniške skupine Brazda v Mariboru, prva dela, ki so nastala v Benetkah med vojno in okupacijo, risbe iz Dachaua ter dela iz Benetk iz poznih 40. let prejšnjega stoletja.

Po Ristićevih navedbah so v postavitev vključeni tudi znameniti dalmatinski Konjički, sienske in umbriske krajine, izlet v abstrakcijo okoli leta 1960, vrnitev k figurativni umetnosti v 60. letih ter serija

Nismo poslednji, ki jo je umetnik ustvarjal leta 1970 in se nanaša na njegovo življenje v koncentracijskem taborišču. Razstavljeni bodo tudi poznejša umetniška dela: dvojni portreti, beneške vedute in drugo.

Ristić kot umetnostnega zgodovinarja pri Mušiču navdušuje predvsem, "da se ni uklonil zahtevam trga oziroma modnim smericam v umetnosti, njegov izraziti individualizem, njegova trditev, da mora vsaka prava in dobra umetnost izražati umetnikovo notranje življenje". Zato, kot je še dodal za Delo, sodi med velike individualiste, velike samotarje umetnosti 20. stoletja, med katerimi so bili Alberto Giacometti, Francis Bacon in Lucian Freud.

V Bukovici na Primorskem rojeni umetnik, ki je bil leta 1944 interniran v koncentracijsko taborišče Dachau, je večino svojega zrelega življenja preživel med Benetkami in Parizom.

Svoje motive je ves čas navezoval na Kras in na kraške prizore. Z upodabljanjem konjičkov je pritegnil zanimanje evropske javnosti, s ciklom *Nismo poslednji* pa postal svetovno prepoznaven.

Vladka Tucovič

Prav ali narobe, ustrezno ali pa ne?

Zdaj, ko ste prebrali že krepko čez trideset mojih Jezikovnic, že tudi veste, da hodim po svetu z odprtimi očmi in ušesi, kar pomeni, da mi marsikateri jezikovni spodrsrlaj ne uide. Vse to pa zato, da lahko opozorim na neustrezno rabo. Ali boste to upoštevali ali ne, je seveda vaša stvar, čeprav se tudi jaz pogosto sprašujem, ali je večno opozarjanje na rabo, ki bi lahko bila pravilnejša in stilistično boljše, sploh smiselno. Jezik se namreč nenehno spreminja. To je razlog, da ne moremo vedeti, v kaj se bo neka jezikovna oblika preobrazila v prihodnosti.

Se bosta mogoče dajalnik in mestnik zlija in bo pravilno zgolj to, kar je sedaj napačno (čeprav marsikdo meni, da je pravilno in v taki veri tudi uporablja), torej na *tistem lesenem stolu*, čeprav je zdaj v mestniku normirano na *tistem lesenem stolu* – končnica -u pri zaimku in pridevniku pa je zgolj v dajalniku (tistem lesenemu stolu bi ustrezala rumena barva)? In se bodo kodifikatorji vdali in dopustili različne končnice pri imenu Marko – ne le sedaj pravilnega z Markom, pač pa še po ljubljansko z Markotom, prleško Markojom in po koroško Markonom? Najmanj toliko je namreč neknižnih oblik orodnika imena Marko, tako da tudi ne bi bilo ustrezno, če bi kodificirali zgolj Marko – Markota – z Markotom, saj to v pogovornem jeziku ni edini način sklanjanja moškega

JEZIKOVNICA

37

imena Marko.

Nekoč je bilo vljudno in edino možno pisati osebne in svojilne zaimke *vi, vam, vaš*, ko je šlo za vikanje v pisni komunikaciji, z veliko začetnico, torej: *Vi, Vam, Vaš* (celo *Ti in Tvoj*), že dolgo pa velika začetnica ni obvezna in je v današnji (pre) hitri elektronski komunikaciji celo odvečna, vsekakor pa nepotrebna.

Kaj pa to, da se cele generacije ne zmorejo naučiti pravilno sklanjati samostalnikov mati in hči in nenehno slišimo in beremo, da so videli *mati* in *hči* namesto *mater* in *hčer*, celo učitelje pa sem že slišala reči z *otroci*, čeprav je pravilno z *otroki*?

Tudi pomensko razločevanje med glagoloma *morati* in *moči* je večer problem, zato učenci rečejo, da so *mogli* napisati nalogo, čeprav bi jo bili *moral*, ker je to njihova dolžnost, pa je niso *mogli*, ker so bili zaposleni z drugimi dejavnostmi ali so zboleli. Ali pa nikoli dokončana zgodba o tem, da se narazen napiše v *redu*, ne

vem in *ne bom*, skupaj pa *vneprej*. Še in še bi lahko naštevala, pa se mi včasih zazdi, da bi bilo včasih bolje pokazati na pravilno rabo, ne pa vedno izpostavljati napak, kaj menite?

Doc. dr. Vladka Tucovič na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Kratke

55. literarna nagrada Vstajenje za leto 2017

27. marca 2018 se je sestala na sedežu Slovenske prosvete v Donizettijevi ulici 3 v Trstu komisija literarne nagrade "Vstajenje" v sestavi prof. Lojzka Bratuž, prof. Robert Petaros, prof. Zora Tavčar, prof. Diomira Fabjan Bajc, prof. Neva Zaghet, prof. Magda Jevnikar in urednik Marij Maver. Iz lanske izvirne knjižne bere je komisija pregledala 29 del zamejskih

Foto dd

in zdamskih avtorjev z letnico 2017. Odločila je, da nagrado Vstajenje prejme Lučka Peterlin Susič za mladinsko delo Mali gledališki vrtljak, ki je izšlo pri GMD z letnico 2017, in za življenjsko delo. Avtorica Lučka Peterlin Susič je vse

svoje življenje posvetila mladinski literaturi in gledališču. Napisala je zelo veliko igrice za radio in oder, je tudi mentorica mnogih mladinskih igralskih skupin, za katere je ustvarila veliko izvirnih tekstov, ki jih je tudi sama režirala. Knjiga Mali gledališki vrtljak z ilustracijami Mateja Susiča je izšla ob 70-letnici revije Pastirček. V knjigi je zbranih pet prizorčkov za razne priložnosti. Svoje navdušenje je znala prenesti tudi na mlade, s katerimi je pripravila celo vrsto predstav. Za marsikoga je bilo srečanje z Lučko Peterlin Susič prava šola in vabilo v gledališki svet. Nekateri so se iz ljubezni do gledališča celo odločili za to poklicno pot. Svečana podelitev nagrade je bila v ponedeljek, 9. aprila 2018, v Peterlinovi dvorani v Trstu. Denarno nagrado je prispevala Zadruga kraška banka z Opčin.

Komedijski čaj za dve v Mačkoljah

Dramski odsek prosvetnega društva Standrež je v soboto, 24. marca, gostoval s komedijo Toneta Partljiča Čaj za dve v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah. Goriške igralce je povabilo Slovensko prosvetno društvo Mačkolje, ki si je zaželelo sproščen večer s smehom in dobro voljo. Komedijski čaj za dve je pravi biser v slovenski dramatiki. Tone Partljič na piker in satiričen način opisuje življenje v domu za ostarele, kjer se srečujejo v zadnjih letih življenja pripadniki različnih slojev: bogati in revnejši, izobraženi in preprostejši ljudje. Obdobje starosti pa učinkuje podobno na vse like. Nekateri so osamljeni, brez sinov in prijateljev, kot upokojena igralka Jasmina, ki v času službovanja ni nikoli igrala glavnih vlog in jih zdaj preigrava sama v sobi. Tisti, ki pa imajo sinove, kot kmetica Angela Berdon, pa dočakajo njihov obisk samo v trenutkih, ko jim to služi. Obe se znajdeti v isti sobi in si med pitjem čaja delita vse svoje skrivnosti. Na dan pridejo močni občutki in ljubezen, ki so prisotni tudi v tretjem življenjskem obdobju. V igri nastopa enajstčlanski sestav, v katerem sta glavni vloge zaupani Mojci Dolinšek in Polonci Cijan. Kot upokojenec nastopa tudi Božidar Tabaj, ki je januarja letos prejel srebrno priznanje JSKD za dolgoletno dramsko udejstvovanje. Komedijo je režiral član ansambla SNG Nova Gorica Jože Horvat in je do zdaj doživela že deset ponovitev. / Erik Kuret

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v sredo, 18. aprila 2018, ob 21. uri v prvem sklicu

in v četrtek, 19. aprila 2018, ob 16. uri

v drugem sklicu

Občni zbor bo na sedežu Zadruga,

Travnik 25 v Gorici.

Društvo slovenskih izobražencev

Kristusova smrt
ni bila naključje

Duhovno misel kot pripravo na velikonočno skrivnost je v Društvu slovenskih izobražencev posredoval Primož Krečič, župnik koprskeske stolnice. Uvodno je dejal, da moramo Veliko noč najprej postaviti v okvir. Božič je blizu čustvom in rojstvu, ljudje pa ne vedo, kaj bi počeli z Veliko nočjo. Povezavo je vzpostavil med tem, zakaj je moral Jezus umreti in zakaj mora danes toliko nedolžnih umreti, zakaj je treba vse, kar je pozitivno v naši družbi, oblatiti, dotaknil se je vprašanja nasilja ter mučeništva.

Nasilje je prisotno v naši kulturi, ker zavestno rušimo izvore človeškosti, sprave in odpuščanja, pozitivnosti, ki gre čez prepeade individualizma. Prav ta je izvir nasilja. Če hočemo sprejeti drugega v njegovi drugačnosti, moramo najprej sprejeti sebe. Moramo se čutiti ljubljani in sprejeti, šele nato nastopi korak, da sprejmemo drugega. Kristusova smrt ni bila naključje, saj je že njegovo življenje kazalo na konflikt. V tako zaprtem krogu judovske družbe je bil njegov pri-

Lep dogodek v Repnu

Kraška hiša ima
novo razsvetljavo

Pred pol stoletja je bila današnja kraška hiša še ruševina, danes pa je po zaslugi domačinov dobila novo preobleko z novo razsvetljavo. Vsem prisotnim, ki so se v petek, 6. aprila, zbrali med zidovi dvorišča kraške hiše - borjača, se je biser kraške arhitekture pokazal v očarljivi in privlačni preobleki. Dogodek je bil namenjen trem pomembnim jubilejem. Letos v Repnu obeležujejo 50-letnico ustanovitve Zadruga Naš Kras, ureditve Kraške hiše in prve Kraške ohceti. Na slovesnosti so obeležili dokončano obnovitvena dela ter postavitev spominske plošče tridesetim ustanoviteljem Zadruga Naš Kras, ki so pred petdesetimi leti prispevali denarna sredstva za odkup kraške domačije. Edi Kraus, predsednik omenjene zadruga, je poudaril, da so to bile osebe različnih poklicev, prepričan in političnih stališč, ki so se v tem primeru združile in investirale sredstva v korist celotni skupnosti. Povedal je, da so s skupnimi močmi izpolnili vse zasta-

vljenje cilje, predvsem pa, da je muzej Kraške hiše postal znamenje prisotnosti Sloven-

Foto damj@n

cev na tem ozemlju.

Večer je uvedel repentaborski župan Marko Pisani, ki je najavil, da je ta dogodek le začetek niza prireditev ob letošnjem trojnem jubileju. Celoten prispevek za novo

osvetljavo in obnovitvena dela je s štiridesetimi tisoči evri prispevala Dežela Furlanija Julijska krajina. Med slovesnostjo sta župan Pisani skupaj z guvernerko Deboro Seracchiani odkrila spominsko ploščo ustanoviteljem Zadruga Naš Kras. Spomenik krasijo verzi Miroslava Košute v italijanskem prevodu Raula Kodriča ter imena tridesetih ustanovnih članov. Med pri-

nemu odboru, podpredsedniku deželne sveta Igorju Gabrovcu in deželnemu svetniku Stefanu Ukmarju za dodeljeno denarno podporo. Novo razsvetljavo si je zamislil arhitekt Andrej Križnič, ki je vodil tudi obnovitvena dela in postavitev plošče. Podjetje Martina Rebecchija je poskrbelo za obnovo električnih naprav in razsvetljave v notranjih in zunanjih prostorih. S pomočjo prispevka so obnovili še nekaj lesenih tramov, popravili so kamnite strešne skrele in lesen balkon.

Luči so se na slikoviti lokaciji prižgale ob pesmi MoPZ Kraški dom pod vodstvom Vesne Guštin. V Repnu napovedujejo za letošnje poletje bogat niz dogodkov, kljub temu da novega poročnega para ni. Predsednik Kraus pravi, da letos tradicionalne kraške ohceti ne bo. Pri odboru Zadruga Naš Kras so mnenja, da je treba tradicije spoštovati in ohraniti v originalni obliki, brez nobenih sprememb. Pri odboru za prihodnje leto pričakujejo, da se bo končno kakšen par opogumil in da bo ponovno zaživela kraška ohcet.

Marko Manin

Razstava Pogled s Primorja
Niti zmagovalci niti
poraženci v Boljuncu

V prostorih boljunske srenje na glavnem vaškem trgu bo do novembra na ogled razstava o prvi svetovni vojni z naslovom *Pogled s Primorja – Niti zmagovalci niti poraženci*. Zgodovinsko razstavo s prostim vstopom je pripravilo kulturno društvo Ženobi. Ta bo odprta ob sredah, sobotah in nedeljah med 16. in 18. uro. S to pobudo se končuje sklop štirih razstav o prvi svetovni vojni, ki jih je navedeno društvo priredilo v sodelovanju z občino Dolina in boljunske srenje vse od leta 2014. Razstava prikazuje manj znan pogled na prvo svetovno vojno o krajevnih in drugih skupnostih, ki so se bo-

jevale na avstro-ogrski strani. Splošni italijanski pogled na dogajanje iz prve svetovne vojne je ovrednotil samo italijanske vojake, tiste, ki so bili drugih narodnosti, pa prezrl. Šele obhajanje stoletnice vojne je v naših krajih priklicalo pozornost še na spomin na "poražence". Večina razstavljenih eksponatov sega v leto 1917. Ravno v tem obdobju se je 97. tržaški pešpolk boril

v Galiciji proti carski Rusiji. Po besedah raziskovalca Fabia Todere je pešpolk sestavljalo 60 odstotkov slovenskih in 40 odstotkov italijanskih vojakov. Razstavljena mapa središča Trsta prikazuje vojašnico na Oberdankovem trgu, ki je delovala od leta 1914 in jo je uporabljala tudi italijanska vojska do odprtja nove v ulici Rossetti leta 1927. Prikazanih je veliko vojnih predmetov in spo-

minkov z bojnih front, predvsem iz Galicije, Romunije in Črne gore. Na steni visi velika podolgovata slika, ki ponazarja uniforme pehote, bošnjakov in gorskih enot. Domačin Stojan Glavina je zbral fotografije dvajsetih dolinskih in boljunskih fantov, ki so se borili v avstro-ogrskih enotah na raznih frontah. Poleg zemljevidov in zemljepisnih kart so na ogled še risbe s prizori vojnih dogodkov. V glavni dvorani so prikazane značilnosti vojaških pokopališč v Galiciji, kjer so vojaki nasprotnih sil in različnih veroizpovedi pokopani na istem mestu. Novembra letos bo ob izteku razstave na vrsti še strokovni posvet o prvi svetovni vojni, na katerem bodo poglobili teme, ki jih obravnava razstava.

Erik Kuret

stop zelo izzivalen, kot je pristop vseh prerokov. Se osvoboditi določene kalupa in polževih hišic vrže marsikoga s tira. On je bil svoboden človek, ustava pa je bila predpisana in se je je bilo treba slepo držati. Bog, ki ga je on razodeval, je bil drugačen od boga v tistem času. Razodeval je Boga, ki se zavzema za grešnike. To je oče, ki čaka izgubljenega sina, da se vrne domov - kar je bilo takrat nekaj nezaslišanega. Farizeji so razlagali postavo in pristajali na izpolnjevanje vseh predpisov. Odnos prečiščevanja. Jezus ni spreminjal postav, ampak je napadel pokvarjene stvari: odnos do templja, do svobode in do Boga. Primož Krečič se je dotaknil tudi sedanjosti in se poglobil v to, kako je za današnjega človeka pomembno, da se čuti sprejet,

ker ima ljudi okrog sebe, ki so mu tuji. V Kopru ima navado, da ponudi kosilo brezdomcem za Božič, Veliko noč in petnajstega avgusta, ker so ti ljudje za praznike najbolj osamljeni. Večina jim

Foto damj@n

podari nekaj evrov, a si nihče ne vzame časa zanje. Jezus se je znašel sam. Izdal ga je

njegov prijatelj, apostol. Množice so se oddaljile in ostal je sam. Zapisano je bilo, da mora biti obsojen. Povedli so ga v hišo velikega duhovnika, kjer je bil sojen. To pa ni bilo uradno sojenje, ker tega niso smeli početi ponoči, temveč je bila to obsodba na verški ravni, za katero pa ni bila predpisana smrt. Obsodili so ga kot lažnega preroka. Mučili so ga, a sami niso mogli postaviti obtožbe. Zato so šli k rimskemu prefektu Pilatu in spremenili obtožnico - iz verske na politično. Pilat je takoj spoznal, da je ta človek nedolžen. A se je zaradi ljudstva odločil za najhujšo obsodbo. Rimljani so imeli tri vrste obsodbe: skrajšanje

glave z mečem, metanje zverem, in najhujšo - križanje. Pribili so jih nad zapestjem, da niso ranili preveč žil, zato se je žrtev mučila zelo dolgo, noge pa so jim pribili skupaj, da so zgubile moč. Žrtev je bila gola, vzeli so ji dostojanstvo. Umirali so pred drugimi. Princip križanja je bil princip zaдушitve. Kristus pa ni umrl na ta način. Zlomili so noge razbojnikoma, on pa je bil že mrtev. Rimsko platno govori o tem, da je Jezus doživel srčno kap. Kdo je kriv za to smrt? V prvi vrsti veliki duhovniki, to se pravi judovska vera. Kazen je bila porušenje Jeruzalema. Cerkev bi danes morala rešiti vprašanje pedofilije, homoseksualnosti in zakona. Preveč smo osredotočeni na vero kot mašo, medtem ko bi iz krščanstva moral iziti nov stil življenja.

Metka Šinigor

Nabrežina / Odborniki športnih društev na seminarju

O prihodnosti našega športa

Katero novosti prinaša nova italijanska zakonodaja na športnem področju? Kakšna bo stvarnost slovenskega športa v Italiji čez deset let in kaj lahko naredimo, da to stvarnost spremenimo oz. jo ohranimo? Kaj nam nudi civilno služenje v zvezi s športnimi društvi? O tem in še marsičem so poslušali in razmišljali udeleženci seminarja, ki ga Združenje slovenskih športnih društev v Italiji že tradicionalno organizira za odbornike svojih društev.

Seminar je potekal v prostorih društva Igo Gruđen v Nabrežini v soboto, 7. aprila. Na začetku seminarja je odbornike pozdravil podpredsednik ZSSDI-ja Igor Kocijančič. Sledilo je prvo predavanje, ki ga je predstavil Adriano Kovačič, o novostih na področju davčnih obveznosti in zakonodaje za športna društva pa je predaval Diego Zorretto. Zaradi italijanske zakonodaje je vsako leto težje spremljati delovanje v društvu, ker se pravila stalno spreminjajo in je zelo veliko birokracije. Zaradi tega Združenje vsako leto na svojem seminarju nudi podobno predavanje, da so lahko odborniki z večjo lahkoto na tekočem z vsemi novostmi na tem področju. Seveda je bil predavatelj tudi pripravljen odgovarjati na vsa vprašanja odbornikov.

Mladi, ki so se pred velikonočnimi prazniki udeležili dvodnevne seminarja za mlade odbornike na Otočcu, so predstavili, kaj so tam ustvarili. Poleg tečaja za nogometne trenerje in splošno motoriko so imeli še splošno delavnico, pri kateri so mladi po korakih ustvarili spletno stran: imeli so tečaj fotografije, spoznavali so, kako spletno oglaševati dogodke, kako pripovedovati zgodbo in kako narediti poslovni načrt v okviru dejavnosti športnega društva.

Vse to so delali na konkretnem primeru za Europeado 2020, za katero so ustvarili spletno stran. Svoje delo so "starejšim odbornikom" prikazali predstavniki skupin Matej Perčič, Nasya Skerk in Peter Jerič. Drugi del seminarja je bil bolj debatno obarvan. Pri okrogli mizi z naslovom *Slovenski šport v Italiji, danes in jutri* so sodelovali Peter Verč (novinar), Sara Brezigar (predsednica SLORI), Martina

jani ne Slovenci. Pravi, da na identiteto ljudi ne moremo vplivati, lahko pa na njihov jezik in je torej naša skrb, da jih dobro naučimo slovenskega jezika, kar delamo premalo. Verč meni, da mora slovenski šport v Italiji določiti svoj smisel: ali so to vrhunski rezultati ali pa skrb za slovenščino in našo narodno identiteto.

Martina Milič je povedala, da se po njenem mnenju mladi ne ukvarjajo z narodno zavestjo, vendar ko razmišljajo o tem, znajo zavzeti neko stališče. Zdi se ji pomembno, da v šoli poudarjamo, da je slovenska šola in da je zato

sem pomen učiteljev, kajti zelo je pomembno, kdo so trenerji, ki učijo otroke. Brezgarjeva je poleg tega izpostavila, da so v našem okolju prisotne velike jezikovne težave. Meni, da je treba dati mladim dober razlog, zakaj naj govorijo slovensko, ne samo zato, ker je prav tako: razumeti morajo, da jim bo v življenju znanje slovenščine služilo in treba se je potruditi za to, da se bodo znali izražati v slovenščini tako kot v italijanščini. Verč meni, da je usoda v naših rokah. Mogoče bi bilo treba racionalizirati slovensko športno gibanje, mogoče bi potrebovali kakšno športno društvo manj, vendar bi potrebovali društva, ki so kakovostna, imajo

dobre trenerje in ustvarjajo slovensko okolje. Treba se je zavedati, da ni več samoumevno, da grejo otroci iz slovenskih šol tudi v slovensko društvo. Sledila je debata, v kateri so nekateri odborniki predstavili svoj vidik na tematično jezika in slovenskega športa v Italiji nasploh. Večinoma je prevladalo mnenje, da bi morali širiti naše športno udejstvovanje tudi na tuje govoreče športnike, čeprav se je v dvorani

oglasil tudi kdo, ki se s tem ne strinja in meni, da je slovenščina na prvem mestu, šele nato pridejo po pomembnosti na vrsto rezultati in številčnost društva. Okrogli mizi je sledil še zadnji del seminarja, v katerem je Igor Tomasetig s Costanzo Iannone in Giulianom Gelcijem predstavil, kaj nudi civilna služba za športna društva oz. kako lahko mladi opravljajo civilno služenje pri športnih društvih. Po seminarju je bila na Trgu sv. Roka v Nabrežini slavnostna predstavitev tretjega športnega avtobusa, ki je že prejšnji teden varno peljal mlade bodoče odbornike na seminar na Otočec. Prireditelj sta obogatila Godbeno društvo Nabrežina in Cheerdance Millenium.

Urška Petaros

Milič (profesorica telesne vzgoje in športnica), Danilo Venanzi (nogometni trener) in Dražen Grbac (košarkarski trener in profesor telesne vzgoje). Okrogla miza je bila zelo zanimiva, kajti posekali so ljudje z različnih področij. Vodil jo je Evgen Ban. Peter Verč je najprej izpostavil, da pojem slovenski šport v Italiji ni zelo poznan, ko gremo izven naše stvarnosti, tako v Italiji kot tudi v Sloveniji. Poudaril je, da tudi sami ne znamo točno definirati, kaj ta pojem sploh pomeni: so to športniki, ki tekmujejo v slovenskih društvih, ali so to tudi Slovenci, ki tekmujejo tudi v italijanskih društvih? Sara Brezigar je povedala, da je v našem zamejstvu vedno več ljudi (predvsem mladih), ki se ne čutijo povezani z matično Slovenijo in so neki hibrid, ne Itali-

prav, da se pogovarjajo v slovenščini. Danilo Venanzi, ki je nogometni trener, je Italijan, ki se je naučil slovensko. Najprej se je učil, ker je igral nogomet pri Primorju, kjer so bili vsi soigralci Slovenci, potem je še študiral v Ljubljani in tudi njegovo dekle je Slovenka. Ker je tudi profesor, je povedal primer, kaj so mu slovenski otroci odgovorili, ko jih je vprašal, zakaj se pogovarjajo po italijansko. Rekli so mu, da zato, ker jih vsi silijo v to, da bi govorili v slovenščini in je torej to neki način upora. Zdi se mu, da je pri nogometu preveliko število slovenskih društev in je zato v društvih vedno več Italijanov. Sam pa si želi, da bi bilo čim več takih, ki bi sledili njegovi poti. Dražen Grbac je poudarjal predv-

Tržaška občinska svetnika Igor Švab (SSK-DS) in Valentina Repini (DS)

Na srečanju z županom Robertom Dipiazzo o nujnih zadevah

Reševanje vprašanja slovenskih prevajalcev na Občini Trst je deležno podpore župana Roberta Dipiazza, ki se zavzema za takojšnjo rešitev problematike s konvencijo z zunanjim kvalificiranim podjetjem po modelu okoliških občin, ki so članice Julijske medobčinske teritorialne unije, kot je bilo predlagano odborniku za osebje Micheleju Lobiancu. Isto naklonjenost je župan pokazal reševanju vprašanja slovenskih vodenih ogledov v Rižarni. Vprašanje se je pojavilo pred kratkim, ko je gospod Liam Hlede pisal didaktični službi občine Trst s prošnjo za vodeni ogled Rižarne v slovenskem jeziku za organizirano skupino iz Mladinskega gledališča Ljubljana. Z občinskega urada je gospod Hlede prejel odgovor, da muzej ne razpolaga s slovenskimi vodiči in da so na razpolago le vodeni ogledi s slušalkami. Občinska svetnica Igor Švab in Valentina Repini sta nemudoma seznanila odbornika za kulturo Giorgia Rossija. Nakazana rešitev, ki jo podpira tudi župan Dipiazzo, predstavlja obnovo pogodb iz leta 2001 z odse-

kom za zgodovino in etnografijo Narodne in študijske knjižnice v Trstu, ki je omogočala nad 100 vodenih obiskov letno v slovenskem jeziku. Beseda je tekla tudi o postavitvi spominske table pred spomenikom Bazoviškim junakom v Bazovici, kot izhaja iz sklepa št. 296/3.6.2016, ob tem sta svetnika seznanila župana, da sta predsednika krovnih organizacij sprožila postopek pri spomeniškem varstvu s ciljem, da bi spomenik dosegel državni status spomenika relevantnega kulturnega pomena. Pomembno točko srečanja predstavlja tudi vprašanje slovenskih suplenc v občinskih vrtcih, jaslih in integrirani šolski službi. Predlog občinskih svetnikov se je nanašal na dolgoročno rešitev problematike vzgojno-izobraževalnega dela v slovenskem jeziku. Saj problem nadomeščanja slovenskih vzgojiteljic in vzgojiteljev ter pomožnega osebja v slovenskih jaslih, vrtcih in šentjakobskem rekreacijskem središču je občinska uprava skušala rešiti z odprtjem dveh dodatnih seznamov izven uradne lestvice v šolskem letu

2017-2018. Ta rešitev omogoča, da so v letošnjem šolskem letu lestvice okrepjene s slovenskimi suplenti iz dodatnih seznamov, ne gre pa za dolgoročno rešitev. Slovensko govorečih kandidatov je še vedno premalo, da bi se za jamčil nemoten pouk v slovenskem jeziku. Zato se je predlog svetnikov Švaba in Repinijeve usmeril v ministrski odlok št. 371/29. 12. 1994, 22. člen, ki obravnava suplence na državnih šolah in omogoča ravnateljem, ko so uradne lestvice izčrpane in na njih ni več kandidatov, da suplente izbirajo na podlagi življenjepisa, tudi če kandidati nimajo izpolnjenih vseh pogojev za poučevanje. Občinski pravilnik tega ne predvideva, zato se je župan zavzel, da skupaj z občinskimi uradi sestavi nov predpis za občinske vrtce in jasli s slovenskim učnim jezikom. V zvezi s šolstvom je župan potrdil pripravljenost na odprtje slovenskih jaslih na Krasu in je svetnikoma zagotovil, da bo na dnevnem redu ta tema ob sprejetju letošnjega proračuna. Med sestankom je župan Dipiazzo poklical pristojne urade za zahtevo,

naj uredijo prehod za pešce pred osnovno šolo Fran Saleški Finžgar v Barkovljah, kot je bilo zagotovljeno v dveh komisijah, ki so o tej temi potekale na občini in z ogledom ulice Cerreto. Igor Švab in Valentina Repini sta župana zaprosila, naj čim prej preverita projekt za ureditev vhoda v tržaški Kulturni dom in poimenovanje ploščadi po Mariu Magajni ter da se v čim krajšem času izvedejo potrebna dela, ki bodo ovrednotila slovensko hišo kulture in mestni predel ob trgu Perugino.

V zvezi z javnimi deli je župan občinskega svetnikoma zagotovil, da se bo obnova cerkvice sv. Roka v Križu začela v kratkem. Srečanje se je končalo s pozivom županu, naj se v čim krajšem času poimenuje zelenica pri Sv. Ivanu po Marici Nadlišek Bartol, kot je pred tremi leti odobrila komisija za toponomastiko, saj je tabla že pripravljena in čaka le na postavitve.

Tržaška občinska svetnika Igor Švab (SSK-DS) in Valentina Repini (DS) pozitivno ocenjujeta srečanje z županom Robertom Dipiazzo, ki je ponovno zagotovil svojo pripravljenost za sodelovanje s slovensko manjšino in reševanja vseh problematik, ki zadevajo našo narodnostno skupnost v tržaški občini z upanjem, da bo isto naklonjenost pokazala tudi večina, ki to upravo podpira.

Prenehalo je biti plemenito srce
BOJANE SIMČIČ
organistu sinu Tomažu in njegovi ženi izrekajo iskreno sožalje
cerkveni pevci in slovenska župnijska skupnost od Novega S. Antona

Obvestila
Romanje v Medjugorje bo od 11. do 14. maja 2018. Vpis in spored: za Goriško pri g. Darku (tel. 0481 32121 ali 370 3201305), za Tržaško pri g. Jožetu Markuži v Zgoniku (tel. 040 229166) in za Slovenijo pri gospe Ani v Novi Gorici (tel. 00386 5 3022503).

Sožalje

S hvaležnostjo se spominjamo dolgoletne družbenice in odbornice **Bojane Simčič** in izrekamo iskreno sožalje sinu Tomažu in vsem sorodnikom – Marijina družba Marije Milostjive. Dolgoletno članico in sodelavko **Bojano Simčič** bomo ohranili v hvaležnem spominu – sinu Tomažu in sorodnikom izreka občuteno sožalje Slovenska Vincencijeva konferenca.

Darovi

V spomin na **Antona Parovela** darujejo za svetoivanski cerkveni pevski zbor

Užaloščeni ob smrti gospe

BOJANE SIMČIČ

sočustvujemo s sinom Tomažem in njegovo ženo

Zveza cerkvenih pevskih zborov - Trst in Združeni zbor Zveze

Ida Klarič 20 evrov, Marta in Boži Kocijančič 50 evrov, Doro in Oliva Čok 100 evrov.

Ob izgubi dragega Ninota Parovela daruje za Marijin dom pri Sv. Ivanu 50 evrov Zinka Cerkenik.

V spomin na Ninota Parovela daruje za Marijin dom pri Sv. Ivanu Aleksander Rustja 100 evrov.

Misijonski krožek Rojan je prejel:

Za slovenske misijonarje: sestra Jelka Rupnik 30, Radovan Legiša 70, Estell in Pavlina Zieberth 10, N. N. 2,50, S. A. 10, Marija Čurin 10, družina Franceschi 50, A. M. 50 evrov.

Za misijon p. Ernesta Saksida – Brazilija: T. S. 50 evrov.

Za lačne otroke v Etiopiji: U. M. M. 50 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: Zadružno kraško banko
IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948
Codice BIC: CCTSIT2TXXX
Misijonski krožek Rojan
ul. Cordaroli 29
34135 Trst

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

**DEKANIJSKI REVIJI
VELIKONOČNIH PESMI**

**sobota, 14. aprila, ob 20. uri - Marijino svetišče
na Repentabru
nedelja, 15. aprila, ob 17. uri - cerkev sv. Janeza
Krstnika v Štivanu**

TRŽAŠKO KNJIŽNO SREDIŠČE
in
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vljudno vabita na predstavitev knjige

dr. Renata Podbersiča

JERUZALEM OB SOČI

Judovska skupnost na Goriškem od 1867 do danes

**v četrtek, 19. aprila 2018, ob 18. uri
v Tržaškem knjižnem središču**

Z avtorjem se bo pogovarjal dr. Egon Pelikan

**Znanstvenofantastična
predstava**

Skorajšnja premiera gledališke skupine MOSP

V soboto, 14. aprila, bo v Peterlinovi dvorani na ulici Donizetti v Trstu premiera gledališke skupine MOSP-a. Letos bodo uprizorili nekaj povsem novega za naše odre, in sicer *Rossum Universal Robots*, ki ga je že daljnega leta 1920 napisal Čeh Karel Čapek, nato pa prevedel Osip Šest. Drama je utopija, njena zvrst je znanstvenofantastična. Čapek je prvi, ki je v tej drami uporabil besedo roboti. Gledališka skupina društva MOSP se je letos precej prenovila. Lanskim članom se je letos pridružilo še veliko mlajših, ki skupaj z njimi gojijo strast do gledališča. Tudi režiserski stolček so zaupali novemu sodelavcu, in sicer igralcu Luki Cimpriču. Ker je delo znanstvena fantastika in nekaj, česar nismo vajeni videti na naših odrih, vas lepo vabimo, da si tudi sami ogledate, kaj so pripravili mladi. Premiera bo **14. aprila ob 18.00**, za zdaj sta znana že dva datuma ponovitev, in sicer **22. aprila ob 18.00** in **27. aprila ob 20.30**.

Predstava spada v redno delovanje društva, ki ga sofinancirata Dežela FJK in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. / Urška Petaros

ČEDAD Prva izvedba knjižnega sejma v manjšinskih jezikih Furlanščina in beneško narečje pod isto streho

V Palači De Nordis v Čedadu je bilo minuli konec tedna pestro. V petek, 6. aprila, so odprli prvi sejem slovenskih in furlanskih založb z naslovom *Skrite knjige* ali, po furlansko, *Libris tal scansel*. Gre za hvalevreden kulturni dogodek, ki sta ga priredila urada za slovenski in furlanski jezik v sklopu čedadjske občine. Svoj doprinos je prispevala tudi deželna agencija za furlanski jezik. V pritličnih prostorih poslopja je sejem do nedelje ponudil vpogled v bogastvo krajevnih založniških hiš. Prireditelji so se osredotočili

na ponudbo sloveskih založb v Benečiji in na založbe, ki delujejo v sklopu furlanske jezikovne skupnosti v Vidmu in na Čedadskem. Dogodek je pomemben zato, ker se prvič pod skupno streho združujeta dve manjšinski stvarnosti, ki sta v preteklosti živeli vsaka na svojem "bregu". Sejem je bil zato priložnost, da se zlasti mlajše generacije domače šolske populacije zavedajo lastnih korenin. Na odprtju, na katerem je uvodoma spregovorila podžupanja občine Čedad Daniela Bernardi, so pristojni

izpostavili pomen, ki ga manjšinski jeziki - v tem primeru slovenski in furlanski - imajo pri kovanju identitete posameznika. Poleg založniške ponudbe, s katero sta se na tridnevnem sejmu med drugim predstavili zadruzi Most in Novi Matajur ob sodelovanju ostalih kulturnih organizacij Beneških Slovencev, je bil dogodek širšega kulturnega in ustvarjalnega značaja. Na programu je bilo namreč branje pravljic v beneškem in furlanskem narečju, ob tem pa še vrsta okroglih miz o glasbeni ustvarjalnosti v manjšinskih jezikih.

Katja Ferletič

TAKI SMO (33)

V večnost je odšla Winnie Mandela

Bila je revolucionarka, strastna ženska, a tudi nasilne narave. Južnoafriška republika žaluje ob smrti gospe Winnie Mandela, druge žene Nobelovega nagrajenca Nelsona "Madibe" Mandele, "Matere države", ki je 2. aprila v Johannesburgu bolnišnici, v 81. letu starosti, podlegla dolgi bolezni. Nomzamo Winifred Zanyiwé Madikizela je bila 34 let poročena z Nelsonom Mandelo, bila je simbol boja proti južnoafriškemu apartheidu, simbol revolucije in boja za enakopravnost, njeno podobo pa so zasenčile številne afeze in obtožbe o ugrabitvah, mučenjih in umorih.

V Mandelovih zapisih lahko preberemo veliko strani, namenjenih njuni ljubezenski zgodbi, ki se je začela leta 1958, ko se je 22-letna Winnie poročila z 18 let starejšim odvetnikom Nelsonom, ki je bil že ločen od svoje prve žene. Winnie je v polnosti razumela Nelsonovo željo po svobodi in enakopravnosti temnopoltih južnoafriških ljudi, saj je bila že pred poroko politično zelo aktivna in je, kot prva temnopolta ženska, dosegla diplomu socialne delavke. Po poroki je bila soudeležena v množičnem političnem boju, čeprav se je že od vsega začetka zavedala, da bo to škodilo njenemu zasebnemu življenju. Dolgo let je bila na čelu organizacije *African National Congress Women's League* in članica državnega izvršnega odbora institucije *African National Congress*. Winnie, bleščeča lepa in z izredno močno osebnostjo, vsekakor ni v celoti spoštovala političnega sporočila Nelsona Mandele. Nobelov nagrajenec je bil s svojo vizijo o pisani *Rainbow Nation* prepričan, da je za izgradnjo nove in svobodne Južnoafriške republike nujno potrebno oprostiti in pozabiti nepravilnosti in grozote apartheida, Winnie pa je trdno verjela, da krvavega boja ne more nikoli biti konec.

Boj proti apartheidu in nenaklonjena usoda sta privedla do konca poroke zakoncev Mandela. Nelsona so leta 1963, na procesu v Rivoniji, obsodili na dosmrtno zaporno kazen na Robben Island v mestu Cape Town in rasiistični režim je Winnie le redkokdaj dovolil, da je obiskala svojega moža in ostala z njim v stikih: ločili so jo od Nelsona, ko je imela le 27 let, dva otroka in po komaj petih letih poroke. O svoji poroki je večkrat izjavila: "Moje življenje z njim je bilo življenje brez njega". V zaporu je nastal mit Nelsona Mandele, ki je bil prepričan, da je kompromis z južnoafriškimi belci neobhodno potreben za doseg enakopravnosti, Winnie pa je v tem času šla po

drugi, revolucionarni in nasilni poti: skušala je ustvariti politično gibanje, ki ni pojmovalo nikakršnega dialoga z belci. V okolici Johannesburga je ustanovila *Nelson Mandela United Football Club*, ki ni bil le športna organizacija, njen resnični namen je bil iskanje vojakov za oborožen odpor proti rasiistični vladi. V tem času naj bi bila vključena v različna nezakonita in nasilna dejanja, zaradi katerih je bila veliko let kasneje, v demokratični in enakopravni Južni Afriki Nelsona Mandele, aretirana in na procesu obsojena. 11. februarja 1990, ko je bil Mandela končno, po 27 letih zapora, osvobojen, mu je Winnie hodila ob strani, držala ga je za roko, a oba sta že dobro vedela, da nista več mož in žena: dolga ločitvev in prevelike razlike v političnem mišljenju so privedle do formalne ločitve leta 1992. Šest let kasneje se je Nelson tretjič poročil, in sicer z Graco Machel.

Winnie ni bila le druga žena Nelsona Mandele, ni bila le politična borka, bila je ikona stila, simbol močne in pisane afriške duše, navduhujoč mit za več generacij afriških ljudi. Nosi la je tradicionalna oblačila žensk plemena Zulu, klobuke in pisana pokrivala, a tudi vojaške jopiče in hlače. Res je bila neupravičeno prepričana, da je za doseg cilja dovoljena tudi raba nasilnih metod, a Winnie Madikizela

Mandela se je vsekakor borila za enakopravnost. Bila je tudi predhodnica gibanja za krepitev vloge žensk, popolnoma samozavestna in dosledna s svojimi ideali, lepa, z lasmi, vezanimi v kitke, z živahnimi fularji in turbani na glavi in pisanimi ogrlicami okoli vratu. Oblačila je izbirala okusno in premišljeno: na enem od svojih procesov je npr. nosila tradicionalno ogrlico *Xhosa*, čeprav je takratni rasiistični režim prepovedal uporabo tipičnih afriških oblačil, tako da je javno izkazovala svojo narodno pripadnost. Danes jo afriški umetniki v svojih delih poveličujejo, mladi pa objavljajo njene slike na družbenih omrežjih na spletu. Temnopolto svetovno znano manekenko Naomi Campbell, ki je pred kratkim sodelovala na modnih defilejih v Lagosu v Nigeriji z namenom, da bi spodbudila zanimanje svetovne javnosti za afriško modo, kakovost tkanin, krojev in izvirnost mladih afriških modnih ustvarjalcev, je smrt gospe Winnie močno prizadela. Na Twitterju je napisala: "Bila si izredno močna ženska, žrtvovala si se in borila proti težavam. Ljubila sem vsak trenutek, ki sem ga preživela v tvoji družbi" - kratko in ljubeče sporočilo sodobne modne muze za brezčasno ikono stila in simbol boja za enakopravnost, za "mater Južnoafriške države".

PRIMORSKI PRIIMKI (68)

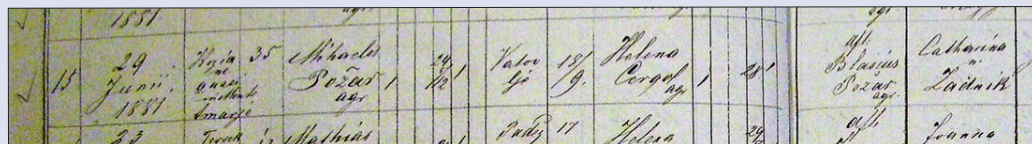
POŽAR

Priimek Požar je nastal iz besede, ki pomeni velik ogenj. Čeprav je požar nekontroliran, pa v tem pomenu besede gre za kontroliranega. Pavle Merku' pravi, da gre za "apelativ za novino, pridobljeno s požarjem". V običajnem jeziku to pomeni izkrceni del gozda, ki je nastal s požigom. Požigalništvo velja za starodaven in primitiven način pridobivanja plodne zemlje. V resnici pa gre za bistveno večji pojem, saj se je požiganje kot metoda v poljedelstvu ohranilo vse do prejšnjega stoletja. Kmetje so namreč požigali tudi poseke, da se tam ne bi zaredili škodljivci, ali podrast, da so drevesa bolje rastla, ali dela gozda, ki so ga po nekajletni uporabi ponovno pogozdili. V nekem smislu bi lahko govorili celo o ekološkem kmetovanju. Tež razlagi dodaja še eno Janez Keber. Prvi Požar je mogoče dobil ta priimek, ker je bil vzkipljiv,

lila v Maribor, kjer je Danilo doktoral iz prava in potem poučeval na ekonomski fakulteti, predvsem na področju transporta. Bil je tudi aktiven športnik, jugoslovanski reprezentant, trener ter povojni funkcionar, tudi v Beogradu.

Med znanimi Požarji je tudi duhovnik Anton Požar. Ne le eden. Dva omenja Primorski slovenski biografski leksikon, a poznamo vsaj še dva. Poglejmo po vrsti.

Anton Požar (1861-1933) z Goč na Vipavskem je bil publicist, narodni buditelj in oporečnik. Ko je postal kaplan v Ricmanjah, je hotel obuditi staroslovansko bogoslužje. Prestop v grkokatoliško skupnost so mu v Rimu zavrnili, zato je kar sam v cerkvi uvedel starocerkveno slo-

Poroka kovača Mihaela Požarja, sina Blaža, in Helene Cergol v Rodiku leta 1881. Poročno knjigo hrani Škofjski arhiv Koper.

ognjevitnega značaja. V Istri obstaja možnost, da se je Požar razvil v različico Pucer, kar naj bi prišlo iz pomembne oblike Puzzer. To hipotezo je postavil Marino Bonifacio.

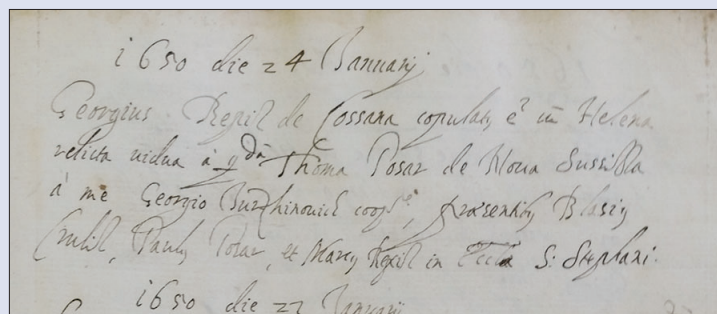
Merku' pravi, da je priimek Požar "zelo pogosten na Goriškem, v Cervignanu in Tavagnacu v pisni varianti Pozzar, v Trzinu v poitalijancinih zapisih Posar, Pozzari in Posarelli. V Gorici najdemo leta 1507 v urbarju zapisanega Matijo Požarja (Mathia Poszjar). Eno leto po izidu prve slovenske knjige 1551 najdemo med podložniki planinskega gospostva v Planini zapisanega Jakoba Posharja. Najstarejšega Požarja v Istri najdemo v Krkavčah, kjer je služboval duhovnik Tomaž Požar iz Koštabone (Thomas Puzzar).

Danes je v Sloveniji 638 Požarjev. Število počasi upada: leta 1971 jih je bilo 809, leta 1997 pa 754. Na Primorskem je Požarjev 351, saj gre izvirno predvsem za primorski priimek.

Sorodna priimka sta Požarnik in Požaršek. Pri prvem lahko iščemo izvor tudi v pomenu gasilec, pri drugem pa za prišleka iz kraja Požar ali Požarje. Tako Janez Keber. Jezikoslovec Marko Snoj pa ugotavlja, da lahko gre tudi za obraten postopek: da je vas Požarje nastala iz priimka Požar.

Najbolj znani Požar danes je gotovo Bojan Požar (61), za katerega je celo predsednik vlade po televiziji rekel: "Vsi vemo, kdo je Bojan Požar". Novinar, urednik in pravnik, ki je nedavno ustanovil svojo politično stranko, Listo novinarja Bojana Požarja (LNBP), je Mariborčan. A korenine ima primorske, saj so njegovi predniki takoj kot tisoči Primorcev zaradi fašizma emigrirali v Jugoslavijo. Njegov ded, tudi pravnik, ki mu Primorski biografski leksikon namenja celi dve strani, je bil Danilo Požar (1914-2005). Rojen je bil v tržaškem Rojanu. Njegov oče Franc (1890) je bil ključavničar iz Brkinov (Vatovlje), mama pa Tržačanka Ema Mladovan (1896). Kot nakaže že njen priimek, gre za hčer priseljenca, Jožefa Mladovana iz Šempasa. Izvoru Požarjev pa težje sledimo, saj so se praktično v vsaki generaciji selili. Danilov ded Mihael (1856) je bil kovač, rojen v Kozjanah, praded pa Blaž (1825) tudi kovač, rojen v Ostrožnem Brdu. Franc in Ema sta se že kmalu po nastopu fašizma prese-

vanščino in glagolico. Tržaški škof ga je suspendiral in začela se je t. i. ricmanjska afera, ki je odmevala tudi preko državnih meja. Po nekaj letih zasebnega življenja je sprejel mesto upokojenega duhovnika v Koprivi na Krasu, kjer so feldmaršala Borojeviča po njegovi zaslugi razglasili za častnega občana in mu odkrili spo-

V Košani je ohranjena ena od najstarejših slovenskih poročnih knjig. Požarja najdemo že v njenem prvem vpisu. 4. januarja 1650 se je ponovno poročila Helena, vdova po Tomažu Požarju iz Nove Sušice. Knjiga je danes v Škofjskem arhivu Koper.

menik. V času fašizma je bil skupaj z Virgilom Ščekom eden od pobudnikov Zbora svečenikov sv. Pavla.

Mlajši soimenjak ustanovitelja Zbora pa je bil pomemben v času, ko so duhovniki v okviru Tajne krščansko-socialne organizacije svoje delo zastavili za družitev Primorske z matico. Doktor slavistike msgr. Anton Požar (1912-1996) iz Petelinja pri Pivki je takoj po vojni izrekel znamenite besede: "V času,

ko se odloča usoda Primorske, se slovenski duhovniki odločno izrekamo za Jugoslavijo, kajti režim se bo spremenil, državne meje pa bodo ostale". Po vojni je bil ta veliki ljubitelj kulture in umetnosti, ki je bil preganjan tako od fašistov kot od komunistov, dolga leta ravnatelj in profesor v vipavskem sementišču.

Še vsaj dva duhovnika Antona Požarja poznamo. Anton Požar, ki je deloval pri Sv. Antonu in v Marezigah, je naročil velike slike, ki še danes krasijo župnijsko cerkev. Tudi njega so fašisti označili za "slovenskega fanatika" in ga zato opomnili (1932). Še vedno pa v Kobjeglavi neutrudno dela upokojeni duhovnik Anton Požar (1929) iz Malih Loč v Brkinih.

A tu je še peti Anton Požar (1885-1974), ki pa ni duhovnik, ampak tržaški gledališki in operni igralec ter pevec. Bil je benjaminček tržaškega občinstva. Med znamenitimi Požarji je tudi tigrovec in partizan Matevž Požar (1899-1979) iz Pivke. Pravzaprav gre za celotno družino tigrovcev, saj so to bili tudi njegovi bratje: Štefan, Jožef in Tone. Pa smo spet pri Antonu, že šestem.

Znani profesor dr. Anton Požar leta 1992 na svojem domu v Vipavi.

Tino Mamić

Po mnenju veleposlanika ZDA je še čas za premislek o kazenskih ukrepih

Po aferi zastrupitve v Angliji se Slovenija ni pridružila obtožbi zoper Rusijo!

V Sloveniji je pozornost javnosti in politike še vedno namenjena angleško-ruski aferi v britanskem mestu Salisbury, ki ostaja tudi ena osrednjih in aktualnih tem v mednarodnih odnosih. Naše bralke in bralci sicer po večini že vedo, da se je tam pred več kot enim mesecem zgodil napad z živčnim strupom, imenovanim Novičok, na dvojnega vohuna, 66-letnega Rusa Sergeja Skripala in njegovo 33-letno hčer Julijo. Javnost je razburjena in prestrašena, mnoge države, pretežno tiste na zahodu političnega prizorišča, pa so prepričane, da je šlo za teroristično dejanje, nepojmljivo za sedanjo raven kulture in civilizacije, ki ga je izvedla Rusija, morda po naročilu njihovega predsednika, Vladimirja Putina.

Zahodne države, pa tudi tiste najbolj oddaljene, kot je Avstralija, zoper Rusijo izvajajo sankcije, katerih začetek je bil izgon ruskih diplomatov. Največ jih je bilo prisiljenih oditi iz Anglije in Združenih držav Amerike, skupaj več kot sto. Nekatere med njimi so označevali in obtoževali, da so ruski vohuni. Rusija je odgovorila na enak način, to je z izgonom diplomatov zahodnih držav iz Moskve. Med sankcijami je bilo tudi zaprtje nekaterih ustanov oziroma zgradb v primer zastrupitve vpletenih držav. Hkrati z izgonom diplomatov se je razplamtela politično-diplomatska vojna, ki še traja. Del le-te je bila tudi izredna seja Varnostnega sveta OZN, nekateri pa zastrupitev v Angliji presojojo celo kot začetek nove hladne vojne med zahodnim in ruskim političnim in vojaškim blokom.

Odziv slovenske vlade, koalicije in levo usmerjene politike, na primer zastrupitve Sergeja Skri-

pala in njegove hčerke Julije je bil zmeden in politično preračunljiv. Premier Miro Cerar in zunanji minister Karl Erjavec zatrjujeta, da je v zadevi treba biti previden, strpen in odgovoren, tako kot je Avstrija. Slovenija ni izvedla nobenega kazenskega ukrepa proti Rusiji, uradno je le slovenskega veleposlanika v Ruski federaciji, Primoža Šeligo, poklicala na posvet v

in zunanji minister. Zaradi tega bi morala Slovenija, kljub dobrim odnosom, ki jih vzdržuje z Rusijo, sprejeti določene ukrepe zaradi afere ob zastrupitvi nekdanjega dvojnega vohuna in njegove hčerke. Slovenija je članica Nata, članica Evropske zveze. Mislim, da je prav, da Slovenija pove, kdo je, kje je in s kom je". Podobno razmišlja in poudarja tudi Jožef Horvat,

do še potekajo". Veleposlanik je v intervjuju za tedenski magazin Reporter nadalje povedal, "da ga je osupnila tolikšna naklonjenost Slovencev do Rusije. Slovenci bi vendar morali dolgoročno presoditi, kaj je njihov interes. So to demokratične vrednote Zahoda, svobodni trg ali pa so bolj naklonjeni ruskega modelu družbe". Dodali bi, da je Slovenija zaradi svojih dvoumnih stališč in sprenevedanja o celotnem primeru zastrupitve in tudi trmastega vztrajanja vlade, da je treba takoj priznati državo Palestino, povzročila jezo in dvome o svoji verodostojnosti, pa tudi nezaupanje pri obeh velikih silah, v ZDA in Ruski federaciji. Mnogi v Sloveniji se boje, da na posledice sprenevedanja slovenske politike ne bo treba dolgo čakati.

Zapleti, spori in v nekaj primerih celo grožnje s smrtjo pa se pojavljajo tudi pri drugih aktualnih zadevah slovenske politike. Vili Kovačič, aktivist civilne družbe, ki nasprotuje odločitvi državne volilne komisije, da bo 13. maja ponovljen Referendum o zakonu o gradnji drugega tira železniške proge Divača - Koper, in se zavzema, da bi referendumsko glasovanje, zaradi varčevanja z denarjem, izvedli skupaj bodisi s skorajšnjimi parlamentarnimi volitvami ali pa z lokalnimi volitvami jeseni, je zaradi svojih stališč in delovanja prejel grožnjo s smrtjo. Pravi, da bo prosil za policijsko zaščito.

Vlada zaradi bližajočih se volitev nima več polnih pristojnosti in pooblastil, vendar kljub temu napoveduje večje število izrednih zasedanj državnega zbora. Na njih naj bi sprejeli veliko novih zakonov, češ da jih

predsednik parlamentarnega odbora za zunanjo politiko. Zaradi svojih stališč, tako meni, je dobil tudi grožnjo s smrtjo. Odločen je bil tudi odziv Brenta R. Hartleyja, veleposlanika ZDA v Sloveniji. Povedal je, da je bil o primeru zastrupitve v stikih s slovensko vlado, toda ni mu uspelo v pričakovanju, "da bi se tudi Slovenija pridružila drugim članicam EU in Nata in s tem izkazala svojo podporo Združenemu kraljestvu". Sicer pa veleposlanik Združenih držav Amerike "še vedno misli, da slovenska vlada lahko spremeni svojo odločitev, da ne bo ukrepala zoper ruske diplomate. Pogovori o možnih sankcijah zoper Rusijo s slovensko vla-

Brent Hartley, ameriški veleposlanik

slovensko zunanje ministrstvo. V resnici pa se je s tem ukrepom le osmešila, ker je bil zlagan. Veleposlanik je bil namreč na dopustu v domovini in torej ni mogel biti od nikogar poklican na posvetovanje v Slovenijo. Na sprenevedanje vlade, posebej še zunanjega ministra Karla Erjavca, ki velja za prorusko usmerjenega, se je odzval tudi predsednik države Borut Pahor. Po njegovem prepričanju "bi Slovenija morala izkazati solidarnost z Veliko Britanijo in s preostalimi zaveznicami, ki so se odločile za izgon ruskih diplomatov ali za katerega od drugih ukrepov. Slovenija ni nevtralna država, kot je Avstrija, na katero se sklicujeta slovenski premier

je koalicija že uskladila. Dejansko gre za zakone, ki bi bili vsi volivci sedanje koalicije, dejansko pa bi finančno zelo obremenjevali prihodnje slovenske vlade. Med zakoni,

ki bi jih koalicija rada sprejela pred volitvami, je tudi sporni zakon o kulturnih pravicah manjšin iz nekdanje Jugoslavije, katerih pripadniki živijo v Sloveniji. Tvorci tega predloga zakona zdaj celo izjavljajo, "da si bodo prizadevali za vpis svojih pravic v slovensko ustavo, kot je to urejeno za italijansko, madžarsko in romsko narodno skupnost v Sloveniji". Na ovojnicah tednika Demokracija pač niso brez razloga zapisali, "ali

bomo Slovenci res dopustili, da nam vsilijo jugomanjšine".

Pa še v vednost in morda v poduk. V knjigi o Winstonu Churchill, največjem angleškem politiku vseh časov, ki jo je izdala Založba Mladinska knjiga, je zapisano, da je Churchillova moč vplivala tudi na Slovence tako, da je med prvo svetovno vojno podpiral tajni pakt, ki je Italiji vnaprej dodelil tretjino slovenskega ozemlja in četrtino prebivalstva. Med drugo svetovno vojno je podprl partizansko gibanje, hkrati pa naj bi si s Stalinom razdelil Jugoslavijo po načelu "vsakemu polovica". Leta 1953 je pristal na rešitev mejnega vprašanja z Italijo, s katerim je Slovenija izgubila Trst, a dobila izhod na morje južno od Trsta.

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica / Sedma premiera v sezoni 2017/18

Krstno bodo zaživele Evripidove Trojanke

V četrtek, 12. aprila 2018, ob 20. uri bo na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica doživela slovenski odski krst ena izmed tragedij velikega grškega tragika Evripida. V prevodu Jere Ivanc in režiji Jaše Kocelija, prvič gosta v novogoriškem gledališču, bodo uprizorili *Trojanke*. Tragedijo je Evripid napisal l. 415 pr. Kr. in je postavljena v dobo trojanske vojne. Vojna se je končala. Trojanski junaki so umrli. Pred razvalinami mesta Trojanke in njihovi otroci čakajo na odhod v grško suženjstvom in objukujejo žalostno usodo.

Literarni preučevalci menijo, da je verjetno Evripid s to vsebino želel izraziti svoje mnenje o takratni peloponeški vojni, v kateri so se Atene bojevale s Šparto, morda pa je tudi hotel opozoriti na atenski pohod na nevtralni otok Melos in poboj ter zaslužjenje tamkajšnjega prebivalstva. V svojih delih se je Evripid večkrat zavzemal za sužnje in ženske, za vse tiste, ki jim je vojna prinesla samo gorje. Ker je drama *Trojanke* obsodba nepravilnih vojn in vseh, ki so krivi zanje, je bila že večkrat uprizorjena, saj je njena tematika žal vse preveč aktualna.

V predstavi igrajo Kristijan Guček, Helena Peršuh, Marjuta Slamič, Raiven k. g., Patrizia Jurinčič Finžgar, Arna Hadžialjevič, Jure Kopušar, Miha Nemec (glas), Isaak Hrovatin k. g., Lev Lipušček k. g., Siniša Bukinac k. g., Ana Facchini, Dušanka Ristić, Mojca Cej k. g., Vida Fabčić k. g., Hana Ferizović k. g., Kati Harej k. g., Petra Kolenc k. g., Ajda Podgornik Valič k. g., Helena Simičič k. g., Barbara Simičič Veličkov k. g., Anja Trobec k. g., Lucija Zorn k. g., Ana Žnidarčič k. g. Pesnica Farah Chamma k. g. / IK

Pred začetkom parlamentarne izkušnje

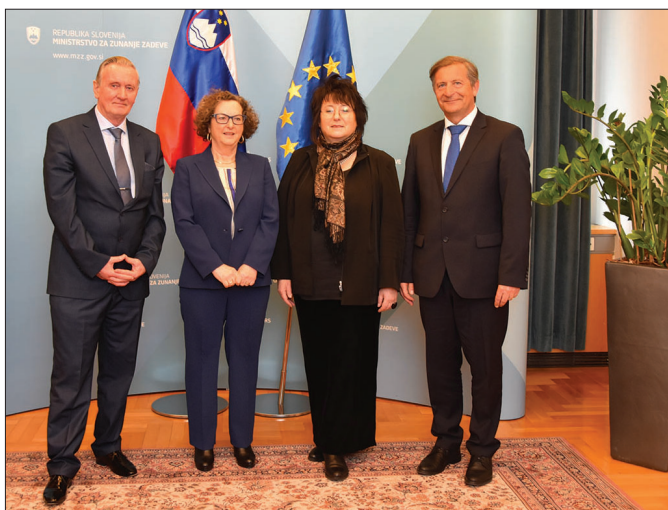
Tatjana Rojc na institucionalnem obisku v Ljubljani

Novoizvoljena slovenska senatorka Tatjana Rojc se je dan pred "prvim šolskim dnem" v Rimu, ko se je še pred umestitveno sejo registrirala v palači Madama, predstavila tudi uradnim oblastem v Ljubljani. V torek, 20. marca, je Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu v svojih prostorih le lučaj stran od predsedniške palače priredil tiskovno konferenco, na kateri je minister Gorazd Žmavc predstavil Rojčevo slovenskim medijem. Delegacija slovenske narodne skupnosti v Ljubljani je bila široka. Poleg senatorke Tatjane Rojc so se srečanja s slovenskimi mediji udeležili tudi odhajajoča poslanka Tamara Blažina, podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec in predsednika krovnih organizacij Walter Bandelj in Rudi Pavšič. Tiskovne konference se je udeležilo precejšnje število medijev, tudi vse najpomembnejših na državni ravni. Omeniti morda velja še to,

da je bila Rojčeva še isti večer tudi gostja v Odmevih. Skratka, tiskovna konferenca je bila s tega vidika uspešna, posebej ker je slovenska narodna skupnost svoj prostor tako dobila v vseh osrednjih medijih.

Omeniti velja tudi to, da je pred srečanjem z ministrom Žmavcem in tiskovno konferenco na USZS delegacijo s senatorko Tatjano Rojc na čelu sprejel tudi premier v odstopu Miro Cerar. Šlo je sicer bolj za vljudnostni stisk rok in za čestitke ob izvolitvi kot pa za pravo srečanje. Po besedah Rojčeve je premier vsekakor izpostavil dejstvo, da so slovenski izvoljeni predstavniki na vseh ravneh

lahko most med Slovenijo in Italijo. V tem primeru je omenil aktivno vlogo, ki bi jo lahko odigrala slovenska senatorka za vzpostavitev sodelovanja Slovenije s Trstom pri projektu Esof

2020. Tiskovno konferenco je odprl minister Žmavc, ki je najprej

pozdravil obe parlamentarki, komaj izvoljeno senatorko Rojčevo in odhajajočo poslanko Blažinovo. Njej se je posebej zahvalil za opravljeno delo. Izpostavil je sistemsko ureditev financiranja slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki je v skladu z določili zaščitnega zakona in s popravkom za triletno 2017-2019 doseglo vrednost 10 milijonov evrov letno. Rojčevi pa je minister izrekel čestitke in izrazil zadovoljstvo, da je njena kandidatura

požela podporo širšega dela slovenske narodne skupnosti v Italiji. Preden je besedo predal Blažinovi, je nekdanjo poslanko tudi počastil s priložnostnim darilom. Blažinova je v svojem posegu Rojčevi zaželela srečo. Na vprašanje, katere so po njenem mnenju prednostne naloge v novem parlamentarnem mandatu, pa je odgovorila, da

noče vplivati na delo senatorke Tatjane Rojc. Ob tem pa je vseeno dejala, da je po njenem mnenju zelo pomembno vprašanje šolstva in ponovna vzpostavitev vladnega omizja za slovensko manjšino na notranjem ministrstvu.

Besedo je zatem prevzela seveda senatorka Tatjana Rojc. Zahvalila se je vsem, ki so ji pomagali do izvolitve v Rim. Posebej je omenila Demokratsko stranko, stranko Slovenska skupnost, krovni organizaciji in volivce. Pohvalila je delo Tamare Blažine, glede svoje usmerjenosti pa dejala, da bo še naprej skušala delovati povezovalno kot predstavnica vseh Slovencev. Pri delu, ki jo bo najprej čakalo v Rimu, je izpostavila potrebo po spremembi volilnega zakona, ki naj vsebuje ustrezna določila za resnično olajšano izvolitev slovenskega predstavnika. O tem – tako Rojčeva – sta se pogovarjala tudi s Tommasom Cernom, senatorjem, čigar mesto je na listi Demokratske stranke v večmandatnem deželnem okrožju prevzela Rojčeva. Slovenska senatorka je sicer dejala, da do zajamčenega zastopstva pri nas ne moremo priti, ker tega ne predvideva ustava. "Za izvolitev pri-

padnika manjšine pa je potrebno ustrezno prilagoditi volilni zakon", je še dejala Rojčeva.

Igor Gabrovec je svoj poseg usmeril tudi v zastopstvo slovenske narodne skupnosti v Rimu. Sam je sicer zagovornik zajamčenega zastopstva v duhu recipročnosti, kot se izvaja za italijansko in madžarsko manjšino v Sloveniji. "Če je za zajamčeno prisotnost slovenske manjšine v Rimu potrebno spreminiti ustavo, si morajo pristojni politični akterji pač prevzeti to odgovornost in izvesti ustavno spremembo", je še dejal Gabrovec. Pred deželnimi volitvami je izrekel podporo stranke Slovenska skupnost Demokratski stranki. To je bil tudi Gabrovecov odgovor na Žmavčev ugotovitev, da je za slovensko narodno skupnost nadvse pomembno, da ohrani predstavništvo tudi v deželnem svetu. Tudi predsednika krovnih organizacij sta svoj pogled usmerila v zdajšnje politično stanje. Prvi mož SKGZ Rudi Pavšič je opozoril na to, da se slovenski volivci vse bolj odločajo "netradicionalno" in za vse širšo pahljačo strank, kar prinaša precej drugačno podobo glede na dosežanje volilne navade.

kil

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (6)

Mariza Perat

Za Juanom Diegom je opaziti še mlad ženski obraz temne polti. Zelo verjetno je to obraz črnke, ki je služila pri msgr. Zumarraga in kateri je podelil svobodo. Takrat je namreč v mehiškem mestu žive- lo tudi nekaj črncev.

Ob zunanjem robu šarenice levega očesa je vid- na oseba z brado. Po mnenju izvedencev bi bil to lahko škof Ramirez, ki je v Mehiko prispel oktobra 1531.

Zelo verjetno je bil tudi on prisoten, ko je Juan Diego pred msgr. Zumarrago odgrnil tilmo in se je na njej prikazala podoba Matere Božje. Škof Ramirez je viden tudi v desnem očesu. Njegova slika je tu dosti bolj jasna. Škof za- mišljeno sklanja glavo, z levo roko pa si gladi brado.

Znanstveniki so sredi levega očesa opazili še nekaj postav, ki pa so mnogo manjše od ostalih. Vidni so moški, ženska in otroci. Ženski obraz je mlado- sten, nežnih potez. Na pokrivalu je viden neke vrste glavnik, na hrbtu pa je otrok, zavrt v ogrinja- lo, kot je to v navadi pri Indijancih. Kot se zdi, pred-

cerkvi, vendar so jo za to priložnost prenesli v ka- tedralo. Kronist Velasquez v zvezi s tem piše:

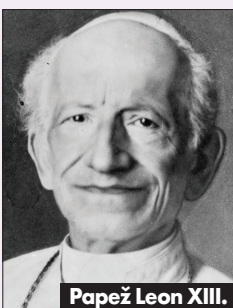
“Pod baldahinom je bil oltar iz belega kararskega marmorja. Oltar je izdelal rimski kipar Carlo Nicoli. Na oltarju je stal velik zlat okvir, sredi tega pa se je dvigala po- doba Presvete Device. Podo- ba je bila pritrjena na nav- pično os, s pomočjo katere se je lahko obračala na vse strani”.

Dne 10. decembra 1933, v jubilejnem letu našega odrešenja, je Pij XI. (1922-

1939) Našo Gospo Guadalupsko slovesno kronal v Rimu ter jo, kot njegov predhodnik Pij X., znova proglasil za Zavetnico Latinske Amerike. Ob 50. obletnici kronanja Guadalupske Matere Božje je Pij XII. 12. oktobra 1945 mehiškemu ljud- stvu v radijski poslanici “Vzcvetel je čudež” zatrdil, da so “na tilmi Juana Diega naslikali čudovito po- dobo čopiči, ki niso s tega sveta”.

Isti papež je v vatikanskih vrtovih 24. septembra 1939 dal postaviti spomenik, ki predstavlja Juana Diega v trenutku, ko škofu msgr. de Zumarraga kaže tilmo.

Sv. Janez Pavel II. je guadalupsko svetišče obiskal 27. januarja 1979 ob priložnosti generalne konferen- ce južnoameriških škofov v Puebli. Pričakala ga je večmilijonska, nadv- se navdušena množica. Sveti Janez Pavel II. je Mehiko znova obiskal leta 1990. Ob tisti priložnosti je 6. maja Juana Diega proglasil za

Papež Leon XIII.

Stara bazilika Guadalupske Matere Božje

stavlja ta slika družino.

V desnem očesu je skupina oseb, ki jih v levem očesu ni. Zdi se, da stojijo za mladenko. V njenih lasih je tudi tu, kot v levem očesu, viden neke vrste okras.

To so gotovo presenetljiva odkritja, ki jih ni mogoče razložiti.

V zvezi z Marijinim prikazovanjem na Tepeyacu je bila večkrat izražena želja, da bi 12. december obhajali kot praznik s posebnim mašnim obredom. Tozadevno dovoljenje je izdal pa- pež Benedikt XIV. 25. maja 1754. Hkrati je izjavil, da je “Božjo Mater, Sveto Marijo Guadalupsko, treba priznati, prositi in častiti kot glavno Za- vetnico in Zaščitnico Nove Španije”.

Leta 1895, dne 12. ok- tobra, je sv. oče Leon XIII. odredil, naj Gua- dalupsko Božjo Mater slovesno kronajo. Kot poročajo sodob- niki, je bila v tem času zaradi popravil v mehiški katedrali Marijina podoba začasno v kapucinski

Nova bazilika Guadalupske Matere Božje

Sv. Janez Pavel II. pred staro baziliko Guadalupske Matere Božje

blaženega, leta 2002 pa je, prav tako v Mehiki, Juana Diega dne 31. julija prišel k svetnikom.

Guadalupski dogodki so globo- ko posegli v zgodovino in kultu- ro mehiškega ljudstva. Marijine besede Juanu Diegu so bile na- menjene vsem, ki so, kot on, bili prezirani, odrinjeni, potisnjeni na rob.

Danes je Guadalupe najbolj obi- skovana Marijina božja pot na svetu, saj tja vsako leto poroma okrog 20 milijonov oseb.

Viri: Perfetti Claudio: *Guadalupe - La tilma della Morenita - Cini- sello Balsamo (Milano) Ediz. Paoline - Terza edizione 1992; Testoni Manuela: Guadalupe - Storia e significato delle appari- zioni, Cinisello Balsamo (Mila- no) Ediz. San Paolo 1998.*

/konec

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail zadruaga.gm@gmail.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev

v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To število smo poslali v tisk v torek, 10. aprila 2018, ob 13. uri

Ljubljana / Tretji naturopatski kongres

Tokrat o depresiji

Za depresijo naj bi vsaj en- krat v življenju zbolel vsak šesti Slovenec, antidepresi- ve pa pri nas jemlje že vsaka tretja ženska. Zato bo tematika **3. Natu- ropatskega kongresa**, ki ga **21. aprila v Ljubljani** organizira Združenje naturopatov Slovenije, še posebej aktualna. Devet priz- nanih predavateljev z vsega sveta bo osvetlilo problem anksioznosti in depresije, kongres pa je na- menjen tako študentom naturo- patije in zdravilcem, kot tudi vsem, ki se soočajo s tovrstnimi težavami ali bi želeli komu poma- gati.

“Tematika je zelo aktualna, saj je bilo lani v Sloveniji izdanih kar 525.000 receptov za antide- presive. Še bolj pogosto kot de- presija sama je torej jemanje antidepresivov. Posebej žen- skam v menopavzi, ki so večkrat brez energije, raz- dražljive, slabo spijo, jih obli- vajo vročinski valovi ipd., zdravniki predpišejo antidepre- sive, čeprav gre za hormonska nihanja. Zaradi podobnih vzrokov ženskam diagnosti- rajo depresijo tudi po porodu. Pri hormonskem neravnovesju pa naturopati lahko zelo učinkovito pomagamo”, poudarja predse- dnica Združenja naturopatov Slo- venije Erika Brajnik, ki ji je tudi na tretji kongres uspelo privabiti izjemno ugledne in zanimive pre- davatelje iz tujine.

Ena izmed njih je Alba Rosario Ibanez, ki v Gvatemali vodi dve bolnišnici, devet zasebnih klinik in naturopatsko šolo. “Depresija je zelo pereča težava povsod po svetu in prizadene vse – od otrok, najstnikov, odraslih in starostni- kov. Gre za pomanjkanje seroto- nina v možganih in ne za psiho- loški problem, čeprav se depresija po navadi tako obravnava, “meni ta južnoameriška strokovnjakinja za različna področja alternativne medicine.

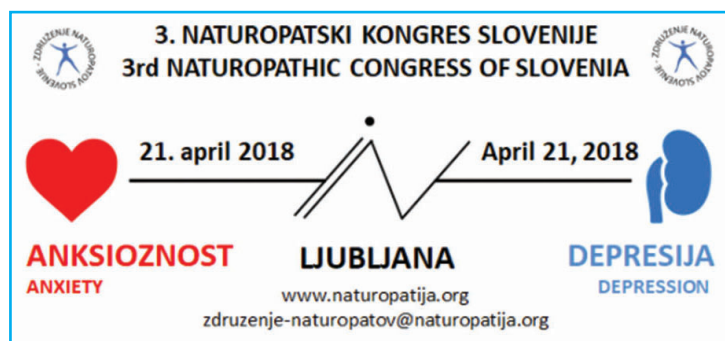
Vzrok depresije pa ni le poman- jkanje serotonina, ki ga imenuje- mo tudi hormon sreče. Telo je

lahko tudi preobremenjeno s tok- sičnimi kovinami, in takrat se moramo prečistiti. Še posebej po- membno je, da prečistimo čreve- sje, kjer se tvori 90 odstotkov se- rotonina. Depresijo pa lahko tudi podedujemo. “Mama in otrok sta prva tri leta otrokovega življenja v simbiozi; v naturopatiji ju obravnavamo kot eno. Zato ma- mina poporodna depresija slabo vpliva na otrokov imunski spo- min”, Brajnikova razloži, zakaj je danes depresija pogosta tudi pri otrocih.

Predavatelji na kongresu se bodo trudili to perečo problematiko

življenja, pri čemer sta pomem- bna tako fizična aktivnost kot počitek.

Na kongresu bodo udeleženci iz- vedeli, kako si lahko s pomočjo praktičnih tehnik na preprost način pomagajo sami. Tina Haus- ser, podpredsednica Svetovne natu- ropatske federacije, bo predava- la o učinkih uporabe zelišč na čustvene motnje, uspešne prime- re zdravljenja depresije pa bosta predstavila tudi Alfredo Abascal, priznani naturopat iz Madrida, in Noemia Rodrigues, predsednica portugalskega naturopatskega združenja.

osvetliti z različnih zornih kotov. “Obstaja več vrst depresije. Od preproste oblike, skrb vzbujajoče, vznemirjene, upočasnjene, hlad- ne, zmedene, s psihotičnimi sim- ptomi - do take s kognitivnimi motnjami”, pravi pionir naturo- pate v Italiji Rudy Lanza, ki bo predaval o povezavi med Bacho- vimi cvetnimi esencami in never- balno komunikacijo depresivnih ljudi. S šestimi Bachovimi esen- cami si lahko zelo učinkovito po- magamo pri depresiji, trdi Lanza. Iz Italije na tretji slovenski kon- gres prihajata še Heide de Togni, farmacevtka iz Verone, ki se uk- varja s preučevanjem črevesne mikroflore in probiotikov, ter Lu- ca Speciani, kirurg in agronom, ki pravi: “Simptomi depresije so podobni sindromu prekomerne- ga treniranja pri športnikih, kjer prihaja do preobremenitve na- dledvične žleze, predvsem na račun pretiranega uživanja slad-

Iva Lloyd, ustanoviteljica naturo- patske klinike v kanadskem Onta- riu, bo poudarila pomen misli in čustev na zdravje in ozdravitev. “Zavedanje o vplivu stresa, anksioznosti in depresije na kro- nične bolezni so začeli raziskovati šele pred kratkim, od nekdaj pa je to del naturopatskega pristopa, “ pravi Lloydova, ki zagovarja celo- vit pogled na zdravje in bolezni. Kongres bo potekal v Austria Trend Hotelu s pričetkom ob 9. uri. Vsi zainteresirani se lahko pri- javijo na spletni strani naturopa- tija.org ali na dan kongresa, ki se bo končal ob 18. uri s skupinsko meditacijo. Ves dan bodo študen- tje tretjega letnika Naturopatske šole Saeka izvajali iridološke pre- glede in aurikuloterapijo za sim- bolično ceno pet evrov.

Naslov za prijavo na konres: **zdru- zenje-naturopatov@naturopatija.org**

Alja Tasi

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (192)

OTROCI IN STARŠI

Veliko otrok in najstnikov starši pripeljejo k meni, češ da so bolni in imajo težave. Saj ni čudno, ko pa se tako slabo prehranjujejo, tarnajo starši. Ti- pičen dan povprečnega najstnika se zjutraj začne s skromnim zajtrkom: kakav in nekaj keksov, ali pa nič! Potem pa v šoli za malico sendvič ali pica. Ko pride domov, si po navadi skuha testenine, če si kosilo pripravi sam. Redki so tisti srečneži, ki pri noni dobijo kosilo na žlico. Zvečer pa spet nekaj

Bolj ko smo zakisani, slabše ko se prehranjujemo, bolj smo črnogledi, jezni, ljubosumni, nevoščljivi, prestrašeni, neodločni, bolni ali leni. Starši so prvi, ki morajo biti otroku dober zgled! Njihovo po- slanstvo je dati zgled pravilnega prehranjevanja, lepega vedenja, dobrih navad, vrednot, načel in pravil.

Biti starši je veliko delo, velika odgovornost, ki se je moramo zavedati. Družina mora biti pozorna na vsak svoj člen. Če je najšibkejši člen otrok, se

mu morajo vsi ostali v družini prilagodi- ti, mu prisluhniti, se določeno obdobje hraniti kot on, do- kler mu ne bo bolje. Vsi za enega, eden za vse!

Ničlikokrat mi mame zaupajo: “Otrokom skuham mineštro, sama pa je ne pojem. Ko gre- do spat, ko je mir, pa po hladilniku iščem neum- nosti”. Kakšna prevara samega sebe in vse družine! Ko verjamemo v družino, v njeno moč, takrat vla- gamo vanjo dejanja, ne besede. Vse življenje se trudimo, da napredujemo na delovnem mestu, da več zaslužimo. Mar se za družino ni vredno po- truditi? Službo lahko zamenjamo, kri pa ni voda. Družina nam ostane za vedno, zato je naše naj- večje bogastvo.

/ dalje

www.saeka.si

Vse preveč jo potiskamo na rob

Smrt kot del življenja

Ravno pred Veliko nočjo je bilo, ko mi je znanka povedala, da ji je pred dve-tredna umrla mama. Bilo mi je žal, ker jo imam rada, za hudo izgubo pa sploh vedela nisem, saj tu v Idrski dolini že tri tedne ne prejemam na dom časopisa. Segla sem ji v roko, ker vem, da je v takih trenutkih težko, zelo težko. Ko umre mama, je občutek tak, kot bi nekdo izbrisal del tvojega življenja.

Ni tako hudo, mi je priznala prijateljica, povedala je, da je mama umrla mirno, pri častitljivi starosti osemindesetih let. Kmalu bi praznovala devetindeseto, zamišljeno doda. Pri-poveduje mi z nežnim nasme-hom, mirno, kot lahko pripove-duje o smrti tisti, ki je z njo spravljen in ima lahko vest. S sestro sta stali ob bolniški postelji umirajoče matere in skupaj molili molitev, za katero ju je nekaj mesecev prej sama zaprosila, se spominja. Ko sta izmolili, je mirno, z nasmehom na ustih izdihnila. Sama pri sebi pomislim, da danes malokdo še umira tako. Mirno. Med svojimi. Brez strahu in dvomov. Živimo namreč v časih, ko za smrt v našem življenju ni več prostora. Naša družba jo je potisnila čisto na rob vsega. Kot bi smrti ne bilo ali bi je ne smelo biti. Kot bi ne bila, žal, del našega vsakdana. Kot bi ne bila navsezadnje samo del življenja, brez vseh tistih grdih, težkih pri-ponk, zaradi katerih je še bolj grenka in težka. Brez osamljenosti, brez izobčenja, brez po-nižujočega hiranja v domu za ostarele, brez težkega občutka, da si odveč vsakomur in vsem. Brez grenkega zavedanja, da si sam, prekleto sam. Dolgo sem razmišljala o prijateljičini pripo-ved. O ženici, ki je umirala z na-

smehom. In je skoraj do zad-njega živela do-ma, pri svojih. Nekaj dni po-nejše, ko je pošarka končno prine-sla k nam do-mov časopis,

Matajur, je bila v njem slika po-kojne mame. Na njenem obrazu sem zaznala isti sproščeni, neo-madeževani nasme-h, ki ga je imela hči, ko je pripovedovala o njeni smrti.

Smrt skušamo na vse načine iz-gnati iz našega okičanega življenja. Potiskamo jo na rob. Ne omenjamo je. Nočemo raz-mišljati o njej. V našem vsakda-nu ni prostora, niti časa za to. Bolezen in umiranje ne spadata v svet, ki zahteva, da si vedno zdrav in menda tudi večno mlad. In lep seveda, če je le mo-goče. Lepi in mladi ljudje, polni energije in denarja, kupujejo, plačujejo, uživajo. V družbi, kjer moraš biti pogumen in zahteven potrošnik in v kateri sta mladost in popolnost simbol uspeha. Mladost in lepota se nam smeje-ta iz reklamnih oglasov. Mlado-sti in lepoti je namenjen svet. Užitek je edini cilj, ki si ga posta-vljamo. V tej družbi, kot je v svo-jih razmišljanjih napisal barski duhovnik Renzo Calligaro, še za Jezusa ni več prostora. Nikjer. Odrivamo ga iz našega vsakda-na, kot odrivamo vse, kar ni iz materije in česar se ne da kupiti. Potrošnja, denar, hitenje. Ni časa, da bi se človek ustavil, začutil, prisluhnil. Iskal v sebi in izven sebe. Se ozrl v nebo. Neba ni v prodajnih centrih. Ni ga več v mestih. Težko ga sploh še kaj najdemo. In življenje znamo ce-niti samo, dokler lahko hitimo, uživamo, potujemo... Ko je treba upočasniti korak, ko se je treba vprašati, čemu, kam, zakaj... te-daj se najraje poženemo v beg. Resnice in smrti nas je strah. Ko razmišljam o prijateljičini mami, ji zavidam. Moja mama ni umrla tako. Umrla je sama, skoraj sto kilometrov daleč od svoje hčerke, edinke. Ni umrla

doma, ampak v žalostni bolniški sobi, kamor so jo preselili iz do-ma za ostarele. Iz hiralnice. Pa čeprav se tolažim, da zaradi nje-ne bolezni ni bilo mogoče dru-gače. Morda bi bilo mogoče, ko bi imeli veliko denarja. Ampak res veliko. Spet denar. Ljudje, ki živimo sredi cest in trgovin, umiramo v velikem trpljenju. Neprištevn. Razburjeni. Pre-strášeni. Tisti, ki so še ohranili stik z naravo, s tišino, z nebom, z Bogom, umirajo mirno.

Moja mama je umrla sama. Jaz sem prišla prepozno. Predaleč je bilo. Drugih sorodnikov ni ime-la. Sama. In jaz nisem vedela, ka-ko naj se dotaknem njene roke, ki je nisem več prepoznala, ob trpečem, razmaličenem telesu. Nisem vedela, kako naj ji po-vem, ko med nama ni moglo bi-ti več besed. In nisem si upala moliti na glas, tam med postel-jami in bolniškim osebjem, ob oknu, ki je gledalo na Tržaški za-liv. Spominjam se, kako je moj prst drsel mimo njenega obraza k rokam in iskal odgovora na to odhajanje in upanje, da odha-janje vendar ne pomeni popol-nega konca. Strah me je bilo ti-stega telesa, ki me je nekoč obje-malo in je bilo zdaj samo ogle-dalo neizmernega trpljenja in konca. Kako mirno sprejemajo smrt živali. Tako, kot bi bila del življenja. Saj je del življenja. In nočem verjeti, da je konec. Trdno verjamem v začetek, v večnost, v prehajanje, v ponav-ljanje. Videla sem umirati mačke, psa ne, ker smo ga vedno evtanazirali. Preveč je podoben človeku, da bi ga pustili umirati. Mačke pa so umirale mirno. No-benega strahu ni bilo v njihovih očeh, nobenega boja, nobenega upiranja. Niti trpljenja. Samo ravnodušen mir. Kot bi moralo biti pri človeku. Kot je bilo pri človeku, ki je bil še del tega stvarstva. Ko potrošništvo ni izri-nilo smrti in vere iz življenja. Vem za ljudi, ki načrtujejo predčasno smrt. Samomor ob podpori bolniškega osebja. Va-ren samomor pravijo temu. In nekako nas prepričujejo, da je to dobro in lepo. In v Švici, kjer to

“umetno smrt” izvajajo, za de-nar seveda, sploh ni starostnih omejitev za tiste, ki se odločajo. Ljudje plačujejo, zato da se še pri močeh odpeljejo nekam v tuji-no, da prekinejo z življenjem. Tedaj, ko je še “spodobno” za našo potrošniško družbo mladih in lepih. Pozabili smo na tisti ljudski pregovor, ki pravi, da je upanje zadnje, ki umre. Ljudje ne verjamejo več v čudeže. Od-klar so pozabili moliti, ne verja-mejo več vanje. Ljudje hočejo umreti, preden se pravzaprav

odhajanje začne. Tedaj, ko še ni trpljenja, ko še ni slutnje smrti, ko še ni odhajanja. Kot bi imeli občutek, da se ji tako lahko izo-gnejo. Če že ne smrti, vsaj umi-ranju. Morda je ravno umiranje tisto, česar nas je najbolj strah. Tale prehod, ki ostaja neznanka. Pogum moraš namreč imeti, da mu pogledaš v oči. Da razumeš, da je tudi ta prehod pravzaprav del velikega izkustva, ki mu pra-vimo življenje. Ampak umiranje v naši družbi nima več smisla, niti prostora. Ne najde odgovo-

rov. In nekako ne spada v ta hrup, v ta vrvež, v to naglico, v to hlantanje po denarju.

V mestu pravzaprav sploh ne moreš umirati. Še najmanj, ko si komaj izstopil iz trgovskega centra. Še najmanj, ko si ko-maj kupim nov avto. Še naj-manj, ko je vse okoli tebe tako malo življenja, tistega pravega, pristnega namreč. In vse pre-več denarja. In imetja. Med trgovinami in cementom je težko umirati. Še najbolj tam, kjer je potrošnja izpodrinila vsakršnega boga. Najtežje je ti-stim, ki imajo vse. Ki se okle-pajo tega Vsega. In še hlepijo po njem. Po predmetih. Po de-narju. Tudi smrt bi predprodaja-li, oddajali, se zanj pogajali. Spet pomislim na mamo, na svojo mamo, ki je umirala po dolgi odsotnosti v tuji postelji, sredi tujih ljudi. Sama in že dol-go brez vsega. In se sprašujem, ali se je vendarle obrnila k oknu, da bi zaslutila luč in neizrečeno molitev. V misli si skušam prikli-cati njen nasme-h in upam, da je tudi ona umirala mirno. Da bi šla in ji stisnila roko, je zdaj itak prepozno.

Suzi Pertot

Projekt o Schengenu: o filozofiji meja in uprizoritev Odrezani

Kaj pa meja?

V nedeljo, 25. marca, se je z eksperimentalno gledališko uprizoritvijo *Odrezani* končalo prvo poglavje projekta, namenjenega Schengenskemu sporazumu, Slovenske prosvete iz Trsta, ob financiranju Dežele Furlanije Julijske kra-jine, v izvedbi Devinskega mladinskega krožka, istočasno pa je bil to zadnji dogodek v nizu *Kulturna pomlad*, ki je na devinskem sedežu zborov cve-tela minula dva meseca. Devinski kulturniki, OPZ Ladjica, DMK in MoPZ Fanjte izpod Grmade, so posamezne dogodke *Kulturne pomladi* namenili raznim starostnim skupi-nam. Otrokom sta bila na voljo dva dogodka, in si-cer predstavitev in branje knjige *Medved zoboz-dravnik* (17. 2.) ter ustvarjalna delavnica z Vesno Benedetič (24. 2.). Februarja se odrasli niso mogli odreči Prešernovi proslavi, na kateri so (18. 2.) združeno zapeli pevci MoPZ Fantje izpod Grmade in Fantovske skupine Devin Nabrežina, sledil pa je satirično poetični program Mateja Grudna in Iztoka Cergola ob spremstvu KUD Grešni Kozli. Sred-nješolci so za svoje prijatelje priredili popcorn par-

dinskega krožka pa pravzaprav o meji, čeprav tisti med dvema državnima stvarnostima, razmišljajo že dolgo. Iz uvodnega zgodovinskega predavanja Aleša Breclja o mejah v naših krajih (3. 2.), pisanega pričevanja iz Brestovice izseljene Anastazije Anto-nič, ki si je nato ustvarila družino v Jamljah, in vi-deo pričevanj oseb različnih generacij o temi meje je nastala inovativna in dinamična eksperimental-na uprizoritev pod naslovom *Odrezani*. Z zamisljivo režiserke Jasmin Kovic so se gledalci srečali že pri vhodnih vratih, ko so morali odgovarjati “polica-jem” ob “meji” ter dovoliti, da jim je stražar na za-pestje dal žig. Tako so izvedeli, ali bodo v dvorani z odrom na sredini sedeli v coni A ali v coni B, morda ločeno od svojega partnerja.

V popolni temi so se na platnu, ki je zastiralo pogled z ene cone na drugo, v črno-belih slikah vrtele podobe vlaka, ki pelje begunce v izgnanstvo, zem-ljevidi, kratke zgodbe o meji naših ljudi, na koncu pa tudi svobodno nebo. Pričevanja so ob mentor-stvu Marije Breclj in Marka Civaridija zbrale Tina Fabi Pahor, Ivana Pahor ter Petra Pahor. Igralke,

Martina Bearzi, Antje Gruden, Arianna Mo-ro, Mira Tavčar in San-ja Vogrič, so dokazale, da mojstrsko obvlada-jo ne le recitirano in brano besedo (mentor za govor je bil Jan Leo-poli), temveč tudi igro, petje, žvižganje, ustvarjanje raznih zvočnih efektov ter klavirsko spremljavo. Zelo posrečena se je izkazala izbira ma-jhnih namiznih lučk,

ki so jih dekleta sama upravljala in so služile za branje, a med predstavo postale marsikaj, tudi svečke v premikajoči se procesiji. Kakovost predsta-ve pa je nedvomno tudi v emotivni soudeleženiosti gledalcev, ki se ob nizanju zgodovinskih podatkov in dokumentov zlahka poistovetijo z glasom pre-tresljivega prvoosebnega pričevanja gospe Anasta-zije Antonič. Čutva pa še poglobi pesem Moškega pevskega zbora Fantje izpod Grmade pod vodstvom Hermana Antoniča, ki z melodijo še bolj podčrtajo melanholijo čustvovanja na odru in v dvorani. Pri pisanju scenarija je pomagala Tamara Peteani, zah-tevno tehnično delo pa so zaupali Danielu Petea-niju in Janezu Terpinu.

Oba dogodka, s katerima se je v Devinu končalo pestro dvomesečje, sta s svojo svežino, treznostjo in sporočilnostjo vsem soudeleženiim in publiki po-nudila veliko umetniških in intelektualnih vzgibov in tudi mlajšim generacijam omogočila, da se na kritičen način soočijo s temo meja. Mladostniška razigranost glavnih akterjev je kot pomladanski ve-ter zavela med publiko in nam pomagala ostreti se zimske otopelosti. Naj le naprej raste in brsti, da nas bo spet predramila naslednje pomladi.

LT

Boris Pahor gost na TV Slovenija

“V bratomorni vojni smo Slovenci postali antihumanisti!”

Boris Pahor v svoji stoletni zvestobi slovenski kulturi, jeziku, identiteti in svobodi na naj-boljši način simbolizira slovensko vest stolet-ja. Njegovo izjemno pričevanje, ki ga je v treh ob-skih na njegovem domu v Trstu posnel Jože Možina, lahko razumemo tudi kot pisateljevo oporoko Slo-vencem.

V drugem delu nas Boris Pahor povede v svet boja za slovenstvo ter svobodo izražanja, ki je potekal tudi ob močnem nasprotovan-ju takratnega jugoslovans-kega režima in ob vohun-jenju Udbe. Pahor se je bil ne glede na posledice ved-no pripravljen izpostaviti, ko je šlo za laži in napade na osebnosti, ki jih je ce-nil, tudi Edvarda Kocbeka, za katerega pravi, so ga ko-munisti izrabili za svoje cilje. Režimu se je zameril,

ko je v Primorskem dnevniku pohvalno ocenil Koc-bekov *Strah in pogum*. Drugi tak primer je bil, ko sta z Alojzom Rebulo izdala revijo Zaliv s pogovo-rom *Edvard Kocbek – pričevalec našega časa*, v ka-terem le-ta spregovori o pomoru domobrancev. Sle-dilo je preganjanje, najvišjo ceno pa sta z zaporem plačala Viktor Blažič in Franc Miklavčič. “Jaz se raz-pištolim, ko je krivica!” so njegove besede, ko obudi spomin na uspeh pri internacionalizaciji primera. Tudi Pahorju je bil prepovedan vstop v Jugoslavijo,

njemu pa je šlo za narodno identiteto, in to je javno izpovedoval: “Jaz sem napadel Kardelja, ker on je rekel, da bodo komunisti odpravili narod”, se spo-minja.

Boris Pahor v nadaljevanju izraža veliko zaskrblje-nost za prihodnost našega naroda: “Je treba dati v slovenske šole dijakom zavest, da so Slovenci in da imajo svojo tradicijo”, pravi in nasprotuje pritiskom, ki skušajo že imenovanje nacio-nalne zavesti vrednotiti kot nekaj negativnega. Akade-mik Pahor izpostavlja sloven-ski humanizem, ki sta ga vzpostavila Trubar in Prešeren, kot močan zgled za sedanost, od tod tudi njego-vo prizadevanje, da se v be-sedilu slovenske himne uvel-javi tisto, kar je najprej izpo-stavil največji slovenski pe-snik: “Bog živi našo nam deželo, Bog živi ves slovenski svet. In potem Bog živi narode. Saj to je naš huma-nizem! Skazili smo ga med drugo svetovno voj-no...”, še doda Pahor. 104-letni tržaški pisatelj konča z obžalovanjem in opozorilom, da smo Slovenci z medsebojnim ubijanjem med drugo svetovno voj-no postali veliki antihumanisti: “To imamo danes še vedno v sebi in namesto, da bi se rešili in naredili neko zvezo za rešitev slovenske države, še vedno vztrajamo pri tem. To pa ni smisel Evropske unije in to ni v smislu obstoja slovenske države”!

svet. In potem Bog živi narode. Saj to je naš huma-nizem! Skazili smo ga med drugo svetovno voj-no...”, še doda Pahor. 104-letni tržaški pisatelj konča z obžalovanjem in opozorilom, da smo Slovenci z medsebojnim ubijanjem med drugo svetovno voj-no postali veliki antihumanisti: “To imamo danes še vedno v sebi in namesto, da bi se rešili in naredili neko zvezo za rešitev slovenske države, še vedno vztrajamo pri tem. To pa ni smisel Evropske unije in to ni v smislu obstoja slovenske države”!

Razmišljanje ob letu evropske kulturne dediščine

Zakaj vse so kulturne rastline kulturne

Domorodci posedujejo zemljo, so samozadostni, s tem ohranjajo svojo identiteto, katere del so jezik, znanja, etika in kultura na splošno. (So tudi polno zaposleni z delom, družino, skupnostjo. Imajo vse, samo časa ne, da bi se ukvarjali z zaščito interesov. To praznino so zapolnili lobiji, ki delajo v svojem, predvsem finančnem interesu.) Letos je leto evropske kulturne dediščine. V sečanu oz. svečanu je pod okriljem Etnografskega muzeja v Ljubljani potekal seminar *Kulturne rastline kot del svetovne dediščine*. Zbrala se je prvovrstna družba predavateljev, ki se je drugega dne uglasila na osnovnem sporočilu, da so zemlja, pridelava hrane in z njo gojenje rastlin vse bolj plen apetitov multinacionalk. Pri tem pa so domorodci, ki zemljo posedujejo in so tudi samozadostni, neodvisni, ena od tarč izbrisa. Ta okvir je postavil Anton Komar in izpostavil izgubo zemlje, monopol nad semeni in poskuse prevzema vodnih virov. Večina vsebin je dopolnjevala to sliko na različnih ravneh in z različnih zornih kotov. V Istri ima ta nezadržni svetovni proces svoje posebnosti. Izgubljanje samostojnosti in zemlje kot osnove preživetja se zapisuje v nesnovnem delu istrskega parka, ki se je predstavil pod naslovom *Etnobotanični park Pod Vardo zabavsko - kulturne rastline v zapuščini Istre*. Kulturne rastline so rastline, ki

jih človek goji za hrano, krmo in sploh za vsako porabo. So izraz človekovega dela, znanja, torej kulture. Ugotavljamo, da je meja med kulturnimi in negojenimi, samoniklimi rastlinami tenka, skoraj nemogoče jo je začrtati. Zakaj nista kulturni rastlini lipa ali kostanj, če pa sta žlahtni in ju

Etnobotanični park je nadaljevanje domoznanskega dela in ohranjanja naravne in kulturne dediščine iz programa Hiše od Čiuda v Loparju. Lep del dejavnosti teče po študijskih krožkih, eden od njih se posveča tudi ljudskemu znanju o rastlinah. Na 1. sliki Hiša od Bardinca z zadnjima gospodarjema v 70. letih prejšnjega stoletja, na 2. in 3. sliki prvotni poskus vidičevanja ljudskih veščin in znanja o rastlinah v program krajevnega domoznanske zbirke. Pri prikazovanju del so sodelovali vaščani.

negujemo in s pridom uporabljamo tako njuno cvetje, kot plodove in les sam? Celotna kultura je zrasla iz te povezanosti z zemljo in gojenja rastlin in poljedelstva. Ta povezanost in mesto kmečkega dela se najbolj verno odraža v jeziku, to je v izrazih za rastline in njihovo pridelavo ter uporabo, kot tudi širše za zemljo, orodje in pridelke. V 20. stoletju je bilo kmetijstvo kot glavni vir preživetja in način življenja v glavnem opuščeno. S

Brajde, parede eno pergole; prve oblike nasadov so bile brajde. Trto so zasadili skupaj z drevesom. Kasneje so trte vzgajali v paredeh in pergolah. Vsako hišo je pred pripeko tudi varovala pergola, največkrat s plezalko divje trte. Na prvi sliki trta, ki je oporo in pot k soncu našla preko drevesa v desetletjih zaraščanja kmetijske zemlje. Na drugi sliki lice kaže za mladimi sadikami stare sorte, pinele.

tem je izginila večina poljščin, lep del besedišča in spremenila se je podoba kulturne krajine. Plastični odraz življenja je ostal v tradicionalni kuhinji. Mineštre, njoki in bleki ter sto prilog polente so zadnji dražljaji za vstajanje slik žetve, košnje in oranja iz spomina domačinov. V jeziku je zapisano vse: vedenje, znanje skupnosti, humor in domišljija, prav tako pa tudi preteklost, ki je potonila. Poimenovanja njiv, lazov in izvirov nosijo prvobitna imena, ki so zgovorna: Brde, Ravna, Kozlovca, Žlebič, Prek in Potok ... Pa tudi Brajde, ki so označevale prvi tip nasadov trt. Jezik in rastline v njem govorijo o ustvarjalnem potencialu neke skupnosti. Danes so se ohranili reki in izštevanki, ki jim kljub navidezni površnosti in slučajnemu sestavu besed tudi naši raziskovalci pripisujejo neko vrednost. "Ajde pu brajde"! se glasi eden rekov, z otroki pa so se igrali: "Ta stara gundarca je vidla Pjerata, kaku von gor sedi, pubira na fige kusti". Manj pozorni pa so raziskovalci pri odkrivanju globljih sporočil vzklikov in kletev, ki so morda ključ do starega vedenja in verovanja.

/ dalje
Leda Dobrinja

(Zapiski s kongresa)

Boris Pahor: Montserrat kot domovina (10)

Pisatelj Boris Pahor nam je v dneh, ko smo pričeli nasilnemu in pravičnemu boju Kataloncev za svojo narodno avtonomijo, ponudil v objavo svoj zapis, ki je izšel leta 1978 v številki 3-4 tržaške revije Zaliv. Pisatelju smo iskreno hvaležni, pričujoči zapis pa je še en dokaz o tem, kako se je Boris Pahor od nekdaj zavzemal za ohranjanje narodne slovenske identitete, a prav tako tudi drugih narodnih manjšin. Ured.

V kongresni dvorani smo se ne kako rešili s tem, da smo razpravo o poročilu o Kurdi odložili na popoldne. Vse drugo se je potem razvilo v hitrem tempu. Sprejeli smo poziv avstrijski vladi v prid hrvaški in slovenski skupnosti; poziv francoski vladi glede Bretoncev, Okcitancev, Baskov, Kataloncev, Flamcev in nemško govoreče skupnosti v Alzaciji; poziv španski vladi v prid narodom v Španiji; poziv italijanski vladi glede vseh enajst skupnosti v

njeni republiki; poziv ameriškim vladam itd. V odmoru sem Armandu zaupal svojo zamisel o novem tajniku. Ideja ga je presenetila, a kmalu se je vanjo vživel. Tako sem imel pripravljeno rešitev za primer, da bi zašli v zagato. Pred kosilom smo v gledališki dvorani kongresnega poslopa gledali katalonske ples. Res izrazite noše, domiselnost različic, temperament, razpršen z lahkotno eleganco, - vse je bilo dovršeno. Vendar bi skoraj rajši kot stilizirane interpretacije ljudskih motivov gledal pristne narodne pleske. Na primer sardano. Plesali so jo meščani na tržiču pred Generalitat, potem ko se je končal naš obisk v vladni palači. Z Armandom sva bila prehitro odšla in bila tako ob doživetju. Meni pa je bilo še posebno žal zato, ker mi je pred začetkom kongresa predstavnik društva prijateljev sardane pisal in prosil, naj mu prevedem v slovenščino tekst, ki tuje seznanja s svojsko-

sednik Katalonskega narodnega sveta Jordi Vilanova i Cardona na nekem slavu nadomeščal dr.

Batista i Roca, ki da je hudo bolan. Tako sem z mislijo odšel v Andoro, v čudovito gorsko postojanko, kjer smo se zbrali na enem naših prvih kongresov. Takrat je bil naš tajnik znameniti jezikoslovec prof. Pierre Naert. No, in z nami je bil tudi predstavnik katalonskega vodstva v begunstvu dr. Batista i Roca, s katerim sva se kmalu strinjala v analizi razmerja levičarskih strank do nacionalnega vprašanja. Tako sva si postala blizka, da mi je prileteli

skih ljudi, obenem pa... bi obiskal nekega njegovega dobrega znanca. Seveda me je taka zarotniška naloga mikala, a prevozil sem bil pot iz Trsta v Andoro v rekordnem času, bil sem zdelan in mi ni bilo do dodatnih podvigov. Batista i Roca je poskušal vztrajati, a potem se je nasmehnil in se vdal. Videla sva se še na Bledu na kongresu PEN kluba; potem sem mu v Anglijo poslal izvod prevodov Kosovelovih pesmi, ki so izšle pri Seghersu. Vest o njegovi bolezni je zdaj vzbujala v meni zelo zapletene občutke. Žal mi je seveda bilo, da je tako neboljen prav zdaj, ko njegov narod prihaja k sebi. Obenem se mi je zdelo, da vem, s kakšnim zadoščenjem se je vrnil domov po toliko letih romanja, po toliko poskusih, da bi na kongresih in srečanjih poslušalce razvil za usodo svoje domovine. In zazdelo se mi je, da ga vidim, kako nastopa z zadržanimi, nekoliko pa tudi neučinkovitimi posugi, tako da je vsekakor bolj uspešen v osebnih stikih. In nazadnje se mi je ob vesti v časniku razodelo, kako globoko smo kdaj bili razočarani pri svojih akcijah, kako malodušni in omahljivi; kako pa

bi bila naša vera zagotovo bolj živa, ko bi si mogli predstavljati, da bo star in betežen doktor v kratkem spet vidna osebnost in da bo v prerojeni Kataloniji predsedoval množičnemu slavu! Dragi dr. Batista i Roca, da bi kljub letom spet mogel med svoje ljudi! Primer vašega apostolata po evropskih deželah pa naj nam bo potrdilo v naši veri v vstajenje narodnih identitet! 25. julija popoldne Popoldansko zborovanje je bilo eno izmed najbolj razgibanih srečanj, kar smo jih od nastanka sploh doživeli. S poročilom o kurdschem vprašanju je ne pričakovano prišlo do razpleta, ko so predlagalci izpustili stavek, s katerim so zahtevali, naj se eksekutiva v svojih intervencijah pri vladah zvesto drži teksta poročila. S tem je bila potrjena dosedanja praksa, kar je bil še en dokaz več, kako dosti lažje je najti sporazumno rešitev, ko se razgreti duhovi unesejo. Seveda bi lahko uvedli tudi drugačen slog v naših dopisih vladnim organom dežel, ki ne priznavajo pravic narodnih, etničnih ali samo jezikovnih skupnosti; a Jordijeva diplomatska linija je bila prav tako priznanja vredna kot vsaka druga; vprašanje pa je, ali bi z bolj udarnimi dopisi kaj več dosegli. / dalje